

Scan

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กน่ายุ่

นางสาวนิพรรณพร วรมงคล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาสาขารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาสาธารณสุขศาสตร์ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2550

Factors Related to the Success of Healthy Child Care Center Implementation

Miss Nipunporn Voramongkol

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Public Health in Public Health Administration**

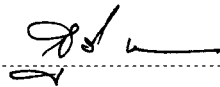
School of Health Science

Sukhothai Thammathirat Open University

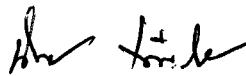
2007

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กก่อนอายุ
ชื่อและนามสกุล นางสาวนิพนธ์พร วรมงคล
แขนงวิชา สาธารณสุขศาสตร์
สาขาวิชา วิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ ดร.นิตยา เพ็ญศิริินภา
2. รองศาสตราจารย์ ดร.จิตตินันท์ เฉชะคุปต์

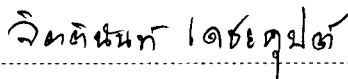
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ได้ให้ความเห็นชอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุที ทองวิเชียร)

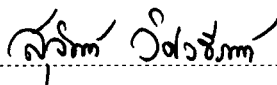

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.นิตยา เพ็ญศิริินภา)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.จิตตินันท์ เฉชะคุปต์)

คณะกรรมการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์
ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชา
สาธารณสุขศาสตร์ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุจินต์ วิศวธีรานนท์)

วันที่ 13 เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2551

ชื่อวิทยานิพนธ์ ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กนอกระบบ
ผู้วิจัย นางสาวนิพนธ์พร วรมงคล ปริญญา สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต (บริหารสาธารณสุข)
อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร.นิตยา เพ็ญศิริรักษา (2) รองศาสตราจารย์ ดร.จิตตินันท์
เดชะคุปต์ ปีการศึกษา 2550

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงสำรวจนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ปัจจัยด้านผู้ดำเนินการ ปัจจัยด้านกระบวนการบริหารจัดการ ปัจจัยด้านการสนับสนุนทรัพยากร และปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินงานของศูนย์เด็กเล็กนอกระบบ (2) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยดังกล่าวกับความสำเร็จในการดำเนินงานของศูนย์เด็กเล็กนอกระบบ และ (3) ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานเพื่อการพัฒนาเป็นศูนย์เด็กเล็กนอกระบบ

กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ดำเนินการของศูนย์เด็กเล็ก ที่ผ่านเกณฑ์ศูนย์เด็กเล็กนอกระบบทั้ง 3 ระดับ ได้แก่ ระดับดีมาก ระดับดี และพื้นฐาน จำนวน 358 แห่ง ที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิที่แบ่งเป็น 12 จังหวัดตามเขตของศูนย์อนามัย กระทรวงสาธารณสุข เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ที่มีค่าเฉลี่ยความเที่ยงเท่ากับ 0.95 ส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ ได้รับกลับคืนจำนวน 310 ฉบับ คิดเป็นอัตราการตอบกลับร้อยละ 86.6 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบไคสแควร์

ผลการวิจัยพบว่า (1) ผู้ดำเนินการศูนย์เด็กเล็กนอกระบบ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 35.74 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 51 ประสบการณ์การทำงานเฉลี่ย 6.36 ปี การได้รับความรู้ในการดำเนินการและแรงจูงใจในการทำงาน อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ส่วนปัจจัยด้านกระบวนการบริหารจัดการ ปัจจัยด้านการสนับสนุนทรัพยากร และปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชน ได้รับการสนับสนุนในระดับปานกลางถึงมาก (2) ในด้านปัจจัยด้านผู้ดำเนินการ พบว่า อายุ การได้รับความรู้ในการดำเนินงานและแรงจูงใจในการทำงานมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กนอกระบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนปัจจัยด้านกระบวนการบริหารจัดการ ปัจจัยด้านการสนับสนุนทรัพยากร และปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กนอกระบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และ (3) ปัญหาอุปสรรคที่พบส่วนใหญ่ได้แก่การขาดความรู้ งบประมาณ ไม่เพียงพอ รวมทั้งขาดการมีส่วนร่วมจากชุมชน ข้อเสนอแนะควรมีการเพิ่มพูนความรู้ให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน ประสานภาคีเครือข่ายในชุมชน และส่งเสริมสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ความสำคัญกับการลงทุนเพื่อเด็ก

คำสำคัญ ปัจจัยแห่งความสำเร็จ ศูนย์เด็กเล็กนอกระบบ กระบวนการบริหารจัดการ การสนับสนุนทรัพยากร การมีส่วนร่วมของชุมชน

Thesis title: Factors Related to the Success of Healthy Child Care Center Implementation

Researcher: Miss Nipunporn Voramongkol; **Degree:** Master of Public Health (Public Health Administration); **Thesis advisors:** (1) Dr. Nittaya Pensirinapa, Associate Professor; (2) Dr. Chittinun Tejagupta, Associate Professor; **Academic year:** 2007

ABSTRACT

The objectives of this survey study were: (1) to identify the factors related to the operators, management process, resource support, and community participation in the implementation of healthy child care centers; (2) to find out the relationship between the aforementioned factors and the success in healthy child care center implementation; and (3) to identify the problems encountered in and suggestions for healthy child care center implementation.

The study sample was the operators of 358 healthy child care centers with three levels of performance (very good, good and basic), selected by the stratified multistage random sampling method, in 12 provinces where Public Health Ministry's regional health promotion centers are located. The data collection instrument was a questionnaire with the reliability level of 0.95. Of all 310 or 86.6% of sent questionnaires by mail were returned. The statistics used in data analyses were percentage, mean, standard deviation, and chi-square.

The research findings showed that: (1) most of respondents were female with an average age of 35.74 years; 51% were bachelor's degree holders; they had an average of 6.36 years' experience in working in child care centers; their receipt of knowledge and work motivation was at the high to highest levels, while the management process, resource support, and community participation were at the moderate to high levels; (2) concerning operators' personal factors, the age and receipt of knowledge and motivation were significantly associated with the successful implementation of the healthy child care centers, at .05 level, whereas the factors related to process management, resource support, and community participation were also significantly associated with the successful operation at .001 level; and (3) the problems and obstacles encountered were mostly related to lack of knowledge, inadequate budget, and lack of community participation. It is thus recommended that efforts should be made to enhance personnel capacity, coordinate with community networks, and encourage local administrative organizations to invest for children.

Keywords: Success factors, Healthy child care center, Management process, Resource support, Community participation

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจากรองศาสตราจารย์ ดร.นิตยา เพ็ญศิริินภา สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ และ รองศาสตราจารย์ ดร.จิตตินันท์ เฉชะอุปต์ สาขาวิชามนุษยนิเวศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและติดตามการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้อย่างใกล้ชิดตลอดมา นับตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ นายแพทย์สมศักดิ์ ภัทรกุลวณิชย์ ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมสุขภาพ นางฉันทนา ลิ้มนิรันดร์กุล นักวิชาการสาธารณสุข 8 ว กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข และดร.อัจฉรา วงษ์เอก ผู้อำนวยการสำนักมาตรฐานการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ที่ได้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานส่งเสริมสุขภาพทุกท่านที่ช่วยประสานงานในระดับจังหวัด และขอขอบคุณผู้ดำเนินการศูนย์เด็กเล็กเฝ้าอยู่ทุกท่านที่กรุณาตอบแบบสอบถาม

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เพื่อนักศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ทุกท่านที่กรุณาให้การสนับสนุน ช่วยเหลือและให้กำลังใจตลอดมา

นิพนธ์พร วรมงคล

พฤษภาคม 2551

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	5
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	6
สมมติฐานการวิจัย.....	7
ขอบเขตการวิจัย.....	7
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	10
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	11
การดูแลเด็กปฐมวัย.....	11
แนวทางการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กก่อนอายุ.....	12
ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กก่อนอายุ.....	22
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	34
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	42
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	42
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	44
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	50
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	51

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิจัย.....	52
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของศูนย์เด็กเล็กน่าน้อย.....	52
ตอนที่ 2 ปัจจัยด้านผู้ดำเนินการของศูนย์เด็กเล็กน่าน้อย.....	53
ตอนที่ 3 ปัจจัยด้านกระบวนการบริหารจัดการ ปัจจัยด้านการสนับสนุนทรัพยากร และปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินงานของศูนย์เด็กเล็กน่าน้อย.....	59
ตอนที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านผู้ดำเนินการ ปัจจัยด้านกระบวนการ บริหารจัดการปัจจัยด้านการสนับสนุนทรัพยากร และปัจจัยการมี ส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินงาน ศูนย์เด็กเล็กน่าน้อย.....	69
ตอนที่ 5 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ.....	79
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	82
สรุปผลการวิจัย.....	82
การอภิปรายผล.....	86
ข้อเสนอแนะ.....	92
บรรณานุกรม.....	95
ภาคผนวก.....	103
ก ผู้ทรงคุณวุฒิทดสอบเครื่องมือ.....	104
ข แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	106
ค ตารางแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	118
ง แบบประเมินศูนย์เด็กเล็กน่าน้อย.....	129
ประวัติผู้วิจัย.....	138

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1	ลักษณะทั่วไปของศูนย์เด็กเล็กก่อนอายุ..... 53
ตารางที่ 4.2	คุณลักษณะส่วนบุคคลและประสบการณ์การทำงานของผู้ดำเนินการ..... 53
ตารางที่ 4.3	การได้รับความรู้ในการดำเนินการของผู้ดำเนินการค่าเฉลี่ยและ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน..... 55
ตารางที่ 4.4	จำนวนและร้อยละของผู้ดำเนินการจำแนกตามระดับของการได้รับความรู้..... 56
ตารางที่ 4.5	แรงจูงใจในการดำเนินงาน ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน..... 57
ตารางที่ 4.6	จำนวนและร้อยละของผู้ดำเนินการจำแนกตามระดับของแรงจูงใจ ในการทำงาน..... 58
ตารางที่ 4.7	ปัจจัยด้านกระบวนการบริหารจัดการ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน..... 59
ตารางที่ 4.8	จำนวนและร้อยละของผู้ดำเนินการจำแนกตามระดับของปัจจัย กระบวนการบริหารจัดการรายด้าน และรวมทุกด้าน..... 61
ตารางที่ 4.9	ปัจจัยด้านการสนับสนุนทรัพยากร ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน..... 63
ตารางที่ 4.10	จำนวนและร้อยละของผู้ดำเนินการจำแนกตามระดับของปัจจัยด้านการ สนับสนุนทรัพยากรรายด้าน และรวมทุกด้าน..... 64
ตารางที่ 4.11	การมีส่วนร่วมของชุมชน ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน..... 66
ตารางที่ 4.12	จำนวนและร้อยละของผู้ดำเนินการจำแนกตามระดับของปัจจัย การมีส่วนร่วมของชุมชนรายด้าน และรวมทุกด้าน..... 67
ตารางที่ 4.13	ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านผู้ดำเนินการกับความสำเร็จของ ศูนย์เด็กเล็กก่อนอายุ..... 69
ตารางที่ 4.14	ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านกระบวนการบริหารจัดการกับ ความสำเร็จของศูนย์เด็กเล็กก่อนอายุ..... 72
ตารางที่ 4.15	ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการสนับสนุนทรัพยากรกับความสำเร็จ ของศูนย์เด็กเล็กก่อนอายุ..... 75
ตารางที่ 4.16	ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนกับความสำเร็จ ของศูนย์เด็กเล็กก่อนอายุ..... 77
ตารางที่ 4.17	จำนวนความคิดเห็น ปัญหา อุปสรรคข้อเสนอแนะ..... 79

ญ

สารบัญภาพ

		หน้า
ภาพที่ 1.1	กรอบแนวคิดการวิจัย.....	6
ภาพที่ 1.2	มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กน่ายู่แยกรายด้าน.....	17

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เด็กเป็นทรัพยากรที่มีค่ายิ่ง โดยเฉพาะเด็กปฐมวัยซึ่งมีอายุแรกเกิดจนถึง 5 ปี ถือเป็นวัยทองแห่งชีวิตมนุษย์ ค่ายเป็นวัยรากฐานของการพัฒนาความเจริญเติบโต ทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา นับเป็นวัยที่มีการเรียนรู้มากที่สุดในวงจรชีวิตของมนุษย์ จึงเป็นช่วงที่มีความสำคัญ ที่สุดในการปูพื้นฐานเพื่อยกระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตในช่วงวัยต่อมา ทั้งนี้ในระยะเวลาสองปีแรกของชีวิต เป็นระยะที่ร่างกาย และสมองมีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว เด็กจำเป็นต้องได้รับการเลี้ยงดูที่ดีที่สุดและได้รับการพัฒนา ทั้งทางด้านร่างกายและสมอง เพื่อส่งเสริมพัฒนาการรอบด้านตามช่วงวัย รวมทั้งการกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาได้เต็มศักยภาพ ผลการศึกษาวิจัยมีข้อมูลแสดงให้เห็นว่า ศักยภาพแห่งการเรียนรู้และพัฒนารอบด้านต่างๆ สามารถพัฒนาได้อย่างเต็มที่ ในช่วงวัยตั้งแต่ตัวอ่อนเกิดการปฏิสนธิในครรภ์มารดาจนถึงอายุ 3 ปี ระบบประสาท และสมองจะเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว สมองของเด็กวัยนี้จะเจริญเติบโตและมีน้ำหนักถึงร้อยละ 80 ของผู้ใหญ่ โดยมีการสร้างเครือข่ายใยสมอง และพัฒนาจุดเชื่อมต่อระบบเซลล์ประสาทในช่วงวัยนี้มากกว่าช่วงอื่นๆ ของชีวิต เด็กปฐมวัยต้องการเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า จากพ่อและแม่ ผู้คนรอบข้าง และสิ่งแวดล้อมต่างๆ รอบตัว ประสบการณ์ที่เด็กได้รับในวัยนี้จะเป็นพื้นฐานของพัฒนาการต่อเนื่องไปจนกระทั่งเติบโตเป็นผู้ใหญ่ การอบรมเลี้ยงดูการปลูกฝังและสร้างเสริมพัฒนาการที่เหมาะสม จะส่งผลให้เด็กเติบโตเป็นเยาวชนและพลเมืองที่ดี ซึ่งตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พ.ศ.2550-2554 รัฐบาลมีนโยบายมุ่งพัฒนาสู่ “สังคมที่มีความสุขอย่างยั่งยืน Green Society” แนวคิดพื้นฐานยังคงยึด “คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” ยึดหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยคำนึงถึง ดำเนินการในทางสายกลาง ความสมดุลและยั่งยืน ความพอประมาณอย่างมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกัน รู้เท่าทันโลก การเสริมสร้างคุณภาพคน เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคีการพัฒนา (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2550 : 1)

การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทางเศรษฐกิจ ในช่วงสามทศวรรษที่ผ่านมาส่งผลให้สังคมไทยโดยส่วนรวมเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก ต้องเผชิญกับปัญหาซึ่งมีผลกระทบหลายประการต่อชีวิตครอบครัวเกี่ยวกับการทำงาน การมีบุตร และการเลี้ยงดูบุตร แตกต่างไปจากคนใน

รุ่นที่ผ่านมา ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ ได้แก่ การย้ายถิ่นจากชนบทเข้าสู่เขตเมือง เศรษฐกิจมีการขยายตัวทางอุตสาหกรรม ความต้องการแรงงานจากชนบทเพิ่มขึ้น สตรีทำงานนอกบ้านมากขึ้น ด้วยเหตุนี้แนวโน้มโครงสร้างครอบครัวจะมีลักษณะเป็นครอบครัวเดี่ยวเพิ่มขึ้น ปัจจัยต่างๆ ที่กล่าวมานี้ชี้ให้เห็นว่าครอบครัวในปัจจุบันกำลังประสบปัญหาในการที่จะผนวกการทำงานนอกบ้าน และการดูแลลูก พ่อแม่ต้องประกอบอาชีพนอกบ้าน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หรือสถานรับเลี้ยงเด็กกลางวันจึงเป็นทางเลือกหนึ่งที่จะแบ่งเบาภาระของพ่อแม่ในการดูแลลูก จากข้อมูลปี พ.ศ. 2539-2540 พบว่า ในช่วงกลางวันมีเด็กปฐมวัยได้รับการเลี้ยงดูอยู่ในศูนย์เด็กเล็ก ร้อยละ 37.3 (จันทร์เพ็ญ ชูประภาวรรณ 2543) ส่วนปี 2547 พบว่า เด็กอายุ 1-5 ปีอยู่ในสถานเลี้ยงดูเด็กในเวลากลางวันร้อยละ 42.8 (ลัดดา เหมาะสุวรรณ และคณะ 2547)

สถานรับเลี้ยงเด็กกลางวันเป็นอีกรูปแบบหนึ่งสำหรับการดูแลเด็ก 0-5 ปี ที่แม่ต้องออกไปทำงานนอกบ้าน จากความสำคัญด้านต่างๆ จึงนำไปสู่การจัดบริการในรูปแบบต่างๆ ของภาครัฐ และเอกชนในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ในอดีตกรมการพัฒนาชุมชนได้ดำเนินการสนับสนุนให้มีการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็ก หรือศูนย์เด็กเล็กขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2510 เพื่อรับเด็กเล็กในชนบทที่มีอายุระหว่าง 3-6 ปี เข้ารับการอบรมเลี้ยงดู โดยมีผู้ดูแลเด็ก และคณะกรรมการพัฒนาเด็กที่คัดเลือกจากประชาชนในท้องถิ่นที่อาสาสมัครเข้ามาทำงาน เป็นผู้รับผิดชอบในการเลี้ยงดูเด็กและบริหารงาน (แสงเงิน ไกรนรา มปป. 74-75 อ้างถึงใน จิตวดี บันเทิง 2545) ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 5 (พ.ศ.2525-2529) ให้ความสำคัญต่อการจัดบริการสถานรับเลี้ยงเด็ก โดยส่งเสริมให้เด็ก 3-5 ปี เข้าศึกษาในชั้นอนุบาล หรือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนการศึกษาภาคบังคับ ในแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนฉบับที่ 6 (พ.ศ.2530-2534) และ แผนพัฒนาเด็กและเยาวชน ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2535-2539) เน้นความสำคัญกับการจัดบริการ สถานรับเลี้ยงเด็กทั้งในเมืองและชนบทเพิ่มขึ้น เร่งรัดให้มีการดำเนินการอย่างทั่วถึงและเสมอภาค ทั้งมีการสนับสนุนให้ชุมชนเอกชนร่วมกับสถาบันอื่นๆ ในการจัดตั้งศูนย์รับเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน ปัจจุบันมีหน่วยงานที่รับผิดชอบจัดบริการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยเพิ่มขึ้นหลายแห่ง ดำเนินการ โดยหลายหน่วยงาน อยู่ในความรับผิดชอบในระดับกระทรวง 8 กระทรวง และระดับกรม 18 กรม รวมทั้งองค์กรเอกชน มูลนิธิ และสมาคม 21 องค์กร โดยมีพื้นที่ให้บริการทั้งในเขตเมือง และชนบท ซึ่งอาจมีความแตกต่างกันตามช่วงอายุ หลักสูตรหรือกิจกรรมให้บริการ (กุลศล สุนทรธาดา มปป. อ้างถึงในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กน่ายู่ กรมอนามัย 2544ก) เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงการบริหารราชการแผ่นดินไทยแนวใหม่โดยพัฒนาระบบการบริหารราชการในส่วนท้องถิ่นให้มีการถ่ายโอนอำนาจในส่วนราชการต่างๆ สู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมด ทำให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่อยู่ภายใต้การดูแลของส่วนราชการดังกล่าวอยู่ภายใต้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการบริหารราชการแผ่นดินต่อไป

การสำรวจสภาวะสุขภาพคนไทยปี พ.ศ. 2539-2540 (จันทร์เพ็ญ ชูประภาวรณ 2543) พบว่า เด็กปฐมวัยของไทยประมาณ 1 ใน 5 เด็กโตไม่เต็มที่ขาดสารอาหารเรื้อรัง หรือมีปัญหาสุขภาพที่ทำให้ไม่เติบโต ร้อยละ 11.8 ภาวะโภชนาการเกิน หรือ อ้วน ร้อยละ 12.4 ระบบทางเดินหายใจส่วนบน ระบบทางเดินหายใจส่วนล่าง และปอดบวม อัตราฟันผุอยู่ระหว่าง ร้อยละ 53-95 และฟันผุเฉลี่ย 2.8-8.8 ซึ่งต่อคน รายงานสถานการณ์การพัฒนาเด็กไทยของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2547 (กรมอนามัย, 2549) พบว่า พัฒนาการรวมทุกด้านของเด็กปฐมวัย ปกติร้อยละ 70.1 สงสัยล่าช้าร้อยละ 29.9 โดยพัฒนาการแต่ละด้านที่เข้าข่ายสงสัยล่าช้า ได้แก่ ด้านภาษา การใช้กล้ามเนื้อเล็ก การปรับตัวเข้าสู่สังคม และการช่วยเหลือตัวเอง ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการรวมทุกด้านของเด็กปฐมวัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ น้ำหนักแรกเกิดต่ำกว่า 2,500 กรัม ภาวะทุโภชนาการ รายได้ของครอบครัว การศึกษาของพ่อแม่ ผู้เลี้ยงดูเด็ก และพฤติกรรมกรรมการอบรมเลี้ยงดูเด็ก

ในปี พ.ศ. 2544 กรมอนามัยมีนโยบายส่งเสริม และสนับสนุนการดำเนิน โครงการศูนย์เด็กเล็กนอกระบบ และได้จัดทำคู่มือการดำเนินงานเพื่อการเป็นศูนย์เด็กเล็กนอกระบบสำหรับเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลเด็กและบุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางการดำเนินงานในศูนย์เด็กเล็ก ด้วยการบูรณาการงานด้านการส่งเสริมสุขภาพ และพัฒนาอนามัยสิ่งแวดล้อมโดยมีพ่อแม่และหรือผู้ปกครองเด็กมีส่วนร่วมในการดำเนินงานเพื่อให้เด็กปฐมวัยได้รับการส่งเสริมสุขภาพอนามัย อารมณ์ อุบัติภัย การดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง ในช่วงวัยที่เหมาะสม นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมเพื่อประเมินรับรองมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กนอกระบบ เพื่อสร้างแรงจูงใจในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กให้มีคุณภาพและเป็นต้นแบบการให้บริการที่ดี ซึ่งเกณฑ์มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กนอกระบบของกรมอนามัยแบ่งเป็น 3 ระดับคือ คือ ระดับพื้นฐาน ระดับดี หรือระดับดีมาก การดำเนินงานเหล่านี้จะดำเนินไปได้ดีและยั่งยืนต่อเนื่อง ต้องมีการสนับสนุนการบริหารจัดการระบบให้มีคุณภาพ ซึ่งเป็นภารกิจที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรให้ความสำคัญในการสร้างประชากรให้มีคุณภาพ (กรมอนามัย 2544ข)

ผลการสำรวจ พ.ศ.2546 มีศูนย์เด็กเล็กที่ประสบความสำเร็จสามารถพัฒนาเป็นศูนย์เด็กเล็กนอกระบบตามเกณฑ์มาตรฐานระดับพื้นฐาน 417 แห่ง ระดับดี 149 แห่ง และระดับดีมาก 37 แห่ง รวม 603 แห่ง หรือร้อยละ 13.9 ของศูนย์เด็กเล็กที่สนใจเข้าร่วมโครงการจำนวน 4,332 แห่ง และในปี 2547 มีศูนย์เด็กเล็กเข้าร่วมโครงการ 13,813 แห่ง จากศูนย์เด็กเล็กทั้งหมด 14, 850 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 93.01 ศูนย์เด็กเล็กที่ประเมินผ่านเกณฑ์มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กนอกระบบ จำนวน 7,644 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 55.34 โดยผ่านระดับดีมาก 698 แห่ง ระดับดี 2,550 แห่ง ระดับพื้นฐาน 4,396 แห่ง และศูนย์เด็กเล็กที่ไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กนอกระบบ จำนวน 6,169 แห่งคิดเป็นร้อยละ 44.66 (ปีรัตนชูมิ 2549: 2)

จากงานวิจัย ทศดาว ลออโรจน์วงศ์ (อ้างถึงใน จิตวดี บันเทิง 2545: 22) พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมากที่สุด ได้แก่ การสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ ปัญหา และอุปสรรคในการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็กที่สำคัญ คือ ค่าตอบแทนน้อยเกินไป ไม่เหมาะสมกับค่าครองชีพในปัจจุบัน และบางเดือนรายได้ไม่แน่นอน การได้รับการสนับสนุนจากกรรมการพัฒนาเด็ก ผู้ปกครอง และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ไม่เต็มที่ ขาดความรู้ ความเข้าใจในหลัก และวิธีการดำเนินงานของศูนย์ ผู้ดูแลเด็กลาออกบ่อยทำให้งานพัฒนาเด็กไม่ต่อเนื่อง และผู้ปกครองเด็กบางคนยากจนไม่สามารถจ่ายค่าตอบแทนได้ ปัญหาอุปสรรคที่ทำให้ศูนย์เด็กเล็กไม่สามารถพัฒนาเป็นศูนย์เด็กเล็กนอกระบบคือ ผู้ที่เกี่ยวข้องขาดความรู้เกี่ยวกับโครงการศูนย์เด็กเล็กนอกระบบของกรมอนามัย ผู้ที่เกี่ยวข้องขาดการรับรู้บทบาทของตนเอง ทั้งบทบาทเฉพาะบุคคล และบทบาทการประสานงาน ผู้เกี่ยวข้องไม่ทราบบทบาทการดำเนินงาน ขาดความร่วมมือ และการสนับสนุน การดำเนินงานจากส่วนกลาง ผู้ปฏิบัติงานไม่ได้รับอบรมหรือได้รับความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กนอกระบบรวมทั้งการดูแลเด็ก ผู้ดูแลเด็กขาดการเฝ้าระวังการเจริญเติบโตและพัฒนาการเด็ก โครงสร้างทางกายภาพของศูนย์เด็กเล็กที่แก้ไขไม่ได้ เช่น อาคารปลูกสร้างบนที่ดินของโรงเรียนจึงไม่สามารถนำงบประมาณจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาคิดแปลง หรือปรับปรุงศูนย์เด็กเล็กที่มีพื้นที่จำกัดที่ขยายไม่ได้ ภูมิประเทศและสิ่งแวดล้อมโดยรอบของศูนย์เด็กเล็กที่ไม่เหมาะสม กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข (กรมอนามัย 2548ค: 81) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องเส้นทางสู่ความสำเร็จของศูนย์เด็กเล็กนอกระบบ ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จของศูนย์เด็กเล็กนอกระบบระดับดี และ ระดับดีมาก ประกอบด้วย 3 ประการ คือ การรับรู้เกี่ยวกับโครงการศูนย์เด็กเล็กนอกระบบ ความรู้เกี่ยวกับการดูแลเด็ก และความร่วมมือและการสนับสนุนจากทุกหน่วยสังคม

ดังนั้น ผู้วิจัยต้องการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน ปัจจัยส่งเสริมต่อที่มีความสำเร็จของการพัฒนาเป็นศูนย์เด็กเล็กที่ได้มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กนอกระบบของกรมอนามัย โดยศึกษาจากผู้ดำเนินการศูนย์เด็กเล็ก ซึ่งจะให้ข้อมูลระบบบริหารงาน และการจัดการทั้งหมดองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาจะเป็นแนวทางสำหรับศูนย์เด็กเล็กแห่งอื่นๆ นำไปศึกษาและประยุกต์ใช้กับศูนย์เด็กเล็กของตนให้ได้มาตรฐานในระดับดีขึ้น ซึ่งจะเป็นคุณูปการต่อคุณภาพชีวิตของเด็กไทยและสังคมไทยในอนาคต

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

วัตถุประสงค์ทั่วไป เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการดำเนินงานของศูนย์เด็กเล็กน่าน้อย

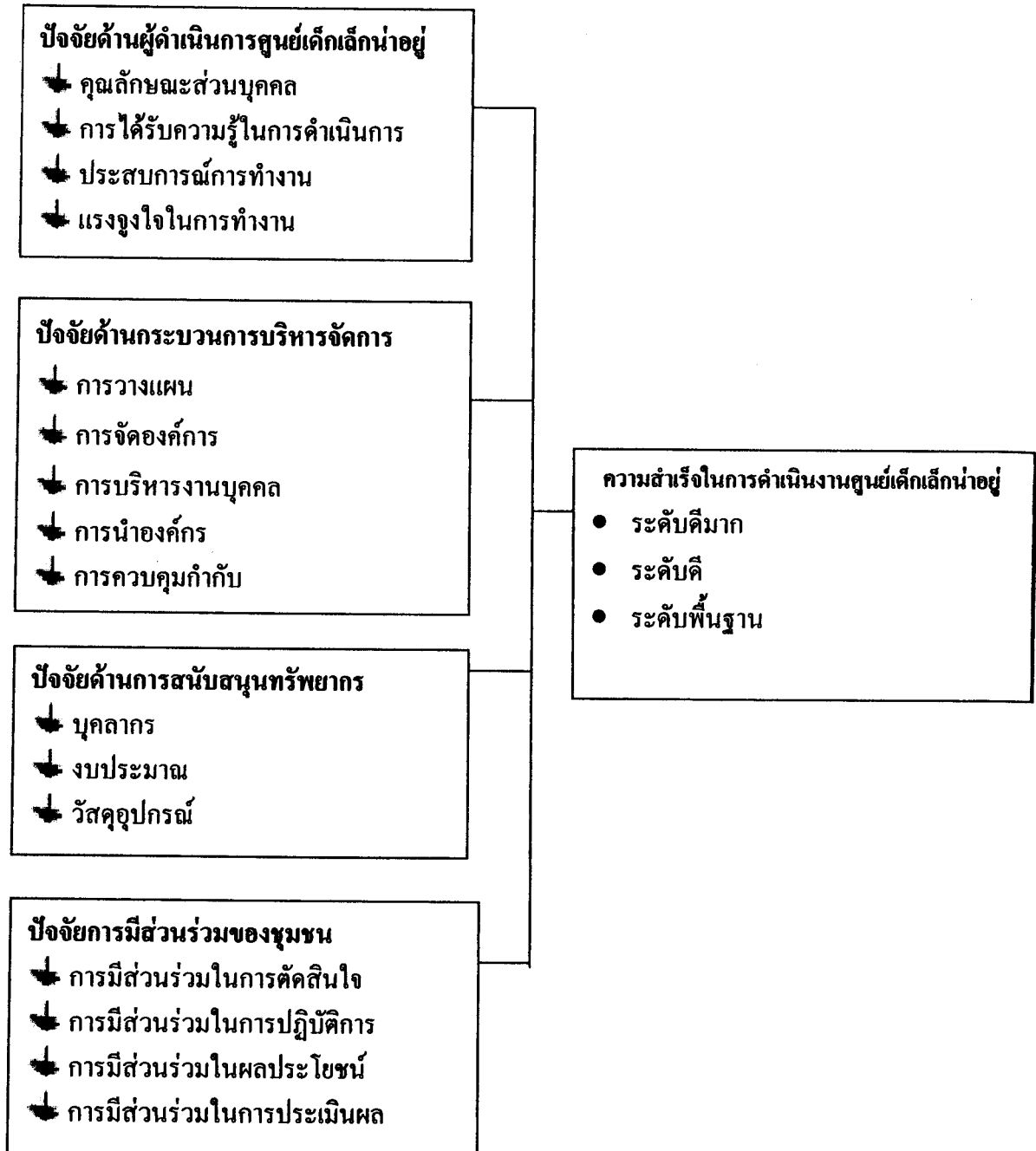
วัตถุประสงค์เฉพาะ

2.1 เพื่อศึกษาปัจจัยด้านผู้ดำเนินการ ปัจจัยด้านกระบวนการบริหารจัดการ ปัจจัยด้านการสนับสนุนทรัพยากร ปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนและความสำเร็จในการดำเนินงานของศูนย์เด็กเล็กน่าน้อย

2.2 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยผู้ดำเนินการ ปัจจัยด้านกระบวนการบริหารจัดการ ปัจจัยด้านการสนับสนุนทรัพยากร และปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชน กับความสำเร็จในการดำเนินงานของศูนย์เด็กเล็กน่าน้อย

2.3 เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินงาน เพื่อการพัฒนาเป็นศูนย์เด็กเล็กน่าน้อย

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. สมมติฐานการวิจัย

- 4.1 ปัจจัยด้านผู้ดำเนินการศูนย์เด็กเล็กน่าอยู่มีความสัมพันธ์ กับความสำเร็จในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กน่าอยู่
- 4.2 ปัจจัยด้านกระบวนการบริหารจัดการมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กน่าอยู่
- 4.3 ปัจจัยด้านการสนับสนุนทรัพยากรมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กน่าอยู่
- 4.4 ปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กน่าอยู่

5. ขอบเขตการวิจัย

5.1 การวิจัยครั้งนี้ศึกษาเฉพาะศูนย์เด็กเล็กที่เข้าร่วม โครงการศูนย์เด็กเล็กน่าอยู่ของ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุขในพื้นที่ 12 จังหวัด ภายใต้ความรับผิดชอบของศูนย์อนามัยที่ 1-12 ซึ่งเป็นส่วนราชการที่อยู่ภายใต้กำกับของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ระหว่างปี 2545-2549 ศูนย์เด็กเล็กในที่นี้ จึงไม่รวมถึงโรงเรียนอนุบาลของรัฐและเอกชนที่รับเด็กอายุ 3-5 ปี ที่สังกัดกระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

5.2 ความสำเร็จในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กน่าอยู่ใช้ข้อมูลการประเมินผลการดำเนินงานของสำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม กรมอนามัยใน ปี 2548-2549

6. ข้อจำกัดในการวิจัย

6.1 การศึกษาครั้งนี้ใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลจากผู้รับผิดชอบผู้ดำเนินการศูนย์เด็กเล็กน่าอยู่เพียงคนเดียว ไม่ได้ศึกษาในกลุ่มผู้ที่มีส่วนร่วม เช่น ครูที่เลี้ยงคนอื่น ๆ ในศูนย์เด็กเล็กน่าอยู่ที่เข้าร่วมประเมิน

6.2 การวิจัยนี้ไม่สามารถวัดการปฏิบัติงานจริงได้ จึงใช้คำตอบที่เป็นความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามแทน

6.3 ศูนย์เด็กเล็กสามารถขอรับการประเมินเพื่อปรับระดับการผ่านเกณฑ์ได้ตลอดเวลา เพราะฉะนั้นจึงต้องใช้ผลการประเมินปี 2549 เป็นตัวตั้งในการสุ่มศูนย์เด็กเล็กเพื่อส่งแบบสอบถาม

7. นิยามศัพท์เฉพาะ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดความหมายของศัพท์ที่ใช้ดังนี้

7.1 ศูนย์เด็กเล็กนํ้าอยู่ หมายถึง ศูนย์เด็กเล็กหรือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งขึ้นเองหรือที่รับ โอนมาจากหน่วยงานต่างๆ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สนับสนุนการดำเนินงาน ด้านงบประมาณและบุคลากร และเป็นศูนย์เด็กเล็กที่ผ่านเกณฑ์ประเมิน มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กนํ้าอยู่ของกรมอนามัย และบริการดูแลเด็กตั้งแต่อายุ 2 ถึง 5 ปี

7.2 ความสำเร็จในการดำเนินการศูนย์เด็กเล็กนํ้าอยู่ หมายถึง ผลการประเมินศูนย์เด็กเล็กนํ้าอยู่ของกรมอนามัยในปี 2548-2549 ตามเกณฑ์การตัดสิน คือ ระดับดีมาก ระดับดี และระดับพื้นฐาน

7.3 ปัจจัยด้านผู้ดำเนินการศูนย์เด็กเล็กนํ้าอยู่ หมายถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้รับผิดชอบสูงสุดและปฏิบัติงานส่วนใหญ่อยู่ในศูนย์เด็กเล็กนํ้าอยู่ประกอบด้วย

7.3.1 คุณลักษณะส่วนบุคคล หมายถึง อายุ การศึกษา เงินเดือน และค่าตอบแทนอื่นๆต่อเดือน ของผู้ดำเนินการศูนย์เด็กเล็กนํ้าอยู่

7.3.2 การได้รับความรู้ในการดำเนินการ หมายถึง ระดับของความรู้ ความเข้าใจ ของผู้ดำเนินการศูนย์เด็กเล็กนํ้าอยู่ ที่ได้จากการฝึกอบรม ประชุมชี้แจง หรือการแสวงหาความรู้จากแหล่งต่างๆ ในเรื่องเกี่ยวกับการดูแลส่งเสริมสุขภาพ การส่งเสริมพัฒนาการเด็กและป้องกันโรค ตลอดจนการดูแลรักษาสุขภาพแวดล้อมให้มีความปลอดภัยสำหรับเด็กและผู้เกี่ยวข้องในศูนย์เด็กเล็กนํ้าอยู่ วัตถุประสงค์ของผู้ดำเนินการศูนย์เด็กเล็กนํ้าอยู่

7.3.3 ประสบการณ์การทำงาน หมายถึง ระยะเวลาที่ผู้ดำเนินการได้ทำงาน เกี่ยวกับการดูแลเด็กในศูนย์เด็กเล็กนํ้าอยู่นับเป็นปี

7.3.4 แรงจูงใจในการทำงาน หมายถึง ความรู้สึกที่แสดงออกถึงความเต็มใจที่จะทำงานให้ประสบผลสำเร็จของผู้ดำเนินการศูนย์เด็กเล็กนํ้าอยู่ ซึ่งประกอบไปด้วยแรงจูงใจในด้าน สภาพลักษณะงาน เช่น งานศูนย์เด็กเล็กเป็นงานที่น่าสนใจ น่าทำ งานมีระดับยากง่ายพอดี ไม่มากไปกว่าความสามารถที่มีอยู่ มีการรับผิดชอบเฉพาะส่วนของตนเอง มีอิสระที่จะตัดสินใจและแก้ปัญหาด้วยตนเอง ด้านสัมพันธภาพในการทำงาน เช่น ความรู้สึกที่ดีต่อเพื่อนร่วมงานและต่อ ลูกน้อง ความเข้าใจกับเพื่อนร่วมงาน ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ เช่น การมีชื่อเสียงในสังคม ความภาคภูมิใจ รู้สึกมีศักดิ์ศรี และด้านโอกาสความก้าวหน้าในการทำงาน เช่น ความก้าวหน้าในการเลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่ง หน้าที่การงานสูงขึ้น การศึกษาต่อ

7.4 ปัจจัยด้านกระบวนการบริหารจัดการ หมายถึง ขั้นตอนการบริหารจัดการของผู้ดำเนินการศูนย์เด็กเล็กน่ายุ่ที่ช่วยให้การดำเนินงานของศูนย์เด็กเล็กบรรลุวัตถุประสงค์ของงาน โดยวัดจากการรับรู้ของผู้ดำเนินการศูนย์เด็กเล็ก ในประเด็นต่อไปนี้

7.4.1 การวางแผน หมายถึง การที่ผู้ดำเนินการศูนย์เด็กเล็กน่ายุ่มีการวิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุของปัญหา โดยมีการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง การกำหนดเป้าหมาย การจัดทำแผนงาน/โครงการ การกำหนดกิจกรรม/งาน กลวิธี ระยะเวลา แหล่งงบประมาณ รวมทั้งกำหนดตัวชี้วัดผลของแผนงาน/โครงการในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กน่ายุ่

7.4.2 การจัดองค์การ หมายถึง การที่ผู้ดำเนินการศูนย์เด็กเล็กน่ายุ่มีการกำหนดบทบาทและหน้าที่ของบุคลากรในศูนย์เด็กเล็กได้อย่างเหมาะสมตามความรู้ความสามารถ การมอบหมายงาน และอำนาจหน้าที่ การกำหนดแนวทางประสานกิจกรรม อำนาจหน้าที่ทั้งแนวราบและแนวตั้ง

7.4.3 การบริหารงานบุคคล หมายถึง การที่ผู้ดำเนินการศูนย์เด็กเล็กน่ายุ่มีการจัดหาคูคลากรและเจ้าหน้าที่มาปฏิบัติงานในศูนย์เด็กเล็กน่ายุ่ ให้สอดคล้องกับการจัดแบ่งงานที่กำหนดไว้ หรือการจัดให้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถเป็นผู้ปฏิบัติงาน มีการฝึกอบรมเพิ่มพูนความรู้ทักษะต่างๆ ที่จำเป็นต่อการเลี้ยงดูเด็ก การศึกษาดูงาน การจัดหาบริการส่งเสริมสุขภาพสวัสดิการให้ผู้ดูแลเด็ก เช่น บริการตรวจสุขภาพ

7.4.4 การนำองค์การ หมายถึง การที่ผู้ดำเนินการศูนย์เด็กเล็กน่ายุ่เป็นผู้นำหรืออำนวยความสะดวกเพื่อ ชักจูง แนะนำให้ผู้ได้บังคับบัญชา ปฏิบัติตามเพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์การ มีวิธีการ โน้มน้าวให้เกิดความพอใจ เกิดความหวังและความต้องการที่จะทำงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของศูนย์เด็กเล็กที่กำหนดไว้

7.4.5 การควบคุมกำกับ หมายถึง การที่ผู้ดำเนินการศูนย์เด็กเล็กน่ายุ่มีการตรวจสอบความสอดคล้องของการดำเนินงานกับหลักการแนวทางและแผนปฏิบัติการที่กำหนดไว้ มีการประเมินผลการปฏิบัติงานและการแก้ไขข้อผิดพลาดเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน เพื่อให้งานดำเนินไปตามแผนที่วางไว้อย่างถูกต้องจนบรรลุเป้าหมาย

7.5 ปัจจัยด้านการสนับสนุนทรัพยากร หมายถึง การได้รับการสนับสนุนทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินงานของศูนย์เด็กเล็กน่ายุ่ จากองค์การบริหารส่วนตำบลโดยวัดจากการรับรู้ของผู้ดำเนินการศูนย์เด็กเล็กน่ายุ่ ได้แก่

7.5.1 บุคลากร หมายถึง ความเพียงพอของจำนวนบุคลากรกับปริมาณงานในศูนย์เด็กเล็ก รวมทั้งบุคลากรมีความรู้ หรือได้รับการฝึกอบรมเพิ่มพูนความรู้/ทักษะต่างๆ ที่จำเป็นต่อการเลี้ยงดูเด็ก ความสามารถของบุคลากรในศูนย์เด็กเล็กที่เหมาะสมกับการปฏิบัติงาน

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยผู้ดำเนินการ ปัจจัยด้านกระบวนการบริหารจัดการ ปัจจัยด้านการสนับสนุนทรัพยากร ปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนกับความสำเร็จในการดำเนินงานของศูนย์เด็กเล็กเล็กน่อยุ่กับผลการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กน่อยุ่ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากตำราทบทวนเอกสาร วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดของการวิจัยและเพื่อให้ผู้ศึกษารายงานนี้มีข้อมูลประกอบกว้างขวางขึ้น โดยนำเสนอเป็นขั้นตอนดังนี้

1. การดูแลเด็กปฐมวัย
2. แนวคิดการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กน่อยุ่
3. ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กน่อยุ่
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

รายละเอียดเนื้อหาของแต่ละหัวข้อจะนำเสนอตามลำดับต่อไปนี้

1. การดูแลเด็กปฐมวัย

คุณภาพของเด็กคือรากฐานคุณภาพของผู้ใหญ่และสังคม ที่จะพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า การที่จะพัฒนาเด็กให้มีคุณภาพได้นั้นจำเป็นต้องเริ่มกันตั้งแต่ระยะต้นของชีวิต โดยเฉพาะในช่วงแรกเกิดจนถึง 5 ปี เป็นระยะสำคัญในการวางรากฐาน การพัฒนาสติปัญญา บุคลิกภาพของเด็ก มีงานวิจัยต่างๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวกับเด็กปฐมวัย ซึ่งให้เห็นว่าช่วงเวลาที่สำคัญและจำเป็นที่สุดของการพัฒนาสมอง คือ ช่วงเวลา 5 ปีแรกของชีวิต หรือช่วงเด็กปฐมวัย (อายุ 0 ถึง 5 ปี) หรือนับตั้งแต่ปฏิสนธิจนถึงอายุ 5 ปี 11 เดือน 29 วัน เพราะถือเป็นช่วงอายุที่มีอัตราของพัฒนาการสูงสุด เป็นจังหวะทองของการวางรากฐานการพัฒนาความเจริญเติบโตในทุกด้าน ฉะนั้นถ้าเด็กได้รับการเลี้ยงดูที่ดี และถูกต้องตามหลักจิตวิทยา และหลักวิชาการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เด็กก็จะพัฒนาได้เต็มศักยภาพ ในทางตรงกันข้ามถ้าเด็กไม่ได้รับการเลี้ยงดูและพัฒนาอย่างถูกต้อง ในช่วงนี้โอกาสทองเช่นนี้ก็จะไม่หวนกลับมาอีก กระทรวงสาธารณสุขโดยกรมอนามัยซึ่งมีหน้าที่ดูแลและส่งเสริมการพัฒนาเด็กปฐมวัย มีนโยบายด้านการดูแลเด็กปฐมวัยได้แก่ เด็กปฐมวัยทุกคนต้องได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพและมีคุณภาพ โดยให้ครอบครัวเป็นแกนนำ และให้ผู้มีหน้าที่ดูแลเลี้ยงดูและทุกส่วนของสังคม มีส่วนร่วมในการจัดบริการและจัดสิ่งแวดล้อมที่ดีเหมาะสม สอดคล้องกับท้องถิ่นและเหมาะสมกับเด็กตามวัย และได้กำหนดแผนยุทธศาสตร์

หลัก ได้แก่ แผนพัฒนาพ่อ แม่ ผู้ปกครอง สมาชิกในครอบครัวและผู้เตรียมตัวเป็นพ่อ แม่ แผนพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย แผนพัฒนามาตรฐานการดูแลเด็กปฐมวัย แผนพัฒนาการมีส่วนร่วม แผนวิจัยพัฒนาและสร้างองค์ความรู้ แผนระดมทรัพยากร แผนบทบาทสื่อมวลชน ต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย แผนสนับสนุนการพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการพัฒนาทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว ส่งผลกระทบต่อสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม เช่น ลักษณะของครอบครัว ซึ่งแปรสภาพจากครอบครัวขยาย เป็นครอบครัวเดี่ยว และเปลี่ยนวิถีชีวิต การดำเนินชีวิตแบบชนบทไปเป็นแบบเมือง ทั้งในด้านที่อยู่อาศัย อาหาร และการใช้ชีวิต ซึ่งนับวันจะมีเวลาน้อยในการดูแลเอาใจใส่ลูก มารดาต้องทำงานนอกบ้านเนื่องจากสภาวะทางเศรษฐกิจบีบบังคับ ส่งผลต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็ก โดยเฉพาะเด็กแรกเกิดถึง 2 ขวบ ซึ่งเป็นช่วงที่เด็กต้องได้รับการเลี้ยงดูอย่างใกล้ชิด (กุศล สุนทรธาดา และจิตตินันท์ เศษะคุปต์ 2542) ข้อมูลปี พ.ศ. 2539-2540 พบว่าในช่วงกลางวันมีเด็กปฐมวัยได้รับการเลี้ยงดูอยู่ในศูนย์เด็กเล็กร้อยละ 37.3 (จันทร์เพ็ญ ชูประภาวรณ 2543) ปี 2547 พบว่า เด็กอายุ 1-5 ปี อยู่ในสถานเลี้ยงดูเด็กในเวลากลางวันร้อยละ 42.8 (ลัดดา เหมาะสุวรรณและคณะ 2547) ดังนั้นศูนย์เด็กเล็กจึงเป็นเสมือนบ้านหลังที่สองของเด็ก ซึ่งเป็นสถานที่อบรมเลี้ยงดูเด็กแทนพ่อแม่ในช่วงเวลากลางวันที่พ่อแม่ต้องออกไปทำงานนอกบ้าน การพัฒนาคุณภาพของศูนย์เด็กเล็กเป็นสิ่งจำเป็น โดยพัฒนาทั้งด้านบุคคลและสภาพแวดล้อมควบคู่กันไป

2. แนวคิดการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กน้าอยู่

จากสภาพสังคมไทยที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมเป็นครอบครัวเดี่ยวพ่อแม่ต้องประกอบอาชีพนอกบ้าน ทำให้โอกาสการเลี้ยงดูลูกด้วยตัวเองลดน้อยลง ประกอบกับการขาดผู้ดูแลเด็กในช่วงกลางวัน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหรือสถานรับเลี้ยงเด็กกลางวันจึงเป็นทางเลือกหนึ่งที่จะแบ่งเบาภาระของพ่อแม่หรือผู้ปกครองในการดูแลเด็กเหล่านี้ ในปี พ.ศ. 2544 กรมอนามัยมีนโยบายสนับสนุนการดำเนินโครงการศูนย์เด็กเล็กน้าอยู่ ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลค้นคว้าจากตำราทบทวนเอกสาร โดยนำเสนอในด้านความเป็นมาของศูนย์เด็กเล็กในประเทศไทย และการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กน้าอยู่

2.1 ความเป็นมาของศูนย์เด็กเล็กในประเทศไทย

ศูนย์เด็กเล็กในประเทศไทยเริ่มมีมาตั้งแต่ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว หรือเมื่อประมาณ 90 ปีเศษมาแล้ว โดยพระองค์ทรงนำแนวคิดและรูปแบบมาจากต่างประเทศ และได้นำมาดัดแปลงให้เหมาะสมกับสภาพการศึกษาของเด็กไทย หากแต่ความสำคัญของการพัฒนาเด็กปฐมวัยยังไม่ได้รับความสนใจอย่างจริงจัง จนกระทั่งหลังการเปลี่ยนแปลงการ

ปกครอง พ.ศ. 2475 กระทรวงธรรมการให้มีการจัดตั้งโรงเรียนเด็กเล็กหรือโรงเรียนอนุบาลสำหรับเด็กที่มีอายุต่ำกว่าเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ เพื่อช่วยแบ่งเบาภาระมารดาซึ่งต้องการหารายได้เลี้ยงครอบครัว ทำให้ไม่สามารถเอาใจใส่ให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กได้ดี การอนุบาลศึกษาจึงจัดอยู่ในแผนการศึกษาแห่งชาติเรื่อยมาโดยกำหนดเกณฑ์อายุของเด็กเล็ก 3-6 ปี และระดับการศึกษาก่อนการศึกษาภาคบังคับในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 การจัดบริการสถานรับเลี้ยงเด็ก ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลในการเตรียมความพร้อมให้เด็กเพื่อศึกษาในชั้นประถมศึกษา โดยมีการจัดบริการได้หลายรูปแบบ เช่น สถานรับเลี้ยงดูเด็ก ศูนย์เด็กปฐมวัย ศูนย์โภชนาการเด็ก เป็นต้น

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 5 (พ.ศ.2525-2529) ให้ความสำคัญต่อการจัดบริการสถานรับเลี้ยงเด็กต่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว โดยส่งเสริมให้เด็กอายุ 3-5 ปี เข้าศึกษาในชั้นอนุบาล ชั้นเด็กเล็กหรือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อการเตรียมความพร้อมก่อนการศึกษาภาคบังคับในแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน ฉบับที่ 6 (พ.ศ.2530-2534) ให้ความสำคัญกับการจัดบริการสถานรับเลี้ยงเด็กทั้งในเมืองและชนบทเพิ่มขึ้น จนกระทั่งนโยบายของแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2535-2539) มีการบริการขยายสถานรับเลี้ยงเด็กแก่เด็กปฐมวัย เร่งรัดการดำเนินการอย่างทั่วถึงและเสมอภาค มีการสนับสนุนให้ชุมชนเอกชนร่วมกับสถาบันอื่นๆ จัดตั้งศูนย์รับเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย(คณะอนุกรรมการงานวิจัยและจัดสัมมนา 2531 และคณะอนุกรรมการวางแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน 2533) หน่วยงานที่รับผิดชอบจัดบริการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย ดำเนินการโดยหลายหน่วยงาน อยู่ในความรับผิดชอบในระดับกระทรวง 8 กระทรวง และระดับกรม 18 กรม รวมทั้งองค์กรเอกชน มูลนิธิ และสมาคมต่างๆ (กุศล สุนทรธาดา, มปป., อ้างถึงในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กน่าน้อย กรมอนามัย 2544) เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงการบริหารราชการแผ่นดินไทยแนวใหม่โดยพัฒนาระบบการบริหารราชการในส่วนท้องถิ่น มีการถ่ายโอนอำนาจในส่วนราชการต่างๆ สู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมด (กรมอนามัย 2546) ทำให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่อยู่ภายใต้การดูแลของส่วนราชการดังกล่าวอยู่ภายใต้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการบริหารราชการแผ่นดินต่อไป

2.2 การพัฒนาศูนย์เด็กเล็กน่าน้อย

การพัฒนาศูนย์เด็กเล็กน่าน้อยในประเทศไทย เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ.2544 โดยกรมอนามัยได้ตระหนักถึงความสำคัญของการสร้างสุขภาพเด็กไทย จึงได้สนับสนุนดำเนินโครงการศูนย์เด็กเล็กน่าน้อย ตามแนวคิดการพัฒนาเมืองน่าน้อย ชุมชนน่าน้อย โดยเน้นการสร้างความร่วมมือระหว่างภาคต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทุกระดับ โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพเด็กปฐมวัยในศูนย์เด็กเล็กให้ได้รับการส่งเสริมให้มีสุขภาพดี เอื้อต่อการเรียนรู้ อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่สะอาด รมรื่น ตลอดจนได้รับการปลูกฝังพฤติกรรมสุขภาพ และพฤติกรรมสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม สามารถอยู่ร่วมกับ

ผู้อื่นได้ดี มีครอบครัวอบอุ่นและชุมชนเข้มแข็ง เพื่อเด็กจะได้เติบโตเป็นประชากรที่มีคุณค่าสำหรับประเทศต่อไป (กรมอนามัย 2546) ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลค้นคว้าจากตำราทบทวนเอกสาร โดยนำเสนอในด้านแนวคิดศูนย์เด็กเล็กนํ้าอยู่ ความมุ่งหมายของการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กนํ้าอยู่ คุณลักษณะของศูนย์เด็กเล็กนํ้าอยู่ มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กนํ้าอยู่ การดำเนินงานเพื่อพัฒนาเป็นศูนย์เด็กเล็กนํ้าอยู่ และการประเมินผลศูนย์เด็กเล็กนํ้าอยู่

2.2.1 แนวคิดศูนย์เด็กเล็กนํ้าอยู่

แนวคิดศูนย์เด็กเล็กนํ้าอยู่มีความหมายได้สองนัยยะ (กรมอนามัย 2548) คือนัยยะแรกเป็นความหมายเชิงกระบวนการ ซึ่งหมายถึง การระดมการมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาครัฐ(ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น) องค์กรธุรกิจ องค์กรพัฒนาเอกชน ชุมชนและประชาชนหรือภาคีการพัฒนาในการจัดทำแผนงาน โครงการศูนย์เด็กเล็กนํ้าอยู่ที่สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของเด็ก เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง ผู้ปกครอง ชุมชนและท้องถิ่น โดยการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐ เพื่อให้ศูนย์เด็กเล็กเป็นสถานที่ที่จะสร้างโอกาสให้เด็กเล็กเจริญเติบโตอย่างดีที่สุด เท่าที่จะเป็นไปได้และเท่าเทียมกัน

นัยยะที่สองเป็น ความหมายเชิงผลลัพธ์ ซึ่งหมายถึง ศูนย์เด็กเล็กที่มีการจัดการ ควบคุม ส่งเสริม สนับสนุน ปกป้องเอื้อ และจัด หรือลดปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อความนํ้าอยู่ของศูนย์เด็กเล็ก โดยมุ่งหวังให้เด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนาให้มีความสมบูรณ์ทางกาย จิต สังคม และจิตวิญญาณ ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการสร้างสุขภาพ ขณะเดียวกันผู้ดูแลเด็กปฐมวัยหรือพี่เลี้ยงเด็กปฐมวัยได้รับการส่งเสริมให้สามารถทำงานได้อย่างมีความสุขและมีคุณภาพ

2.2.2 ความมุ่งหมายของการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กนํ้าอยู่

การพัฒนาศูนย์เด็กเล็กนํ้าอยู่มีความมุ่งหมายเพื่อเป็นการยกระดับพื้นฐานคุณภาพชีวิต และความเป็นอยู่ของเด็กปฐมวัยทุกคนให้สามารถมีคุณภาพชีวิตที่ดี อาศัยในศูนย์เด็กเล็กนํ้าอยู่ได้อย่างเท่าเทียมกัน สามารถอยู่ร่วมกับผู้ดูแลเด็กและเพื่อนๆ อย่างสงบสุข สะดวกสบาย สะอาดถูกสุขอนามัย ปลอดภัย ได้รับการส่งเสริมพัฒนาการความคิดสร้างสรรค์อย่างเหมาะสม โครงการศูนย์เด็กเล็กนํ้าอยู่สนับสนุนให้มีการพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมจากหุ้นส่วนและภาคี เพื่อให้มีการพัฒนาทั้งเด็ก บุคลากรและสิ่งแวดล้อมในศูนย์เด็กเล็ก ประโยชน์ของการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กนํ้าอยู่นอกจากจะช่วยส่งเสริมให้เด็กได้รับบริการส่งเสริมสุขภาพครอบคลุมทุกด้านดังนี้

1) เด็กได้รับการปลูกฝังพฤติกรรมสุขภาพ ทั้งด้านการดูแลสุขภาพตนเอง ดูแลความสะอาดของสิ่งแวดล้อม อันจะส่งผลให้มีพฤติกรรมสุขภาพที่ดี เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่

2) ผู้ดูแลเด็กได้รับการฝึกอบรมเพิ่มพูนความรู้และทักษะด้านต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้สามารถดูแลเด็กได้ดียิ่งขึ้นและมีความก้าวหน้าในอาชีพ

3) ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา โดยสนับสนุนกิจกรรมการพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก ในรูปแบบต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง

4) เสริมสร้างการเรียนรู้ให้แก่ผู้ปกครองและชุมชน ผู้ปกครองและชุมชนได้รับความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพ การพัฒนาอนามัยสิ่งแวดล้อมสำหรับเด็ก ครอบครัวและชุมชน

5) เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคลากร ทำให้เกิดความร่วมมือร่วมใจระหว่างศูนย์เด็กเล็ก ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งจะเป็พื้นฐานสำคัญของการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กต่อไป

2.2.3 คุณลักษณะของศูนย์เด็กเล็กน่ายุ่

สำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ได้กำหนดคุณลักษณะสำคัญของศูนย์เด็กเล็กน่ายุ่ ตามแนวคิดเมืองน่ายุ่ ชุมชนน่ายุ่ ครอบคลุมและผสมผสานระหว่างปัจจัยแวดล้อม 5 ด้าน คือ ด้านสังคม เศรษฐกิจ ายภาพ สิ่งแวดล้อม และการบริหารจัดการ ดังนี้

1) ด้านสังคม

(1) กลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ เจ้าหน้าที่ทุกระดับ ผู้ปกครอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็ก ๆ ที่อยู่ในศูนย์เด็กเล็กได้รับการปลูกฝังการศึกษา (รูปแบบต่าง ๆ ตามความเหมาะสม) การถ่ายทอดความรู้ การฝึกอบรม ข้อมูลข่าวสาร อย่างกว้างขวาง รวดเร็ว และทันต่อเหตุการณ์

(2) มีบริการด้านสุขภาพแก่เด็กและเจ้าหน้าที่อย่างเพียงพอ

(3) มีความปลอดภัยในการอยู่อาศัย เรียนรู้ และการทำงานของเจ้าหน้าที่

(4) ภาคิการพัฒนทุกระดับ มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก

(5) สิทธิของเด็ก และเจ้าหน้าที่ในศูนย์เด็กเล็กทุกคนได้รับการคุ้มครอง

2) ด้านเศรษฐกิจ

(1) มีบรรยากาศที่ดีของการระดมทุนจากแหล่งทุนต่างๆ ในชุมชนเพื่อการพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก

(2) เจ้าหน้าที่ศูนย์เด็กเล็กมีความมั่นคงในการประกอบอาชีพ

3) ด้านกายภาพ

(1) การคมนาคมสะดวกและสาธารณูปโภคเข้าถึง

(2) ตัวอาคารมั่นคง แข็งแรง ปลอดภัย

(3) บริเวณภายนอก และภายในศูนย์ฯ มีการจัดระเบียบ การใช้

ประโยชน์จากพื้นที่อย่างเหมาะสม

(4) มีการจัดบริการ โครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นและทันต่อความต้องการ เช่น มีห้องน้ำ ห้องส้วม ที่รองรับขยะ ถูกสุขลักษณะ และเพียงพอ เป็นต้น

(5) มีพื้นที่ และอาณาบริเวณที่เป็นพื้นที่สีเขียวหรือที่ว่างโล่งให้เด็ก ได้วิ่งเล่นออกกำลังกายหรือเป็นสนามเด็กเล่น

(6) มีสื่อ อุปกรณ์ ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาการ เหมาะสม และเพียงพอ

(7) มีวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องใช้ต่าง ๆ ที่จำเป็น เหมาะสมและเพียงพอ

4) ด้านสิ่งแวดล้อม

(1) ศูนย์เด็กเล็ก อยู่ห่างจากแหล่งมลพิษต่างๆ เช่น แหล่งที่ทำให้เกิดฝุ่นละอองมา เสียงดัง หรือเสียงที่ก่อให้เกิดความรำคาญและกลิ่นเหม็น เป็นต้น

(2) บริเวณภายใน และภายนอกอาคาร มีความสะอาดและเป็นระเบียบ ไม่มีแหล่งที่อาจก่อให้เกิดอันตรายกับเด็ก

(3) ภายในอาคารมีแสงสว่างเพียงพอ และมีการระบายอากาศดี

(4) มีการจัดการด้านสุขาภิบาลอาหารและน้ำอย่างถูกสุขลักษณะ

(5) มีการจัดการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมอย่างถูกสุขลักษณะ

5) ด้านการบริหารและการจัดการ

(1) มีความโปร่งใส และยุติธรรม

(2) มีประสิทธิภาพ และมุ่งให้เด็กได้รับประโยชน์สูงสุด

(3) ผู้ที่เกี่ยวข้องกับศูนย์เด็กเล็ก และชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา

ทุกขั้นตอน

2.2.4 มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กนํ้าอยู่

กรมอนามัยได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กนํ้าอยู่ ครั้งแรกในปี 2545 และมี ฉบับปรับปรุง มีนาคม พ.ศ. 2547 (กรมอนามัย 2548ข) ประกอบด้วยเกณฑ์การพิจารณา 6 ด้าน (รายละเอียดในภาคผนวก ง) ได้แก่

- 1) ด้านการส่งเสริมสุขภาพ (5 ข้อ)
- 2) ด้านการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก (4 ข้อ)
- 3) ด้านบริการอาหารสะอาดปลอดภัย (5 ข้อ)
- 4) ด้านสิ่งแวดล้อมสะอาด และปลอดภัย (9 ข้อ)
- 5) ด้านบุคลากร (3 ข้อ)
- 6) ด้านการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง (1 ข้อ)

การประเมินมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กนํ้าอยู่ แบ่งเป็น 3 ระดับ คือระดับพื้นฐานประเมินผ่านเกณฑ์ข้อที่กำหนด 9 ข้อ (○) ระดับดีประเมินผ่านเกณฑ์ข้อที่กำหนด 17 ข้อ (○ และ △) ระดับดีมากประเมินผ่านเกณฑ์ข้อที่กำหนด จำนวน 26 ข้อ (○ และ △ และ □) ขึ้นไปดังภาพที่ 1.2

<p>1. ด้านการส่งเสริมสุขภาพ</p> <p>○ 1. เด็กทุกคนได้รับการเฝ้าระวังภาวะโภชนาการ โดยชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง ทุก 3 เดือน</p> <p>○ 2. เด็กทุกคนแปรงฟันหลังรับประทานอาหารกลางวันทุกวัน</p> <p>△ 3. อาหารที่จัดให้เด็กมีคุณค่าทางโภชนาการครบ 5 หมู่</p> <p>□ 4. มีการจัดอาหารว่างที่มีคุณค่าทางโภชนาการและไม่หวานจัด</p> <p>□ 5. เด็กทุกคนได้รับการตรวจสุขภาพทุกวัน</p> <p>2. การส่งเสริมพัฒนาการเด็ก</p> <p>○ 6. เด็กทุกคน ได้รับการประเมินพัฒนาการตามเกณฑ์อายุ โดยผู้ดูแลเด็ก</p> <p>○ 7. มีของเล่นเด็กและหนังสือนิทานเหมาะสมกับวัยและมีกิจกรรม การเล่านิทานทุกวัน</p> <p>□ 8. มีมุมการเรียนรู้สำหรับผู้ปกครอง</p> <p>□ 9. ผู้ดูแลเด็กสามารถให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก</p> <p>3. ด้านบริการอาหารสะอาด ปลอดภัย</p> <p>○ 10. สถานที่เตรียมปรุงอาหาร สะอาด ถูกสุขลักษณะ</p> <p>○ 11. น้ำดื่ม น้ำใช้ สะอาด เพียงพอนํ้าดื่ม</p>

ภาพที่ 1.2 มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กนํ้าอยู่แยกรายด้าน

- 12. อุปกรณ์ ภาชนะใส่อาหารปลอดภัย และ สะอาด
- 13. ผักสด ผลไม้ ถ้างสะอาด เนื้อสัตว์ปรุงให้สุก และมีการปกปิดอาหารที่พร้อมบริโภค
- 14. ผู้ประกอบอาหารมีสุขภาพดี แต่งกายสะอาด สุขอนามัยดี

4. ด้านสิ่งแวดล้อมสะอาดและปลอดภัย

- 15. บริเวณศูนย์เด็กเล็กมีสภาพแวดล้อม ภายใน - ภายนอกอาคารสะอาด และปลอดภัย
- 16. ห้องน้ำ ห้องส้วม สะอาด ถูกสุขลักษณะ
- 17. พื้นที่ใช้สอย จัดเป็นสัดส่วนและเพียงพอ
- 18. เครื่องใช้สำหรับเด็กสะอาด และเพียงพอ
- 19. ตัวอาคาร มั่นคง แข็งแรงและปลอดภัย
- 20. มีการจัดการขยะถูกสุขลักษณะ
- 21. มีแสงสว่างและการระบายอากาศ เพียงพอ
- 22. มีการป้องกันแมลงและพาหะนำโรค
- 23. มีมาตรการความปลอดภัย

5. ด้านบุคลากร

- 24. ผู้ดูแลเด็กทุกคน มีสุขภาพดีทั้งร่างกายและจิตใจ
- 25. ผู้ดูแลเด็ก ร้อยละ 50 ได้รับการอบรม เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก
- 26. มีอัตราส่วนการดูแลเด็ก เหมาะสม

6. ด้านการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง

- 27. มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของศูนย์เด็กเล็ก

หมายเหตุ : ข้อกำหนดระดับพื้นฐาน

ข้อกำหนดระดับดีที่เพิ่มเติมจากระดับพื้นฐาน

ข้อกำหนดระดับดีมากที่เพิ่มเติมจากระดับพื้นฐานและระดับดี

2.2.5 การดำเนินงานเพื่อพัฒนาเป็นศูนย์เด็กเล็กน่ายุ่

การดำเนินงานเพื่อพัฒนาศูนย์เด็กเล็กเป็นศูนย์เด็กเล็กน่ายุ่ นั้นต้องอาศัย การมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากหุ้นส่วนและภาคีต่าง ๆ และขั้นตอนในการในการพัฒนาตาม รายละเอียดดังต่อไปนี้

1) การมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากหุ้นส่วนและภาคีต่าง ๆ

ผู้มีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาเป็นศูนย์เด็กเล็กน่ายุ่ ประกอบด้วยของ ผู้เกี่ยวข้องในทุกระดับ ได้แก่ ผู้ดูแลเด็ก ผู้ดำเนินการศูนย์เด็กเล็ก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง องค์กรต่าง ๆ โดยมีบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้เกี่ยวข้องกับศูนย์เด็กเล็ก (กรมอนามัย 2548ก) มีดังนี้

(1) ผู้ดูแลเด็ก หรือพี่เลี้ยงเด็ก เป็นผู้ที่ใกล้ชิดเด็กมากที่สุด ในช่วงที่เด็กอยู่ศูนย์และเป็นผู้ที่มีอิทธิพลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพและส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็กมากที่สุด ผู้ดูแลเด็กจึงควรทราบนโยบาย เข้าใจแนวทางการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กน่ายู่ และได้รับการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนและทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ ผู้ดูแลเด็กยังควรได้รับการส่งเสริมสุขภาพให้มีสุขภาพดีเพื่อเป็นแบบอย่างด้านสุขภาพสำหรับเด็ก

(2) ผู้ดำเนินการศูนย์เด็กเล็ก หรือผู้ประกอบการศูนย์เด็กเล็กเป็นบุคคลที่มีความสำคัญในการประสานงานกับบุคคลและหน่วยงานต่าง ๆ ที่จะเข้าสนับสนุนหรือที่ต้องการขอรับการสนับสนุน หรือที่สำคัญต้องบริหารจัดการบุคลากร งบประมาณ สถานที่ให้มีมาตรฐานและสามารถพัฒนาเป็นศูนย์เด็กเล็กน่ายู่ได้

(3) ผู้ปกครอง เป็นบุคคลที่สามารถช่วยการพัฒนากิจกรรมต่าง ๆ ของศูนย์ โดยอาจเข้ามาเป็นกรรมการ วิทยากร หรืออาสาสมัครช่วยดูแลเด็ก ซึ่งจะช่วยให้ผู้ปกครองเข้าใจปัญหาความต้องการของศูนย์เด็กเล็ก และให้การสนับสนุน ได้ มีความสัมพันธ์และการสื่อสารที่ดีระหว่างบุคลากรของศูนย์เด็กเล็กกับผู้ปกครอง ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในความสำเร็จของการพัฒนา

(4) ชุมชนโดยรอบศูนย์เด็กเล็ก นอกจากผู้ปกครองในชุมชน ยังมีบุคคลอื่นที่แม้ไม่ได้มีลูกหลานอยู่ในศูนย์เด็กเล็ก แต่ก็มีศักยภาพที่จะช่วยสนับสนุนการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กอีกมาก เช่น ครู กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน พระภิกษุ เจ้าของร้านค้า มูลนิธิ และชมรมต่าง ๆ เป็นต้น บุคคลในชุมชนเหล่านี้สามารถช่วยสนับสนุนด้านความคิด แรงกาย และทุนทรัพย์แก่ศูนย์เด็กเล็ก หากได้รับรู้และเข้าใจการพัฒนาของศูนย์เด็กเล็ก

(5) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปัจจุบันมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก เนื่องจากมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง สามารถจัดสรรงบประมาณสนับสนุน บางแห่งมีเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ด้านต่าง ๆ ที่สามารถให้คำแนะนำแก่ผู้ดำเนินการศูนย์เด็กเล็กได้ นอกจากนี้ยังเป็นหน่วยงานที่สามารถเป็นแกนนำในการระดมความร่วมมือต่างๆ ได้เป็นอย่างดี

(6) องค์กรส่วนภูมิภาค เจ้าหน้าที่สาธารณสุขจากศูนย์อนามัย สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ โรงพยาบาล และสถานีอนามัย มีบทบาทสำคัญในการประสานงานและช่วยกระตุ้นผู้เกี่ยวข้อง เช่น เทศบาล องค์กรบริหารส่วนตำบล ผู้ดำเนินการศูนย์เด็กเล็ก ให้เห็นความสำคัญของการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กน่ายู่ โดยให้เริ่มประเมินตนเองและค้นหาส่วนที่ยังต้องการพัฒนาเพื่อให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานตลอดจนถึงการร่วมเป็นวิทยากร กระบวนการที่จะทำให้พลังชุมชนเพื่อการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กน่ายู่ ยังมีเจ้าหน้าที่

จากกระทรวง กรมอื่น ๆ ที่ยังให้การสนับสนุนศูนย์เด็กเล็ก เช่น สำนักพัฒนาชุมชนและสถาบันการศึกษาที่มีศักยภาพด้านวิชาการเลี้ยงดูเด็ก และวิธีการต่าง ๆ ตลอดจนให้คำแนะนำปรึกษา ด้านวิชาการ ติดตามและประเมินผล

(7) องค์กรส่วนกลาง ผู้รับผิดชอบในส่วนกลาง ทั้งจากกรมอนามัย และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ซึ่งได้มีการประสานงานในระดับนโยบายที่จะทำงานร่วมกันแล้ว และมีบทบาทหลักในการสนับสนุนด้านวิชาการและเทคโนโลยีต่าง ๆ เช่น การให้การปรึกษาทางวิชาการ เสนอมาตรฐานการประเมินผล และประสานนโยบายกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2) ขั้นตอนในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กน่ายู่

ในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กน่ายู่ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุขได้กำหนดแนวทางในการพัฒนาโดยมีเอกสารประกอบการพัฒนา การประเมินตนเอง การประสานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีรายละเอียดการดำเนินงานดังต่อไปนี้

(1) ผู้ดำเนินการศูนย์เด็กเล็ก หรือผู้รับผิดชอบหลักได้รับฟังการชี้แจงแนวทางการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กให้ได้มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กน่ายู่ และแนวทางการประเมินตนเอง หรือได้รับเอกสารประกอบการพัฒนา พร้อมคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขต่างๆ ที่มีความเข้าใจแนวทางการพัฒนา

(2) ศูนย์เด็กเล็กประเมินตนเอง โดยใช้แบบประเมินมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กน่ายู่ เพื่อค้นหาปัญหาหรือสิ่งที่ศูนย์เด็กเล็กยังต้องการพัฒนาเพื่อให้ได้มาตรฐาน

(3) ศูนย์เด็กเล็กร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ค้นหาแนวร่วมการทำงานเพิ่มเติมจากชุมชน และหน่วยงานอื่น ๆ ในพื้นที่ โดยการค้นหาตัวบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่จะร่วมคิดร่วมทำ

(4) จัดการประชุมสร้างพลังชุมชน โดยมีเป้าหมาย คือ การพัฒนาศูนย์เด็กเล็กน่ายู่ได้มาตรฐานและเพิ่มเติมเรื่องอื่น ๆ ตามความต้องการของชุมชน

(5) จัดตั้งคณะกรรมการและคณะทำงานด้านต่างๆ และกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบให้ชัดเจน

(6) คณะทำงานแต่ละด้าน จัดเตรียมข้อมูลต่าง ๆ ที่จะใช้สนับสนุนการจัดทำโครงการ เช่น ข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม ข้อมูลภาวะสุขภาพของเด็ก สถิติการเจ็บป่วย ข้อมูลทางสังคมต่าง ๆ เป็นต้น

(7) คณะทำงานต่าง ๆ จัดทำแผนงาน โครงการ และกิจกรรม เพื่อพัฒนาศูนย์เด็กเล็กน่ายู่ได้มาตรฐาน และตามความต้องการตามมติการประชุมระดมความคิดเห็นของกลุ่ม

(8) ประชาสัมพันธ์การทำงานเพื่อการสร้างการรับรู้และความร่วมมือจากฝ่ายต่าง ๆ ทั้งผู้ปกครองและประชาชนทั่วไป และเปิดช่องทางให้ชุมชนเข้าร่วมดำเนินการ

(9) ปฏิบัติตามแผนงานโดยการร่วมมือของฝ่ายต่าง ๆ ตามลำดับความสำคัญและมีการติดตามประเมินผลงานเป็นระยะ

(10) ศูนย์เด็กเล็กจะประเมินตนเอง และขอรับรองมาตรฐานโดยหน่วยงานภายนอก

2.2.6 การประเมินผลศูนย์เด็กเล็กนอกระบบ

การประเมินผลศูนย์เด็กเล็ก สามารถแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ การประเมินเพื่อการพัฒนา และการประเมินเพื่อรับรองมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กนอกระบบฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2548 โดยมีวิธีการประเมินครั้งนี้

1) การประเมินเพื่อพัฒนา ศูนย์เด็กเล็กจะประเมินตนเองครั้งที่ 1 เมื่อเริ่มโครงการ โดยใช้แบบประเมินมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กนอกระบบประกอบการค้นหาปัญหาและความต้องการ เพื่อจัดทำโครงการพัฒนาต่างๆ และทำการประเมินตนเองครั้งที่ 2 หลังจากที่ได้ดำเนินโครงการพัฒนาด้านต่างๆ ไปแล้วเพื่อประเมินว่าพัฒนาได้ตามเกณฑ์หรือไม่ ก่อนขอรับการประเมินรับรองจากหน่วยงานภายนอก

2) การประเมินเพื่อรับรองมาตรฐาน โดยหน่วยงานภายนอกศูนย์เด็กเล็ก คณะกรรมการตรวจประเมินผลระดับเขต จังหวัดและอำเภอประกอบด้วย คณะกรรมการที่ได้รับแต่งตั้งจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด หรือผู้ว่าราชการจังหวัดให้มืองค์ประกอบอย่างน้อย 3 ฝ่าย คือ ฝ่ายสาธารณสุข ฝ่ายพัฒนาชุมชน และฝ่ายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นอกจากนี้อาจเพิ่มเติมฝ่ายการศึกษา ฝ่ายชุมชน และอื่นๆ ตามที่เห็นว่าเกี่ยวข้อง รวมอย่างน้อย 4-5 คน คณะกรรมการทั้งหมดจะได้รับการชี้แจงแนวทางการประเมินฯ ให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน

จากผลการศึกษา จะเห็นได้ว่ากรมอนามัยมีนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินโครงการศูนย์เด็กเล็กนอกระบบตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 และได้จัดทำคู่มือการดำเนินงานเพื่อการพัฒนาเป็นศูนย์เด็กเล็กนอกระบบสำหรับเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลเด็กและบุคคลที่เกี่ยวข้อง ผสมผสานงานด้านการส่งเสริมสุขภาพและพัฒนาอนามัยสิ่งแวดล้อม โดยมีพ่อแม่และหรือผู้ปกครองเด็กมีส่วนร่วมในการดำเนินงานเพื่อให้เด็กปฐมวัยได้รับการส่งเสริมสุขภาพในช่วงวัยที่เหมาะสม เพื่อบรรลุเป้าหมายการมีสุขภาพดี อยู่ในสภาพแวดล้อมที่สะอาดปลอดภัย เอื้อต่อการเรียนรู้ ตลอดจนได้รับการปลูกฝังพฤติกรรมสุขภาพและพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมเพื่อประเมินรับรองมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กนอกระบบ เพื่อสร้างแรงจูงใจในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กให้มีคุณภาพและเป็นต้นแบบการให้บริการที่ดีซึ่งกิจกรรมต่างๆ ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการพัฒนาเป็นศูนย์เด็กเล็กนอกระบบ

อยู่จะเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่ผู้วิจัยต้องการศึกษาและนำมาเป็นข้อเสนอแนะในการพัฒนาเป็น ศูนย์เด็กเล็กน่าน้อยอย่างยั่งยืนต่อไป

3. ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กน่าน้อย

3.1 กระบวนการการบริหารจัดการ

การที่มนุษย์รวมกลุ่มทำงานให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ได้ต้องอาศัยการบริหารจัดการ การบริหารจัดการเป็นสิ่งจำเป็นในการประสานความพยายามของแต่ละบุคคล ไวริช และคูนซ์ (1993 : 4) กล่าวว่า การบริหารจัดการเป็นสิ่งที่สนับสนุนกิจกรรมของแต่ละบุคคล เพื่อที่จะนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร และบทบาทของผู้บริหารงานคือการนำองค์กร ไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายโดยมีความรับผิดชอบต่อการรวบรวมและใช้ทรัพยากรขององค์กร การจัดการทรัพยากรและการประสานเพื่อก่อให้เกิดการทำงานร่วมกัน ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลค้นคว้า จากตำราทบทวนเอกสาร โดยนำเสนอในด้านความหมายของการบริหารจัดการ ความสำคัญและ คุณค่าของการบริหารจัดการ ทรัพยากรการบริหาร กระบวนการบริหาร

3.1.1 ความหมายของการบริหารจัดการ

คำว่า “การบริหาร” (Administration) ในความหมายทั่วไป หมายถึง ศิลปะ ของการทำงานให้บรรลุเป้าหมาย โดยอาศัยบุคคลอื่นเป็นผู้ทำ และในความหมายดังกล่าว บางครั้งใช้คำว่า “การจัดการ” (Management) ในภาษาอังกฤษ Administration มักใช้เกี่ยวกับเรื่อง นโยบายและนิยมใช้ในการบริหารราชการ เรียกว่า นักบริหาร (Administrator) ส่วน Management เป็นการนำเอานโยบายไปปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ มักใช้ในการบริหารธุรกิจ เรียกว่า ผู้จัดการ (Manager) อย่างไรก็ตามคำว่า Administration และ Management ใช้แทนกันได้ (ศจี อนันต์นพคุณ , 2542 :1) เพื่อให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารมากขึ้น จึงได้นำเอาความเห็นของนักวิชาการที่ เกี่ยวกับความหมายของการบริหารที่ อคติศักดิ์ สัตย์ธรรม และสมโภช รัตติโอรพ (2548) รวบรวมไว้ มาเสนอ ดังนี้

ไวริช และคูนซ์ (Wehrich & Koontz 1993 : 20) กล่าวว่า การบริหาร คือ การออกแบบและการรักษาสภาพแวดล้อมให้กลุ่มบุคคล หรือกลุ่มผู้ทำงานร่วมกันสามารถร่วมกัน ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีหน้าที่หลักของนักบริหาร 5 ประการ ได้แก่ การวางแผนงาน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การจัดคนเข้าทำงาน (Staffing) การนำองค์กร (Directing) การควบคุมงาน (Control)

สมยศ นาวิการ (2544 : 18) กล่าวว่า การบริหาร คือ กระบวนการวางแผน การจัดองค์การ การสั่งการ และควบคุมกำกับสมาชิกขององค์การ และทรัพยากรอื่นๆ เพื่อความสำเร็จในเป้าหมายขององค์การไว้

สมาน รังสิโยภฤกษ์ และสุธี สุทธิสมบูรณ์ (2542 : 1) ให้ความหมายของการบริหารไว้คือ การดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยอาศัยปัจจัยต่างๆ ได้แก่ คน เงิน วัสดุ สิ่งของ และวิธีปฏิบัติงาน (Method) เป็น อุปกรณ์ในการดำเนินงาน หรืออีกนัยหนึ่ง การบริหาร คือการทำงานให้สำเร็จ โดยอาศัยบุคคลอื่นๆ

สมคิด บางโม (2540: 61) ได้ให้ความหมายของการบริหาร คือ การจัดการ และ คือศิลปะในการใช้คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ขององค์การและนอกองค์การ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การอย่างมีประสิทธิภาพ

สรุป การบริหารจัดการ หมายถึง การใช้ศาสตร์และศิลป์ในการดำเนินงาน ให้บรรลุวัตถุประสงค์ อย่างมีประสิทธิภาพโดยอาศัย คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ ในการศึกษาได้ นำแนวคิดกระบวนการบริหารจัดการ ของคูนท์ซ์ (Koontz) ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ การบริหารงานบุคคล การนำองค์กร และการควบคุมกำกับมาเป็นแนวทางศึกษาวิจัย

3.1.2 ความสำคัญและคุณค่าของการบริหารจัดการ

การบริหารจัดการมีความสำคัญต่อประสิทธิผลและประสิทธิภาพขององค์การ หรือของระบบงาน อย่างไรก็ตามหากพิจารณากันในรายละเอียด จะพบความสำคัญที่มีต่อองค์ประกอบหลักของงานหรือระบบงาน 2 ประการ ได้แก่งาน และ คนที่เกี่ยวข้องกับงาน

ในด้านงาน การบริหารจัดการช่วยทำให้งานบรรลุจุดมุ่งหมายและประสบความสำเร็จตามต้องการ ทั้งนี้เนื่องจากการบริหารจัดการช่วยอำนวยความสะดวกให้การดำเนินงานเป็นไปตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบ มีความราบรื่นและมีอุปสรรคน้อยที่สุด มีทรัพยากรที่จำเป็นและมีการใช้ประโยชน์ในทรัพยากรที่มีอยู่อย่างประหยัดเพื่อผลลัพธ์ขั้นปลาย คือ ผลผลิตและ ผลกำไรหรือผลตอบแทนในรูปของการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น ความสำคัญเช่นนี้ คือภาพรวมในระดับองค์กรหรือระบบงาน ความสำคัญของการบริหารจัดการอีกด้านหนึ่งที่มีต่อคน คือผู้ปฏิบัติงาน มีประเด็นหลักอยู่ที่การประกันความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะส่งผลต่อการสร้างทัศนคติที่ดีต่องาน ทำให้ผู้ปฏิบัติมีแนวโน้มที่จะให้คุณค่าต่อการปฏิบัติงาน (Brass, 1981: 26: 331-348) และมีความผูกพันต่อองค์กร (Mc Neese – Smith, 1991:1968-A) การบริหารจัดการดังกล่าวนี้ แม้จะเป็นความสำคัญในระดับบุคคล แต่มีอิทธิพลและก่อให้เกิดผลลัพธ์ในระดับองค์กรหรือระบบงาน ในทางที่ดี หากเป็นการบริหารงานที่เหมาะสมหรือให้ผลลัพธ์ในทางตรงกันข้าม หากงานอยู่ภายใต้การบริหารที่ไม่

เหมาะสมได้ในที่สุด (อดิศักดิ์ สัตย์ธรรม, 2544) สรุปคือ ความสำคัญและคุณค่าของการบริหารจัดการ ได้แก่ ประหยัด เพิ่มประสิทธิผล เพิ่มประสิทธิภาพ

3.1.3 ทรัพยากรการบริหาร

โดยทั่วไปในการบริหารถือว่ามีทรัพยากร (Administration resource) ที่เป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญอยู่ 4 ประการ คือ คน (Men) เงิน (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Material) และการจัดการ (Management) หรือที่เรียกสั้นๆ ว่า 4 M's เพราะว่าการบริหารเกือบทุกประเภทจำเป็นต้องอาศัย คน เงิน วัสดุ สิ่งของ และวิธีการเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ไม่ว่าจะการบริหารนั้นจะเป็นการบริหารราชการ หรือ การบริหารธุรกิจก็ตาม เหตุนี้จึงเป็นที่ยอมรับกันว่า ทรัพยากรพื้นฐานในการบริหารมีอยู่สี่ประการดังกล่าว อย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ดี ปัจจุบันนี้มีนักวิชาการหลายคนได้พิจารณาทรัพยากรการบริหารไปในลักษณะที่มีขอบเขตกว้างขวางมากยิ่งขึ้น และถือว่าเป็นทรัพยากรการบริหารเพิ่มขึ้นจากปัจจัยสี่ประการที่กล่าวมาแล้ว ศาสตราจารย์ William T.Greenwood ให้ความเห็นที่ ทรัพยากรการบริหารควรมีอย่างน้อย 7 ประการ คือ คน เงิน วัสดุสิ่งของ อำนาจหน้าที่ (Authority) เวลา (Time) กำลังใจในการทำงาน (Will) และความสะดวกต่างๆ (Facilities) ทั้งนี้ โดยย้มาถึงความสำคัญ และจำเป็นของอำนาจหน้าที่ และเวลาในการบริหารไว้ว่าในการบริหารงานนั้น ไม่ว่าจะป็นงานของรัฐ หรือเอกชนก็ตาม งานจะไม่สามารถดำเนินไปด้วยดีได้ถ้าปราศจากอำนาจหน้าที่และการกำหนดเวลาที่เหมาะสม

สรุป ทรัพยากรการบริหารที่สำคัญอาจแบ่งเป็น 4 ประการ คือ คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ และกระบวนการบริหารจัดการ

3.1.4 กระบวนการบริหาร (Process of Administration)

บุญเลิศ เดียวสุวรรณ (2543 : 81-83) กล่าวว่า การบริหารจัดการ (Management) คือ กระบวนการของการบูรณาการและการประสานร่วมกันของทรัพยากรต่างๆ เช่น คน เงิน วัสดุ และอื่นๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่ตั้งไว้ อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งนักบริหารสาธารณสุขจำเป็นต้องเรียนรู้เกี่ยวกับ การวางแผน การจัดองค์การ การอำนวยความสะดวก การควบคุมกำกับ ซึ่งขั้นตอนเหล่านี้รวมกันเรียกระบวนการบริหารงาน

ไวริช และคูนซ์ (Heinz Wehrich, Harold Koontz, 1993 : 20) กำหนดไว้ 5 ประการ คือ POSLC การวางแผน(Planning) การจัดองค์การ(Organization) การบริหารงานบุคคล (Staffing) การนำองค์การ(Directing) การควบคุม (Controlling)

ในการศึกษาครั้งนี้ จึงได้ศึกษาตามกระบวนการบริหารของไวริช และคูนซ์ กำหนดไว้ 5 ประการ คือ POSLC การวางแผน(Planning) การจัดองค์การ(Organization) การบริหารงานบุคคล(Staffing) การนำองค์การ(Directing) การควบคุม (Controlling)

1) การวางแผน (Planning)

การวางแผน หมายถึง การกำหนดแผนงาน โครงการในอนาคตโดยคำนึงถึงนโยบายที่กำหนดไว้ให้สอดคล้องกัน กำหนดวิธีการที่ถูกต้องอย่างมีเหตุผลเพื่อให้ผลงานดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

อดิศักดิ์ สัตย์ธรรม และสมโภช รติโอพาร (2548) ได้รวบรวมไว้ดังนี้

แอกคอฟฟ์ (Ackoff, 1970 : 5 – 6) กล่าวว่า การวางแผนประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญหลายประการคือ วิธีการในการวิเคราะห์ การกำหนดทางเลือกในการวางแผน การจัดสรรทรัพยากรในการวางแผน การสนับสนุนการนำแผนไปใช้และการควบคุมประเมินผลการปฏิบัติตามแผน

ไวริช และคูนท์ซ (Wehrich & Koontz, 1993: 115) ให้ความหมาย การวางแผนคือการตัดสินใจล่วงหน้าว่าจะทำอะไร ทำไม ทำเมื่อไร และใครเป็นคนทำ

เฮอร์เบิร์ต ไฮแมน (Hyman, 1975 : 69) กล่าวว่า การวางแผน เป็นกระบวนการขั้นตอนเริ่มตั้งแต่การวิเคราะห์ปัญหา การค้นหาเหตุของปัญหา การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลที่สอดคล้องกับสาเหตุของปัญหา การกำหนดเป้าหมาย การจัดทำแผนงาน/โครงการ การกำหนดกิจกรรม/งาน กลวิธี ระยะเวลา แหล่งงบประมาณ การกำหนดตัวชี้วัดผลแผนงาน/โครงการ และการประเมินผล

สตรอบ (Straub, 1979 : 127 – 131) กล่าวว่า การวางแผนประกอบด้วยการจัดร่างทำแผน การชี้แจงแผน การปรับแผน การนำแผนไปใช้ และการควบคุมแผน

ธนชัย ชมจินดา (2543 : 92, 98) ได้ให้แนวคิดของการวางแผน คือ กระบวนการในการตัดสินใจล่วงหน้าว่าจะทำอะไร อย่างไร เมื่อไร และใครเป็นผู้กระทำ และได้ให้ความหมายของการวางแผนไว้ว่า การวางแผนเป็นหน้าที่สำคัญในกระบวนการของการจัดการ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจในการกำหนดวัตถุประสงค์ และแนวทางในการปฏิบัติล่วงหน้า โดยวิเคราะห์จากสภาวะแวดล้อม ของโอกาสและข้อจำกัดต่างๆ ขององค์กรที่มีอยู่

สรุป การวางแผน เป็นกระบวนการกำหนดแนวทางการปฏิบัติกิจกรรมในอนาคต เพื่อให้บรรลุนโยบาย วัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งแผนหรือโครงการนั้นจะบอกถึงว่าจะทำอะไร ทำไมถึงต้องทำ กลวิธี/กิจกรรม ผู้ดำเนินการ งบประมาณ ระยะเวลา และการประเมินผล ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ได้ใช้ตามแนวทาง ของ ไวริช และคูนท์ซ

2) การจัดองค์การ (Organization)

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ให้ความหมายขององค์การไว้ว่า หมายถึง ศูนย์รวมของกิจการที่ประกอบกันขึ้นเป็นหน่วยงานเดียวกัน ส่วนคำว่า กิจการ หมายถึง

การทำงานที่ประกอบหรือบูรณะซึ่งอาจกล่าวโดยสรุปได้ว่าองค์การหมายถึง ศูนย์รวมของงานที่ประกอบกันขึ้นเป็นหน่วยงานเดียวกัน (สุชาติ ฅ นองคาย 2543:41)

การจัดองค์การ หมายถึง การรวมตัวกันของกลุ่มบุคคลอย่างมีระบบ มีเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์เดียวกัน มีการติดต่อสื่อสาร การมอบหมายงาน การประสานงาน เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ที่ต้องการ สำหรับการนำไปสู่การปฏิบัติ คน และวัสดุต่างๆ ต้องนำมาใช้ในการจัดองค์การ แต่ละคนต้องมีส่วนเกี่ยวข้องกันในการทำงาน (เอกชัย กีสุขพันธ์ 2538 : 55 – 56)

ริว และบายส์ (1980 : 137) กล่าวว่า การจัดองค์การเป็นการรวมกลุ่มกิจกรรมต่างๆ โดยมีการมอบหมายอำนาจหน้าที่ ในการบริหารงานให้แก่หัวหน้ากลุ่มเพื่อเนเทศงานให้ดำเนินการตามเป้าหมายองค์การ

ไวริช และกุนท์ซ (1993 : 241) อธิบายว่าการจัดองค์การเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการที่เกี่ยวข้องกับ 1. การกำหนดหน้าที่ตามความถนัด 2. การจัดกลุ่มต่าง ๆ ในองค์การ 3. การกำหนดตัวบุคคลให้บริหารกลุ่มงานนั้น 4. การมอบหมายงานพร้อมทั้งอำนาจหน้าที่ในการทำงานนั้น 5. การกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างตำแหน่งต่าง ๆ ภายใน โครงสร้างเพื่อให้สามารถประสานกันได้ตลอดเวลา

ไมเคิล เสซ เมสคอนและคณะ (1985:9) อธิบาย องค์การประกอบด้วยบุคคลอย่างน้อยสองคนขึ้นไป ซึ่งร่วมกันเข้าเป็นกลุ่ม มีวัตถุประสงค์ร่วมอันเป็นประโยชน์ของสมาชิกฝ่ายต่าง ๆ และสมาชิกของกลุ่มเต็มใจเข้าร่วมกันทำงานเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ดังกล่าว

สรุป การจัดองค์การ หมายถึง การกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างตัวบุคคลและงาน เพื่อให้บุคคลสามารถทำงานร่วมกัน และบรรลุนโยบาย และวัตถุประสงค์ อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการกำหนดโครงสร้างองค์การระบุบทบาทหน้าที่ ขอบเขตการรับผิดชอบของบุคคล การแบ่งงาน การมอบหมายงานให้สอดคล้องกับความรู้ความสามารถ แนวทางการประสานงานทั้งภายใน และภายนอกองค์การอย่างชัดเจน ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ได้ใช้ตามแนวแนวของ ไวริช และ กุนท์ซ

3) การบริหารงานบุคคล (Staffing)

การบริหารงานบุคคล หมายถึง การทำหน้าที่ในการจัดคนเข้าทำงาน จัดการงานบุคคล ตามหลักวิชา การจัดหาบุคคล คัดเลือกคน หรือเจ้าหน้าที่มาปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับการจัดแบ่งหน้าที่ที่กำหนดไว้ หรือการจัดให้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถมาปฏิบัติงานให้เหมาะสม ฝึกอบรมทักษะในงาน รวมทั้งการยืดหยุ่นน้ำใจคน เสริมสร้างและธำรงไว้ซึ่งสัมพันธภาพในระบบอุปถัมภ์หรือระบบคุณวุฒิในการปฏิบัติงานกับผู้ร่วมงานด้วย

ธงชัย สันติวงษ์ (2536 : 67) กล่าวว่า การจัดคนเข้าทำงานเป็นขั้นตอนที่ต่อเนื่องจากการจัดหน่วยงาน เพราะการจัดหน่วยงานตำแหน่งต่าง ๆ ถูกระบุและกำหนดไว้ให้เห็นถึงขอบเขตความรับผิดชอบของแต่ละตำแหน่งเหล่านั้นด้วย

ประทาน คงฤทธิศึกษาการ (2529 : 75-91) เชื่อว่า การจัดคนเข้าทำงาน หมายถึง การกำหนดนโยบาย การวางแผน ตลอดจนการกำหนดวิธีการต่าง ๆ เกี่ยวกับตัวบุคคลหรือเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานนั้น ๆ เพื่อจัดทำให้ได้มาซึ่งบุคคลที่มีความเหมาะสม ทำงานให้ได้ผลสมความมุ่งหมายของหน่วยงาน

ไวริช และคุนทซ์ (1993: 353) กล่าวว่า การจัดคนเข้าทำงาน เกี่ยวข้องกับการจัดสรร และรักษาบุคคล ให้เป็นไปตามกิจกรรมของหน่วยงาน การสรรหาตำแหน่ง การประเมินบุคคล การเลือกสรรบุคคล การทดแทน และการฝึกอบรมต่างๆ

4) การนำองค์กร (Leading)

นักวิชาการ ได้นิยามความหมายของการนำองค์กร ที่มีความหมายใกล้เคียงกัน ดังนี้

เฮอเซอร์ และแบลนชาร์ด (Hersey and Blandard, 1972 : 68) กล่าวว่า การนำองค์กร หมายถึง กระบวนการของการมีอิทธิพลต่อกิจกรรมของบุคคลหรือของกลุ่มเพื่อให้บรรลุถึงจุดหมายที่ได้กำหนดขึ้นไว้

เฮ็ดการ์ (Edgar 1989 : 107) กล่าวว่า การนำองค์กร เป็นการใช้กระบวนการติดต่อสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพต่อกลุ่มสมาชิกขององค์การ โดยไม่จำเป็นต้องมีปฏิสัมพันธ์กัน โดยตรงถือว่าเป็นการนำองค์กรที่ดี

ไวริช และคุนทซ์ (1993 : 457) กล่าวว่า การนำองค์กร คือ การสร้างอิทธิพลต่อผู้ใต้บังคับบัญชาเพื่อก่อให้เกิดความสำเร็จในวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต) (สงวน นิตยารัมภ์พงศ์ และสุทธิลักษณ์ สมิตะสิริ 2540 : 19) ได้ให้ความหมายโดยนัยว่า การนำองค์กร ก็คือคุณสมบัติ เช่น สติปัญญา ความดีงาม ความรู้ความสามารถของบุคคลที่ชักนำให้คนทั้งหลายมาประสานกัน และพากันไปสู่จุดหมายที่ตั้งใจ

ปิยะธิดา ศรีเดช (2540.: 156) กล่าวว่า การนำองค์กร หมายถึง กระบวนการในการชักจูง แนะนำและบังคับให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์

สรุป การนำองค์กร หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการชักจูง แนะนำ หรือ บังคับให้บุคคลอื่น ผู้ร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชา ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย หรือทำงานร่วมกับผู้อื่น เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการหรือหน่วยงานที่วางไว้ อย่างมีประสิทธิภาพที่ดีต่อกัน คุณลักษณะของผู้ที่มีการนำองค์กรที่ดีได้แก่ การมีสติปัญญาดี มีความรู้และพัฒนาตนเองเสมอ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มนุษย์สัมพันธ์ดี มีความมั่นคงในอารมณ์ มีความตั้งใจและมุ่งมั่นที่จะทำงานให้สำเร็จ ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ได้ใช้ตามแนวทางของ กุณฑช

5) การควบคุม(Controlling)

การควบคุมกำกับ (Controlling) หมายถึง การเปรียบเทียบความสำเร็จกับแผน และการดำเนินงานเป็นไปตามแผน การติดตามงาน (Monitoring) หมายถึง การติดตามการปฏิบัติงานจริง ซึ่งติดตามได้ทุกระยะเวลาเพื่อที่จะแน่ใจว่างานซึ่งเราได้วางแผนไว้ในการทำงานจริง เกิดอะไรขึ้นบ้าง เปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานจริงกับเป้าหมายที่ตั้งไว้ หรือที่คาดว่าจะได้รับ และกิจกรรมที่ทำตรงกับแผนหรือไม่ หรือออกนอกแผน มีปัญหาอุปสรรคอะไรบ้าง นักวิชาการได้นิยามความหมายของการควบคุม ที่มีความหมายใกล้เคียงกัน ดังนี้

ฟลิปโป (Flippo 1975 : 83) ให้คำจำกัดความของการควบคุมว่า หมายถึง การบังคับให้กิจกรรมต่าง ๆ เป็นไปตามแผนงานที่ได้วางไว้ การควบคุมเป็นหน้าที่ที่ผู้บริหารทุกคน ทุกระดับจะต้องเกี่ยวข้องอยู่เสมอ

ไวริช และ กุณฑช (Wehrich & Koontz 1993 : 575) กล่าวว่า การควบคุมเป็นการวัดและตรวจสอบกิจกรรม เพื่อให้มั่นใจว่า กิจกรรมต่างๆ ได้ดำเนินไปตามแผน กิจกรรมการควบคุมมักจะเกี่ยวพันกับการวัดความสำเร็จ บางความหมายอาจหมายถึงการควบคุมงบประมาณ ตรวจสอบบันทึกชั่วโมงการทำงานที่สูญเสียไป

สมคิด บางโม (2540 : 204) มีความเห็นว่า การควบคุมหมายถึงการตรวจสอบการปฏิบัติงานว่าเป็นไปตามแผนและมาตรฐานที่กำหนดไว้

จากแนวคิดทฤษฎีที่กล่าวมาจะเห็นว่า มีปัจจัยหลายประการที่มีผลต่อกระบวนการบริหารจัดการ ในงานวิจัยครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ศึกษา ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กก่อนอยู่ ด้านกระบวนการบริหารจัดการ และเลือกใช้ทฤษฎีของไวริช และ กุณฑช เป็นแนวทางในการศึกษาเรื่องนี้

3.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงาน

การปฏิบัติงานของบุคคลในองค์กรเป็นผลมาจากองค์ประกอบหลายประการ ทั้งองค์ประกอบภายในตัวบุคคลเช่นคุณลักษณะ ความรู้ ประสบการณ์ แรงจูงใจ รวมทั้งองค์ประกอบภายนอก สภาพแวดล้อมในการทำงาน ได้แก่ทรัพยากรสนับสนุนการบริหารจัดการ ในการปฏิบัติงานให้ประสบผลสำเร็จนั้น มีผู้กล่าวถึงปัจจัยต่างๆที่มีผลต่อการปฏิบัติงานไว้ดังนี้

วอลเลส และซิแลกยี (Wallace and Szilagyi 1982 : 29-31) อธิบายไว้ว่าความสามารถในการปฏิบัติงานของบุคคลเกิดขึ้นเป็นกระบวนการนับตั้งแต่มีสิ่งเร้ามากระตุ้นให้เกิดการรับรู้ (perception) และการเรียนรู้ (learning) เพื่อพัฒนาเป็นบุคลิกภาพ (personality) เฉพาะบุคคล ก่อให้เกิดแรงจูงใจ (motivation) ซึ่งเป็นความพยายาม (effort) ความต้องการเป็นแรงผลักดันที่จะทำงานให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนด

สมยศ นาวิการ (2536: 360) กล่าวว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของบุคคล มี 3 ประการ คือ

1. การรับรู้บทบาท (role perception) ซึ่งเป็นแนวทางที่บุคคลให้ความหมายต่องานของเขาประเภทของความพยายามที่บุคคลเชื่อว่ามีผลสำคัญต่อผลการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ
2. ปัจจัยความสามารถและทักษะ (ability and skill) โดยที่ความสามารถเป็นคุณลักษณะส่วนบุคคลซึ่งเป็นผลมาจากสติปัญญา การศึกษาและการฝึกอบรม ส่วนทักษะเป็นระดับความเชี่ยวชาญในงานเฉพาะอย่าง
3. ปัจจัยจูงใจ (motivation process) แรงจูงใจเป็นตัวกำหนดการปฏิบัติงานของบุคคล มนุษย์จะแสดงพฤติกรรมได้ต้องถูกกระตุ้นด้วยแรงขับภายในของแต่ละบุคคลเพื่อตอบสนองความต้องการของตัวเอง

วินค (Vinake, 1962 อ้างใน ธงชัย สันติวงษ์ และชัยยศ สันติวงษ์, 2542) กล่าวว่าในการทำงานของคนแต่ละคนประกอบด้วยงานหรือกิจกรรมที่คนต้องปฏิบัติ ตัวบุคคล และผลงาน ซึ่งเป็นผลผลิตจากการทำงานของคน โดยที่งานเปรียบเหมือนตัวกระตุ้นภายนอกที่ทำให้บุคคลรับรู้หน้าที่ และกิจกรรมรับผิดชอบในการดำเนินงาน ขณะเดียวกันการทำงานของบุคคลมีปัจจัยภายในตัวเองเป็นองค์ประกอบในการปฏิบัติงาน ได้แก่ ความสามารถ ประสิทธิภาพการทำงาน ประสบการณ์ บุคลิกภาพของคน แรงจูงใจของหน่วยงาน ซึ่งส่งผลกระทบต่อผลผลิตที่ได้จากการปฏิบัติงานของคน

3.2.1 ปัจจัยด้านความรู้

ความรู้เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการปฏิบัติงาน มีผู้รู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

ความรู้ (2542 : 232) หมายถึง สิ่งที่สั่งสมมาจากการศึกษาเล่าเรียน การค้นคว้า หรือประสบการณ์ รวมทั้งความสามารถเชิงปฏิบัติและทักษะ; ความเข้าใจหรือสารสนเทศที่ได้รับมาจากประสบการณ์; สิ่งที่ได้รับมาจากการได้ยิน ได้ฟัง การคิด หรือการปฏิบัติ; องค์วิชาในแต่ละสาขา เช่น ความรู้เรื่องเมืองไทย ความรู้เรื่องสุขภาพ

อนันต์ สุขเจริญ (2540: 13) ความรู้ หมายถึง ข้อเท็จจริง กฎเกณฑ์และรายละเอียดต่างๆที่มนุษย์ได้รับ รวมทั้งสิ่งที่เกี่ยวข้องกับสถานที่ สิ่งของและบุคคลซึ่งได้จากการสังเกต ประสบการณ์หรือการค้นคว้า การเรียนรู้สิ่งต่างๆเหล่านี้ต้องอาศัยเวลาและมนุษย์ได้มีการเก็บรวบรวมสะสมเอาไว้

สุพิศรา พรหมมินทร์ (2542: 20) ความรู้ หมายถึง ความจริง กฎเกณฑ์ ข้อมูล และรายละเอียดต่างๆ ที่มนุษย์ได้รับและเก็บสะสมไว้ซึ่งได้จากการศึกษา ค้นคว้า สังเกต และจากประสบการณ์ทั้งทางตรงทางอ้อม ซึ่งต้องอาศัยเวลาในการเรียนรู้

กนกวรรณ พรหมศิริ (2543: 8) ความรู้ หมายถึง บรรดาข้อเท็จจริงของเรื่องราว กฎเกณฑ์ สิ่งของ เหตุการณ์ บุคคล ซึ่งเป็นความจำที่มนุษย์ได้สะสมรายละเอียดของเรื่องราว ปรัชญาการณ และแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมที่ระลึกได้ เรียกอาสิ่งๆที่จำได้ออกมาให้ปรากฏให้สังเกตได้ วัดได้ สรุปได้ว่า ความรู้ หมายถึง การรับรู้ เข้าใจ ข้อเท็จจริงต่างๆที่ได้จากการศึกษา ค้นคว้า การเรียนรู้ การสังเกต ประสบการณ์ โดยเก็บรวบรวมไว้และสามารถนำมาใช้ในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ หรือ ตัดสินใจนำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.2.2 ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

แรงจูงใจ มาจากคำกริยาในภาษาละตินว่า “Movere” (Kidd, 1973:101) ซึ่งมีความหมายตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า “to move” อันมีความหมายว่า เป็นสิ่งที่โน้มน้าวหรือชักชวนบุคคลเกิดการกระทำหรือปฏิบัติการ (To move a person to a course of action)

แรงจูงใจเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการปฏิบัติงาน ไมเคิล คอมแกน (1996:199) อธิบายว่าการจูงใจเป็นภาวะในการเพิ่มพฤติกรรมการกระทำกิจกรรมของบุคคล โดยบุคคลจงใจกระทำพฤติกรรมนั้นเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ

1) ทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจ

(1.) มาสโล (Maslow's hierarchy of needs) (อ้างถึงใน ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ 2539: 249) ได้กล่าวไว้ว่า ความต้องการของมนุษย์โดยพื้นฐานมีลำดับ 5 ชั้นตอน คือ

ก. ความต้องการทางร่างกาย(Physiological or Biological Needs) เป็นความต้องการทางด้านร่างกาย ซึ่งนับได้ว่าเป็นความต้องการพื้นฐาน (Basic Needs) ของมนุษย์ ได้แก่ น้ำ อาหาร อากาศ ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค และความต้องการที่จะบำบัดความต้องการทางเพศ

ข. ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (Safety and Security Needs) ความต้องการยังจัดเป็นความต้องการพื้นฐาน เป็นความต้องการความมั่นคงปลอดภัยจากภัยอันตราย ตลอดจนความมั่นคงในอาชีพการงาน

ค. ความต้องการเข้าสังคมและพวกพ้อง (Social and Affinitive Needs) เป็นความต้องการที่เกิดขึ้น หลังจากความต้องการสองขั้นแรก ได้รับการตอบสนองแล้ว บุคคลจะเริ่มต้องการเป็นที่ยอมรับจากเพื่อนร่วมงาน ต้องการมีความรู้สึกเป็นเจ้าของ

ง. ความต้องการการยอมรับนับถือ (Self-Esteem and Status Needs) ความต้องการให้คนอื่นยอมรับนับถือ มีความภาคภูมิใจในตัวเอง มีศักดิ์ศรี มีความภาคภูมิใจ และมีสถานภาพในสังคม

จ. ความต้องการที่จะเข้าใจตนเอง (Self-Actualization Needs) เป็นความต้องการที่จะแสวงความก้าวหน้าให้แก่ตนเอง มีความสุขกับการทำงาน มีความพึงพอใจที่จะสร้างความสมบูรณ์ให้แก่ชีวิต มีความต้องการให้ตนเองเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น

(2.) เฮิร์ซเบิร์ก (Herzberg's Motivation Hygiene Theory) ได้กล่าวถึง ปัจจัยจูงใจ-ปัจจัยค้ำจุน โดยได้เพิ่มเติมจากทฤษฎีลำดับขั้นตอนความต้องการ และเสนอแนวคิดว่าการแยกปัจจัยสองอย่างที่เกี่ยวกับแรงจูงใจออกจากกัน ซึ่ง Herzberg เรียกว่า ปัจจัยค้ำจุน (Hygiene factors) กับปัจจัยจูงใจ (Motivation Factors) ทฤษฎีกล่าวถึงปัจจัยจูงใจซึ่งเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้ปฏิบัติงานทำงานด้วยความพึงพอใจ ประกอบด้วย (Herzberg, 1959: 45-49 อ้างถึงในจิตติมาพานิชกิจ 2540: 70)

ก. ปัจจัยจูงใจ เป็นปัจจัยที่เกี่ยวกับงานและความสำเร็จของงานโดยตรง ซึ่งทำให้เกิดแรงจูงใจในการทำงานมีความพึงพอใจในงานนั้น ปัจจัยเหล่านี้มี 6 ชนิด ได้แก่ ความสำเร็จในงาน การได้รับการยอมรับนับถือ ลักษณะของงานเอง ความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้น โอกาสความก้าวหน้าในตำแหน่งงาน การพัฒนาตนเอง เป็นต้น

ข. ปัจจัยค้ำจุน เป็น ปัจจัยที่เป็นข้อกำหนดเบื้องต้นที่จะทำให้คนไม่พอใจในงานที่ทำหากว่าสิ่งเหล่านี้ไม่อยู่ในงาน แต่ปัจจัยเหล่านี้ไม่ใช่สิ่งจูงใจให้คนทำงานเพิ่มขึ้น เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมในการทำงาน ปัจจัยเหล่านี้มี 7 ชนิด ได้แก่ เงินเดือนค่าตอบแทน

ความสัมพันธ์กับบุคคลในหน่วยงาน สถานภาพในการทำงาน นโยบายและการบริหารงาน สภาพการทำงาน สวัสดิการ ความมั่นคงในงาน วิธีการปกครองบังคับบัญชา

จากแนวคิดทฤษฎีที่กล่าวมาจะเห็นว่า มีปัจจัยหลายประการที่มีผลต่อการปฏิบัติงาน ได้แก่ ลักษณะส่วนบุคคล ความรู้ ความสามารถ แรงจูงใจในการทำงาน แรงสนับสนุนจากองค์กร แรงจูงใจ เป็นปัจจัยหรือสาเหตุที่กระตุ้นให้บุคคลปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์และมีประสิทธิภาพ ในงานวิจัยครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ศึกษา ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กน่าน้อย โดยศึกษาปัจจัยด้านผู้ดำเนินการศูนย์เด็กเล็กน่าน้อย คุณลักษณะส่วนบุคคล การได้รับความรู้ในการดำเนินการ ประสบการณ์การทำงาน แรงจูงใจในการทำงาน แรงจูงใจของผู้ดำเนินการศูนย์เด็กเล็กน่าน้อยจึงเลือกใช้ทฤษฎีของเฮิร์ชเบิร์กเป็นแนวทางในการศึกษาเรื่องต่อไปนี้ สภาพลักษณะงาน สัมพันธภาพในการทำงาน รายได้และประโยชน์เกื้อกูลต่างๆ ความสำเร็จ การได้รับการยอมรับนับถือ โอกาสความก้าวหน้าในการทำงาน

3.3 การมีส่วนร่วมของชุมชน

การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมต่างๆ นั้น เริ่มมีมาตั้งแต่สมัยที่มนุษย์เริ่มอยู่กันเป็นชุมชน ซึ่งเกิดได้หลายลักษณะ หลายรูปแบบ และหลายวัตถุประสงค์ จึงไม่มีนักวิชาการคนใดสามารถให้คำนิยามความหมายของการมีส่วนร่วมได้อย่างครอบคลุมและถูกต้อง นอกจากนี้ ขอบข่าย เนื้อหาสาระของการมีส่วนร่วมยังไม่กระจ่างชัดเจนเท่าที่ควร อย่างไรก็ตามนักวิชาการหลายท่านได้ให้คำนิยามคำว่า การมีส่วนร่วม ความวัตถุประสงค์ของเนื้อหาที่เน้นเฉพาะตามความสนใจของคน ดังนี้

3.3.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม

วิลเลียม ดับบลิว รีคเดอร์ (William W. Reeder อ้างใน สุภราภรณ์ ธรรมชาติ 2541: 11) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การมีส่วนร่วมในการปะทะสังสรรค์ทางสังคม ซึ่งรวมทั้งการมีส่วนร่วมของปัจเจกบุคคล และการมีส่วนร่วมของทุกกลุ่ม

สุภราภรณ์ ธรรมชาติ (2541 : 12) ได้ให้ความหมายว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การร่วมปฏิบัติ และร่วมรับผิดชอบด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นอย่างบุคคลหรือของกลุ่ม ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดการดำเนินงาน การพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ต้องการ ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญของการพัฒนาชุมชน มีผลให้การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ตามแผนงานหรือโครงการเกิดประสิทธิผล

ชื่นใจ บุชาธรรม (2542 : 14 อ้างถึงในครุฑณี มหาขานิกะ 2547) ได้ให้ความหมายว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง ความร่วมมือของประชาชนในอันที่จะเป็น

ส่วนหนึ่งของกระบวนการพัฒนา ทั้งนี้เกิดจากความพอใจส่วนคนที่พร้อมมือกับบุคคลอื่นในกลุ่มให้เกิดแนวทางการพัฒนาไปในทิศทางเดียวกัน

ทองชุบ บุญเสื่อ (2543 : 54) ได้ให้ความหมายว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่จะให้ประชาชนมีบทบาทมากขึ้นเป็นตัวนำของการพัฒนา นับตั้งแต่กระบวนการตัดสินใจ การจัดลำดับความสำคัญของปัญหา การวางแผนและการปฏิบัติตามแผนเพื่อที่จะนำไปสู่การพัฒนา สังคม

ครุณี อ้นขวัญเมือง (2544 : 57) ได้ให้ความหมายของ การมีส่วนร่วม ของประชาชนว่า หมายถึง การที่ประชาชน กลุ่มคน หรือองค์กรต่างๆ เข้าร่วมในการดำเนินกิจกรรมของชุมชน โดยสามารถดำเนินการได้ใน 3 ระดับ คือ การให้ข้อมูลข่าวสาร การมีส่วนร่วมในการวางแผนกำหนดกรอบนโยบายและการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของชุมชนที่กำหนดไว้

กล่าวโดยสรุป การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่บุคคล กลุ่มคน หรือองค์กรได้ร่วมกันคิดแก้ไขปัญหา ร่วมดำเนินการและทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง โดยร่วมกันวางแผน ร่วมปฏิบัติงานและร่วมติดตามผลการดำเนินงาน เพื่อพัฒนาสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ หรือทำให้บุคคลได้ประโยชน์จากการกระทำสิ่งเหล่านั้น ซึ่งในที่นี้คือการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กให้น่าอยู่

3.3.2 รูปแบบและการมีส่วนร่วม

สหประชาชาติ (เอี่ยมพร พูนขวัญ 2543: 13 อ้างในดร.ชนิ มหาชานิกะ 2547)) ได้รวบรวมรูปแบบของการมีส่วนร่วมไว้ 3 รูปแบบ คือ

1) การมีส่วนร่วมแบบเป็นไปเอง (Spontaneous) เป็นโดยการอาสาสมัครหรือรวมตัวกันเองขึ้นมาเพื่อแก้ปัญหาของตนเอง โดยเป็นการกระทำที่ไม่ได้รับความช่วยเหลือจากภายนอก ซึ่งเป็นรูปแบบที่เป็นเป้าหมาย

2) การมีส่วนร่วมแบบชักนำ (Induced) เป็นการเข้าร่วมโดยความต้องการความเห็นชอบหรือการสนับสนุนโดยรัฐบาล ซึ่งเป็นรูปแบบที่เป็นลักษณะทั่วไปของประเทศกำลังพัฒนา

3) การมีส่วนร่วมแบบบังคับ (Coercive) เป็นผู้มีส่วนร่วมภายใต้การดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาล ภายใต้การจัดการ โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลหรือโดยการบังคับโดยตรง เป็นรูปแบบที่ผู้กระทำได้รับผลทันที แต่จะไม่ได้ผลในระยะยาว และมีผลเสียที่ไม่ได้รับการสนับสนุนจากประชาชนในที่สุด

โคเฮน และอัฟฮอฟฟ์ (Cohen & Uphoff, 1980: 213 – 218 อ้างใน สุภราภรณ์ ธรรมชาติ 2541: 16) แบ่งการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 แบบ ดังนี้

1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision making) ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ ริเริ่มการตัดสินใจ ดำเนินการตัดสินใจ และตัดสินใจในการปฏิบัติ

2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) ประกอบด้วย การสนับสนุนด้านทรัพยากรการบริหาร และการประสานของความร่วมมือ

3) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Benefits) ไม่ว่าจะเป็นผลประโยชน์ทางด้านวัตถุ ทางด้านสังคม หรือประโยชน์ส่วนบุคคล

4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation)

จากการดำเนินงาน โครงการศูนย์เด็กเล็กเฝ้าอยู่ของกรมอนามัย พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนมี 4 แบบ คือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ คือ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ และร่วมวางแผน ดำเนินการพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก

2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ คือ ร่วมสนับสนุนทรัพยากร เช่น งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์และแรงงาน ฯลฯ เพื่อพัฒนาปรับปรุงศูนย์เด็กเล็ก

3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ คือ การได้รับประโยชน์จากการร่วมพัฒนาได้ ประโยชน์ทั้งทางด้านสังคม ส่วนรวมและส่วนตน ทำให้ลูกหลานได้รับการส่งเสริมสุขภาพ ส่งเสริมพัฒนาการและอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาพดี

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล หมายถึงการมีส่วนร่วมในการติดตามความก้าวหน้า ความสำเร็จของดำเนินงาน รวมทั้งการเสนอความคิดเห็นเพื่อการพัฒนา

จากแนวคิดทฤษฎีที่กล่าวมาจะเห็นว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กเฝ้าอยู่เป็นปัจจัยที่สนับสนุนการปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ ในงานวิจัยครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ศึกษาปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กเฝ้าอยู่ และเลือกใช้ทฤษฎีของโคเฮน และอัฟฮอฟฟ์ เป็นแนวทางในการศึกษาเรื่องนี้

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการสำรวจวรรณกรรมเกี่ยวกับการดำเนินงานในศูนย์เด็กเล็ก พบว่า มีงานวิจัยที่เกี่ยวกับปัจจัยความสำเร็จของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็ก ปัจจัยสภาพแวดล้อมในการทำงาน ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งเป็น ปัจจัยด้านการดำเนินงาน และปัจจัยสนับสนุนต่างๆ มีดังนี้

4.1 ปัจจัยด้านการดำเนินงาน

ทศดาว ลออโรจน์วงศ์ (2532 : 993-997) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยใช้แบบสอบถามกับผู้ดูแลเด็กจำนวน 434 คน ที่ได้จากการสุ่มอย่างง่ายจากผู้ดูแลเด็กทั่วประเทศ พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็กมากที่สุด คือ การสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ ปัญหา และอุปสรรคในการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็ก ที่สำคัญ คือ ค่าตอบแทนน้อยเกินไป ไม่เหมาะสมกับระดับค่าครองชีพในปัจจุบัน และบางเดือนรายได้ไม่แน่นอน ได้รับการสนับสนุนจาก กรรมการพัฒนาเด็ก ผู้ปกครอง และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องไม่เต็มที่เนื่องจากขาดความรู้ ความเข้าใจในหลัก และวิธีการดำเนินงานของศูนย์ ผู้ดูแลเด็กลาออกบ่อย ทำให้งานพัฒนาเด็กไม่ต่อเนื่อง และผู้ปกครองเด็กบางคนยากจนไม่สามารถจ่ายค่าตอบแทนได้

ภาวิณี ศรีสุขวัฒนานันท์ และคณะ (2533) ได้ทำการศึกษาเรื่องการประเมินผลสัมฤทธิ์ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยการรวบรวมข้อมูลทุกภูมิภาค และปฐมภูมิที่เป็นปัจจุบันในช่วงเดือนสิงหาคม 2532 ถึงกุมภาพันธ์ 2533 การรายงานมี 2 ตอน ตอนแรกเป็นการพัฒนาเกณฑ์ โดยได้ศึกษาแนวคิดของผู้ทรงคุณวุฒิ และเอกสารที่เกี่ยวข้อง ตอนที่ 2 เป็นการประเมินศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยเปรียบเทียบข้อมูลจากสภาพจริงของศูนย์กับเกณฑ์ที่สร้างขึ้น ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาเกณฑ์การประเมินศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ใช้เทคนิคเดลฟายใช้ผู้ทรงคุณวุฒิร่วมกันพิจารณา ได้ชุดคำถามที่เป็นเกณฑ์ 44 ข้อ และจำแนกเป็นมิติได้ 3 มิติคือ มิติปัจจัยเบื้องต้น มิติการดำเนินงานของศูนย์ มิติผลการดำเนินงานของศูนย์ การประเมินศูนย์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 34 ศูนย์ ผลการประเมินในภาพรวม องค์กรประกอบด้านบุคลากร มีศูนย์ต้องปรับปรุงเพียงร้อยละ 32 มีสัดส่วนต่ำกว่าเกณฑ์ คือ ผู้ดูแลเด็ก 1 คน ต้องดูแลเด็กมากกว่า 20 คน องค์กรประกอบด้านวัสดุอุปกรณ์ และอาคารสถานที่อยู่ในเกณฑ์ดี มีคุณภาพ ในด้านงบประมาณร้อยละ 59 ควรได้รับการปรับปรุง โดยเฉพาะเรื่องเงินเดือนของผู้ดูแลเด็ก ด้านการบริหารศูนย์เด็กเล็กร้อยละ 47 ไม่ผ่านเกณฑ์เนื่องจากเป็นจุดอ่อนของกรรมการพัฒนาเด็ก ที่ขาดการติดตามการดำเนินงานศูนย์ และปล่อยให้ผู้ดูแลเด็กเป็นผู้บริหารด้านงบประมาณเอง

วีระ ศรีสำราญ (2542) ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดกรมการพัฒนารวมชนในจังหวัดขอนแก่นพบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประสบปัญหาทั้งด้านบุคลากรและงบประมาณ กล่าวคือ คณะกรรมการบริหารศูนย์ไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตน ขาดลักษณะการทำงานเป็นทีม ผู้ดูแลเด็กขาดประสบการณ์และทักษะในการทำงาน งบประมาณค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานไม่เพียงพอ เนื่องจากผู้ปกครองเด็กส่วนใหญ่มีฐานะยากจน และได้รับการสนับสนุนจากทางราชการน้อยเกินไป

มนัส ศรีรักษา (2544) ศึกษาการดำเนินงานศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดของอำเภอบ้านคุง จังหวัดอุดรธานี พบว่า ปัญหาที่สำคัญในการดำเนินงานศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ได้แก่ อุปสรรคการเรียนการสอนมีไม่เพียงพอกับจำนวนเด็ก จัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่เป็นไปตามตารางกิจกรรมประจำวัน และครูที่เลี้ยงขาดประสบการณ์การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเด็ก

สุชาติ สมสวนจิต (2547) ศึกษาปัญหา อุปสรรค และปัจจัยการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ปัจจัยในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบล เกี่ยวกับนโยบาย ระเบียบ วัตถุประสงค์ แนวทางการดำเนินงาน โดยภาพรวมในระดับมาก ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลในด้านการบริหาร ด้านบุคลากร ด้านวิชาการ ด้านอาคารสถานที่ ด้านงบประมาณ ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

สมานมิตร จิตหนักแน่น (2547) ศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ พบว่า ปัญหาการปฏิบัติงานศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดมี 3 ด้าน คือ 1. ด้านบุคลากร พบว่า บุคลากรขาดขวัญ และกำลังใจในการทำงาน ไม่มีการจัดอบรม คณะกรรมการบริหารศูนย์ ด้านการเรียนการสอนขาดสนามเด็กเล่นสำหรับศูนย์ ไม่มีหลักสูตรการเรียนการสอนที่ชัดเจน ไม่มีคู่มือประกอบการสอน 2. ด้านดำเนินการประสานงานระหว่างศูนย์กับหน่วยงานอื่น พบว่า ได้รับการสนับสนุนจากสถานศึกษาใกล้เคียงค่อนข้างน้อย ขาดรูปแบบที่ชัดเจนในการประสานงานกับหน่วยงานอื่น ขาดการประสานงานกับโรงเรียนประถมศึกษา และ 3. ด้านธุรการและงบประมาณ พบว่า ไม่มีงบประมาณในการปรับปรุงศูนย์ศูนย์ไม่มีส่วนร่วมในการพิจารณาเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณ

บุญชอบ เกษโกวิท และคณะ (2547) พบว่า ผู้ที่เกี่ยวข้องกับศูนย์เด็กเล็ก ได้ร่วมหาปัญหาและสาเหตุ ร่วมตัดสินใจ กำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กน่ายู่ โดย การอบรมความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กน่ายู่ การดูแลเด็กและอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับศูนย์เด็ก รวมทั้ง การรับรู้เกี่ยวกับโครงการศูนย์เด็กเล็กน่ายู่ และการรับรู้บทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องกับศูนย์เด็กเล็กทุกฝ่ายทุกระดับ การเฝ้าระวังการเจริญเติบโตและพัฒนาการเด็กของผู้ดูแลเด็ก

พิมพ์ พัทธพรณสกุล และอรนุช กุลบุญ (2547) พบว่า ปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้ศูนย์เด็กเล็กไม่สามารถพัฒนาเป็นศูนย์เด็กเล็กน่ายู่ คือ 1) ผู้ที่เกี่ยวข้องขาดความรู้เกี่ยวกับโครงการศูนย์เด็กเล็กน่ายู่ของผู้เกี่ยวข้อง 2) ผู้เกี่ยวข้องขาดการรับรู้บทบาทของตนเอง ทั้งบทบาทเฉพาะบุคคลและบทบาทการประสานงาน 3) ผู้เกี่ยวข้องไม่ได้ปฏิบัติตามบทบาทในการดำเนินงาน

4) ผู้ที่เกี่ยวข้องไม่ให้ความร่วมมือและสนับสนุนการดำเนินงาน 5) ผู้ปฏิบัติงานไม่ได้เข้าร่วมประชุม/อบรมความรู้/ศึกษาดูงานเกี่ยวกับการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กน่ายู่และการดูแลเด็กของผู้ที่เกี่ยวข้อง 6) ผู้ดูแลเด็กขาดการเฝ้าระวังการเจริญเติบโตและพัฒนาการเด็ก 7) โครงสร้างทางกายภาพของศูนย์เด็กเล็กที่แก้ไขไม่ได้ เช่น อาคารปลูกสร้างบนที่ดินและโรงเรียนจึงไม่สามารถนำงบประมาณจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาดัดแปลงหรือปรับปรุงศูนย์เด็กเล็ก พื้นที่จำกัดที่ขยายไม่ได้ และภูมิประเทศและสิ่งแวดล้อมโดยรอบของศูนย์เด็กเล็กที่ไม่เหมาะสม การพัฒนาศูนย์เด็กเล็กให้เป็นศูนย์เด็กเล็กน่ายู่ นั้น จะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย และการมีความรู้และความเข้าใจในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กน่ายู่ของผู้ที่เกี่ยวข้องกับศูนย์เด็กเล็ก ได้แก่ ผู้ดูแลเด็ก ผู้บริหารศูนย์เด็กเล็ก ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานต่าง ๆ องค์กรต่าง ๆ รวมทั้งเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ซึ่งจะต้องการรับรู้บทบาทของตนเองในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กน่ายู่

ธงชัย สันติวงษ์ (2546) ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2544) เพ็ญศรี ปรางสุวรรณ (2541) พบว่า แรงจูงใจมีความสัมพันธ์ทางบวกและมีผลต่อการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดภาคใต้ พรพิมล พุฒซ้อน และประทวน ชื้อสัดย์ (2548) พบว่า แรงจูงใจมีความสัมพันธ์ทางบวกและมีผลต่อความสามารถในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในศูนย์สุขภาพชุมชน กศมา เหล่าเมือง (2543) พบว่า แรงจูงใจมีความสัมพันธ์กับผลการปฏิบัติงานอนามัยแม่และเด็กของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขระดับตำบลและการ กนกวรรณ มุกดาสนิท (2541) พบว่า แรงจูงใจมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติงานของบุคลากรสาธารณสุขเทศบาลเมือง

วราพร เกิดผล (2550) ศึกษาปัจจัยและกระบวนการบริหารที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการเป็นศูนย์เด็กเล็กน่ายู่ที่มีคุณภาพระดับดีมากจังหวัดขอนแก่น พบว่ามีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกระหว่างปัจจัยแบบมีส่วนร่วม และกระบวนการบริหารกับลักษณะความสำเร็จในการเป็นศูนย์เด็กเล็กน่ายู่ที่มีคุณภาพระดับดีมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีข้อเสนอแนะว่าผู้นำศูนย์เด็กเล็กน่ายู่ ควรเปิดโอกาสให้หน่วยงาน ภาครัฐ เอกชน และประชาชน ผู้ที่เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น หรือร่วมประเมินผลการปฏิบัติงาน

4.2 ปัจจัยสนับสนุน

ทัศนาว ลออโรจน์วงศ์ (2531: 79-82) ศึกษาสัมฤทธิ์ผลของโครงการพัฒนาชนบทโดยใช้แบบสอบถามกับผู้เข้ารับการอบรม 159 คน และประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ดำเนินการ 84 คน จากพื้นที่ 16 จังหวัดใน 4 ภาค พบว่า โดยภาพรวมโครงการมีระดับสัมฤทธิ์ผลอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างสูง และเมื่อพิจารณาด้านนี้แต่ละด้านพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมค่อนข้างสูง และพึงพอใจต่อโครงการ ส่วนการบรรลุผลของวัตถุประสงค์ของโครงการ พบว่า เป็นไปตามเกณฑ์ในระดับ

รองลงมา สำหรับปัญหาอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาหมู่บ้านที่เกี่ยวข้องกับประชาชน คือ ส่วนใหญ่ฐานะยากจนต้องประกอบอาชีพ ไม่มีโอกาสช่วยพัฒนาเต็มที่ มีความรู้ ความเข้าใจในการพัฒนาชุมชนไม่ดีพอ กลุ่มหนุ่มสาวส่วนใหญ่เข้าเมืองเพื่อหางานอื่นทำ ส่วนผู้มีการศึกษาสูงในหมู่บ้าน ไม่ให้การสนับสนุนและร่วมมือในการพัฒนาเท่าที่ควร

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ (2535: 115-116) ทำการศึกษาลักษณะ และวิธีการติดตามงาน และประเมินผล โครงการหลักด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชน โดยวิธีวิเคราะห์เอกสารและสัมภาษณ์เยาวชน และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง พบว่า ลักษณะของโครงการหลักด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชนในระดับจังหวัด ซึ่งจัดทำโดย 4 กระทรวงหลัก คือ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงศึกษาธิการ นั้น เป็น โครงการเกี่ยวกับการสร้างเสริมสุขภาพอนามัยเด็กและเยาวชน การจัดรวมกลุ่มและส่งเสริมอาชีพ ปัญหาที่พบคือ ขาดการประสานงานระดับนโยบายและโครงการ เนื่องจากไม่มีผู้รับผิดชอบอย่างจริงจังระดับจังหวัด โครงสร้างหน่วยงานราชการ ไม่เอื้อต่อการติดตามและประเมินผลงานที่เป็นระบบ บุคลากรขาดความเข้าใจในการจัดทำแผนและงบประมาณแบบ PPBS อันจะเป็นแนวให้เกิดระบบการติดตามงาน และประเมินผลงานได้ตามวัตถุประสงค์ ขาดเกณฑ์ที่จะชี้แจงความคาดหวังในการพัฒนาเด็กและเยาวชน ได้อย่างชัดเจน ขาดผู้รับผิดชอบด้านการจัดระบบสารสนเทศเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนในระดับจังหวัด

กรกมล เพชรล้อมทอง (2542) ศึกษา การมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในการดำเนินงานศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดมหาสารคาม พบว่า (1) คณะกรรมการบริหารศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด และคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลในการดำเนินงานศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด โดยรวมอยู่ในระดับร่วมรับรู้ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงเป็นอันดับแรก ได้แก่ ด้านการจัดการศึกษาอบรมเด็ก รองลงมาเป็นด้านการบัญชีและการเงิน ด้านงานบุคลากรและเจ้าหน้าที่ และอันดับท้ายสุด ด้านการบริหารงานทั่วไป (2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของคณะกรรมการบริหารศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด และคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลในการดำเนินงานศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บุญเทียม อังสวัสดิ์ (2542) ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า (1) สภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินงานศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย (2) รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินงานศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด พบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมใน

ด้านการวางแผนการดำเนินงานของศูนย์ โดยมีส่วนร่วมในเรื่อง การกำหนดนโยบายเป้าหมายและแนวทางการดำเนินงานของศูนย์ การหาสาเหตุของปัญหาและแนวทางในการแก้ไข การเสนอความต้องการและจัดลำดับความสำคัญของปัญหา การเสนอแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมในการดำเนินงานของศูนย์ และการกำหนดค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของศูนย์ ด้านการจัดสรรทรัพยากรและประสานการเตรียมการเพื่อสนับสนุนศูนย์ โดยมีส่วนร่วมในเรื่องการจัดหา และบริจาคเงิน วัสดุอุปกรณ์เพื่อการดำเนินงานของศูนย์ การจัดหากำลังคน ช่วยเหลือแรงงานให้กับศูนย์ การประสานงานด้านทรัพยากรในการดำเนินงานกับคนในท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐและเอกชน การประชุมปรึกษาหารือเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์และกับหน่วยงานอื่นๆ และด้านการจัดการเรียนการสอนและติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยมีส่วนร่วมในเรื่อง การจัดหาเอกสารสื่อ และวัสดุอุปกรณ์เกี่ยวกับการเรียนการสอน การเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของครูที่เลี้ยง การติดตามความก้าวหน้าและพัฒนาการของเด็กในศูนย์ การติดตามผลการจัดการเรียนการสอนและการปฏิบัติงานตามแผนงานโครงการ การประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานของศูนย์ให้ชุมชนและหน่วยงานต่างๆ

ดร.ชนิ มหาชานิกะ (2547) ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเด็กในการพัฒนา ศูนย์เด็กเล็กน่ายู่ดีเค้นระดับเขต พบว่า (1) ระดับความรู้ของผู้ปกครองเด็กอยู่ในระดับสูงร้อยละ 97.4 และทัศนคติของผู้ปกครองเกี่ยวกับการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กน่ายู่ดี อยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 72.1 (2) ระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเด็กอยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 64.7 (3) ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อาชีพและรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเด็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (4) ปัจจัยภายในตัวบุคคล ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับเรื่องศูนย์เด็กเล็กน่ายู่ดี มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเด็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และทัศนคติของผู้ปกครองเด็กเกี่ยวกับการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กน่ายู่ดีไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเด็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (5) การสนับสนุนจากภาครัฐ/ เอกชน / ผู้ปกครองและชุมชนกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเด็กมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

กรมอนามัย (2548ค; พิมพา พัชรพรรณสกุล และอรนุช กุลบุญย์ , 2547 ;โสภิตา สุขจรง และถนอมจิตร พัฒนศิลป์, 2547) พบว่า ศูนย์เด็กเล็กที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กน่ายู่ดี ผู้ปกครองมีความพึงพอใจมากกว่าศูนย์เด็กเล็กที่ไม่ผ่านเกณฑ์ โดยแนวทางการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กน่ายู่ดี เน้นการมีส่วนร่วมของภาคีทุกภาคส่วน โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสำคัญอันดับแรก รองลงมา คือ บทบาทเจ้าหน้าที่สาธารณสุขทุกระดับ ตำบล อำเภอและจังหวัด บทบาทผู้นำชุมชน ผู้ดูแลเด็ก และบทบาทการมีส่วนร่วมของพ่อแม่/ผู้ปกครอง (กรมอนามัย

,2548ค) และปัจจัยที่ส่งผลในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กให้เป็นศูนย์เด็กเล็กนอกระบบมาตรฐาน ได้แก่ 1) ความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้องกับศูนย์เด็กเล็ก โดยมีการประสานความร่วมมือตั้งแต่ระดับนโยบายจนถึงผู้ปฏิบัติในพื้นที่ ชุมชน ครอบครัว มีการสร้างความร่วมมือกับชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ปรีดา ทิพย์มณี (2548) ศึกษา การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านพอด พบว่า การจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้ง 4 ด้านมีปัญหา คือ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานอาคารสถานที่ ด้านการบริหารวิชาการ และด้านการบริหารงานธุรการและการเงิน

สัมเรียง โกชนาธาร (2548) ศึกษา ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก : กรณีศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลนครแห่งหนึ่งในจังหวัดภาคใต้ พบว่า ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ผู้บริหารนำมาใช้ในการบริหารงานจนประสบความสำเร็จมี 5 ยุทธศาสตร์ด้วยกัน ได้แก่ ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่าย ยุทธศาสตร์การมีปฏิสัมพันธ์แบบ 3 มิติ ยุทธศาสตร์ด้านการจัดสรรค่าใช้จ่ายให้สอดคล้องกับภารกิจ ยุทธศาสตร์ด้านการเรียนการสอนที่เน้นธรรมชาติของผู้เรียน และยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง

วิรัตน์ จำปาวัน (2549) ศึกษาการประยุกต์ใช้วัฏจักรเคมมิ่งและการวางแผนแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กสู่มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กนอกระบบ อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร พบว่า ก่อนการทดลองทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบมีส่วนร่วมในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก โดยรวม และเป้าหมายทั้ง 5 ด้าน คือ การค้นหาปัญหา การวางแผน การแก้ไขปัญหา การรับผลประโยชน์ และการประเมินอยู่ในระดับน้อย หลังการทดลองกลุ่มทดลองการมีส่วนร่วมดังกล่าวเพิ่มขึ้นในระดับมาก แต่กลุ่มเปรียบเทียบไม่มีการเปลี่ยนแปลง นอกจากนี้ กลุ่มทดลองการมีส่วนร่วมในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก โดยรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมาก และมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) และศูนย์เด็กเล็กที่ได้รับการพัฒนามีคุณภาพผ่านเกณฑ์มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กนอกระบบระดับดีมาก

พิทยา ภาโนมัย (2550) ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กนอกระบบ ตำบลโพธิ์ศรีสำราญ อำเภอโนนสะอาด จังหวัดอุดรธานี พบว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก จะทำให้การดำเนินงานประสบผลสำเร็จและยั่งยืน เพราะชุมชนมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรม และชุมชนเป็นเจ้าของกิจกรรม โดยเจ้าหน้าที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ให้การสนับสนุนและกระตุ้นให้ชุมชนดำเนินงานตามโครงการ

สรุป จากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องทั้งหมดแล้ว พบประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับปัจจัย ที่มีผลต่อการปฏิบัติงาน ทั้งในด้านปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน แรงจูงใจ ความไม่เพียงพอของงบประมาณ จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินงาน รวมทั้งประเด็นการมีส่วนร่วมของชุมชนในการร่วมพัฒนางานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประเด็นที่ศึกษาจึงเลือกศึกษาตัวแปรปัจจัยด้านผู้ดำเนินการศูนย์เด็กเล็กนออยู่ ทั้งด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ความรู้ในการดำเนินงาน ประสิทธิภาพ แรงจูงใจ กระบวนการบริหารจัดการ การสนับสนุน ทรัพยากร การมีส่วนร่วมของชุมชน กับความสำเร็จในการดำเนินงานของศูนย์เด็กเล็กนออยู่

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) มีวัตถุประสงค์เพื่อหาความสัมพันธ์ของ ปัจจัยด้านผู้ดำเนินการ ปัจจัยด้านกระบวนการบริหารจัดการ ปัจจัยด้านการสนับสนุนทรัพยากร ปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนกับความสำเร็จในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กน่าน้อย ซึ่งได้แก่ ระดับการผ่านการเกณฑ์ศูนย์เด็กเล็กน่าน้อยทั้ง 3 ระดับ ได้แก่ ระดับดีมาก ระดับดี และพื้นฐาน ตลอดจนปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กน่าน้อย โดยนำเสนอการดำเนินการวิจัยตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

รายละเอียดเนื้อหาของแต่ละประเด็น จะนำเสนอตามลำดับต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ดำเนินการศูนย์เด็กเล็กน่าน้อยซึ่งผู้รับผิดชอบสูงสุดและปฏิบัติงานส่วนใหญ่อยู่ในศูนย์เด็กเล็กน่าน้อย ที่ผ่านเกณฑ์ศูนย์เด็กเล็กน่าน้อยทั้ง 3 ระดับ ได้แก่ ระดับดีมาก ระดับดี และพื้นฐาน

การคำนวณ กลุ่มตัวอย่าง โดยวิธี Yamane's ณ ระดับความเชื่อมั่น 0.95

$$\begin{aligned}n &= \frac{N}{1 + [N(e)^2]} \\ &= \frac{3,383}{1 + [3,383 (0.0025)]} \\ &= 3,383 / 9.45 = 357.99 = 358 \text{ ตัวอย่าง}\end{aligned}$$

การสุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยทำการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Multistage Random Sampling) เพื่อที่จะได้ผู้บริหารในศูนย์เด็กเล็กนํายู่ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถามด้วยขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. จำแนกจังหวัดต่าง ๆ (ยกเว้นกรุงเทพมหานคร) ออกเป็น 12 ชั้นภูมิ ตามการแบ่งจังหวัดภายใต้ความรับผิดชอบของศูนย์อนามัย กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข
2. สุ่มแบบง่าย เลือกจังหวัดมาชั้นภูมิละ 1 จังหวัด จากแต่ละศูนย์อนามัย รวมเป็น 12 จังหวัด
3. แต่ละจังหวัดที่ได้สุ่มเลือกจากข้อ 2 จำแนกศูนย์เด็กเล็กนํายู่ ตามจำนวนระดับการผ่านเกณฑ์ประเมินศูนย์เด็กเล็กนํายู่ทั้ง 3 ระดับ ได้แก่ ระดับดีมาก ระดับดี และระดับพื้นฐาน
4. ภายในจังหวัดที่ได้รับคัดเลือกจากข้อ 3 สุ่มแบบง่ายตามสัดส่วนระดับการผ่านเกณฑ์ประเมินศูนย์เด็กเล็กนํายู่ทั้ง 3 ระดับ ได้แก่ ระดับดีมากร้อยละ 27 ระดับดีร้อยละ 35 และระดับพื้นฐานร้อยละ 38
5. ใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย ศูนย์เด็กเล็กนํายู่ทั้ง 12 จังหวัดตามสัดส่วนได้ ระดับดีมาก 97 แห่ง ระดับดี 124 แห่ง และระดับพื้นฐาน 137 แห่ง รวมทั้งหมด 358 แห่ง

จากวิธีการสุ่มตัวอย่างข้างต้น ได้จังหวัดตัวอย่างและศูนย์เด็กเล็กนํายู่ เด็กเล็กนํายู่ทั้ง 3 ระดับ ได้แก่ ระดับดีมาก ระดับดี และระดับพื้นฐาน แสดงในตารางดังนี้

เขต/จังหวัดที่สุ่มได้		จำนวนตัวอย่าง		ระดับมาตรฐาน/จำนวน (แห่ง)					
เขต	จังหวัด	ทั้งหมด	สุ่ม	ดีมาก	สุ่ม	ดี	สุ่ม	พื้นฐาน	สุ่ม
1	อยุธยา	296	31	38	4	123	13	135	14
2	สระบุรี	110	12	38	4	21	2	51	6
3	นครนายก	111	12	40	4	37	4	34	4
4	ราชบุรี	160	17	58	7	52	5	50	5
5	นครราชสีมา	461	49	180	19	159	17	122	13
6	อุดรธานี	495	52	71	8	126	13	298	31
7	กาฬสินธุ์	346	37	63	7	146	15	137	15
8	พิจิตร	183	19	45	5	47	5	91	9
9	สุโขทัย	213	23	56	6	113	12	44	5
10	เชียงใหม่	586	62	148	16	247	26	191	20
11	นครศรีธรรมราช	284	30	116	12	70	7	98	11

เขต/จังหวัดที่สุ่มได้		จำนวนตัวอย่าง		ระดับมาตรฐาน/จำนวน (แห่ง)					
เขต	จังหวัด	ทั้งหมด	สุ่ม	ดีมาก	สุ่ม	ดี	สุ่ม	พื้นฐาน	สุ่ม
12	พัทลุง	138	14	54	5	45	5	39	4
รวม		3,383	358	907	97	1,186	124	1,290	137

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษา มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กนอกระบบ แนวคิดทฤษฎีแรงจูงใจของเฮิร์ชเบิร์ก กระบวนการบริหารของไวริช และคุนทซ์ การมีส่วนร่วมของชุมชน ของโคเฮนและอ็พฮอฟฟ์ รวมทั้งการ ทบทวนรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบบสอบถามมีแนวคำถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านผู้ดำเนินการ ปัจจัย ด้านกระบวนการบริหารจัดการ ปัจจัยด้านการสนับสนุนทรัพยากร ปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชน ผลลัพธ์ที่ผ่านการประเมินทั้งสามระดับ ได้แก่ระดับดีมาก ระดับดี และระดับพื้นฐาน ประกอบด้วย 4 ส่วนดังนี้

2.1 ข้อมูลปัจจัยด้านผู้ดำเนินการศูนย์เด็กเล็กนอกระบบ ได้แก่

2.1.1 คุณลักษณะส่วนบุคคลเป็นข้อคำถามเกี่ยวกับ อายุ เพศ การศึกษา รายได้ ประจำและรายได้เสริมและประสบการณ์การทำงาน

2.1.2 การได้รับความรู้ในการดำเนินการ 17 ข้อเป็นคำถามปลายปิด ให้เลือกตอบ ในลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า มี 5 ระดับตามมาตรวัดของลิเคิร์ต (Likert scale) โดย กำหนดความหมายของคำตอบ และ เกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

มากที่สุด ข้อความทั้งหมดในประโยคเป็นกิจกรรมที่สามารถปฏิบัติได้ในระดับมากที่สุด
 มาก ข้อความทั้งหมดในประโยคเป็นกิจกรรมที่สามารถปฏิบัติได้ในระดับมาก
 ปานกลาง ข้อความทั้งหมดในประโยคเป็นกิจกรรมที่สามารถปฏิบัติได้ในระดับปานกลาง
 น้อย ข้อความทั้งหมดในประโยคเป็นกิจกรรมที่สามารถปฏิบัติได้ในระดับน้อย
 น้อยที่สุด ข้อความทั้งหมดในประโยคเป็นกิจกรรมที่สามารถปฏิบัติได้ในระดับน้อยที่สุด
 เกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถามแต่ละข้อ พิจารณาดังนี้

ระดับมากที่สุด ให้ 5 คะแนน
 ระดับมาก ให้ 4 คะแนน
 ระดับปานกลาง ให้ 3 คะแนน
 ระดับน้อย ให้ 2 คะแนน
 ระดับน้อยที่สุด ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การแปลผลการได้รับความรู้ในการดำเนินการ แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ น้อย ปานกลาง มาก ตามแนวคิดของเบสท์ (Best, 1977: 174) ทั้งหมด 17 ข้อ จากการเก็บข้อมูลได้ คะแนนต่ำสุด 47 คะแนน คะแนนสูงสุด 85 คะแนน

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} = \frac{85 - 47}{3} = 12.66$$

ค่าคะแนน	47.0 - 59.66	อยู่ในระดับ น้อย
ค่าคะแนน	59.67 - 72.33	อยู่ในระดับ ปานกลาง
ค่าคะแนน	72.34 - 85.00	อยู่ในระดับ มาก

แรงจูงใจในการทำงาน 16 ข้อเป็นคำถามปลายปิด ให้เลือกตอบในลักษณะเป็นมาตรฐาน ประมาณค่า มี 5 ระดับตามมาตราวัดของลิเคิร์ต (Likert scale) โดยกำหนดความหมายของคำตอบ และ เกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ข้อความทั้งหมดในประ โขคมมีความคิดว่าเห็นด้วยอย่างยิ่ง
เห็นด้วย	ข้อความทั้งหมดในประ โขคมมีความคิดว่าเห็นด้วย
ไม่แน่ใจ	ข้อความทั้งหมดในประ โขคมมีความคิดว่าไม่แน่ใจ
ไม่เห็นด้วย	ข้อความทั้งหมดในประ โขคมมีความคิดว่าไม่เห็นด้วย
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ข้อความทั้งหมดในประ โขคมมีความคิดว่าไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

เกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถามแต่ละข้อ พิจารณาดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	5 คะแนน
เห็นด้วย	ให้	4 คะแนน
ไม่แน่ใจ	ให้	3 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ให้	2 คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	1 คะแนน

เกณฑ์การแปลผลการได้รับความรู้ในการดำเนินการ แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ น้อย ปานกลาง มาก ตามแนวคิดของเบสท์ (Best, 1977: 174) ทั้งหมด 16 ข้อ จากการเก็บข้อมูลได้ คะแนนต่ำสุด 47 คะแนน คะแนนสูงสุด 80 คะแนน

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} = \frac{80 - 47}{3} = 11$$

ค่าคะแนน	47 - 58	อยู่ในระดับ น้อย
ค่าคะแนน	58.1 - 69	อยู่ในระดับ ปานกลาง
ค่าคะแนน	69.1 - 80	อยู่ในระดับ มาก

2.2 ปัจจัยด้านกระบวนการบริหารจัดการ ได้แก่ เป็นคำถามปลายเปิด ประกอบด้วยข้อคำถาม การวางแผน 3 ข้อ การจัดองค์การ 3 ข้อ การบริหารงานบุคคล 3 ข้อ การนำองค์กร 3 ข้อ การควบคุมกำกับ 3 ข้อ รวมทั้งหมด 15 ข้อ ให้เลือกตอบในลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า มี 5 ระดับตามมาตรวัดของลิเคิร์ต (Likert scale) โดยกำหนดความหมายของคำตอบ และ เกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

มากที่สุด	ปฏิบัติร้อยละ 75-100 ของข้อความกิจกรรมทั้งหมดในประ โยค
มาก	ปฏิบัติร้อยละ 50-74 ของข้อความกิจกรรมทั้งหมดในประ โยค
ปานกลาง	ปฏิบัติร้อยละ 25-49 ของข้อความกิจกรรมทั้งหมดในประ โยค
น้อย	ปฏิบัติร้อยละ 1-24 ของข้อความกิจกรรมทั้งหมดในประ โยค
ไม่ได้ปฏิบัติ	ไม่เคยปฏิบัติกิจกรรมนั้น

เกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถามแต่ละข้อ พิจารณาดังนี้

มากที่สุด	ให้	5 คะแนน
มาก	ให้	4 คะแนน
ปานกลาง	ให้	3 คะแนน
น้อย	ให้	2 คะแนน
ไม่ได้ปฏิบัติ	ให้	1 คะแนน

เกณฑ์การแปลผล ด้านการวางแผน 3 ข้อ แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ น้อย ปานกลาง จากการเก็บข้อมูลได้คะแนนต่ำสุด 3 คะแนน คะแนนสูงสุด 15 คะแนน

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} = \frac{15 - 3}{3} = 4$$

ค่าคะแนน	3 - 7	อยู่ในระดับ น้อย
ค่าคะแนน	7.1 - 11	อยู่ในระดับ ปานกลาง
ค่าคะแนน	11.1 - 15	อยู่ในระดับ มาก

ด้านการจัดองค์การ 3 ข้อ การบริหารงานบุคคล 3 ข้อ การนำองค์กร 3 ข้อ การควบคุมกำกับ 3 ข้อ แต่ละด้านมีคะแนนต่ำสุดและคะแนนสูงสุดเช่นเดียวกับด้านการวางแผนจึงแบ่งระดับ น้อย ปานกลาง มากเช่นเดียวกันกับด้านการวางแผน

คะแนนรวมทั้ง 5 ด้านของปัจจัยด้านกระบวนการบริหารจัดการจากการเก็บข้อมูลได้คะแนนต่ำสุด 20 คะแนน คะแนนสูงสุด 75 คะแนน ถ้าแบ่งเป็น 3 ระดับ จะได้ช่วงคะแนนดังนี้

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} = \frac{75 - 20}{3} = 18.33$$

ค่าคะแนน	20 - 38.33	อยู่ในระดับ น้อย
ค่าคะแนน	38.34 - 56.66	อยู่ในระดับ ปานกลาง
ค่าคะแนน	56.67 - 75	อยู่ในระดับ มาก

2.3 ปัจจัยด้านการสนับสนุนทรัพยากร ได้แก่ เป็นคำถามปลายเปิด ประกอบด้วยข้อคำถาม ด้านบุคลากร 3 ข้อ ด้านงบประมาณ 4 ข้อ ด้านวัสดุอุปกรณ์ 4 ข้อ รวมทั้งหมด 11 ข้อ ให้เลือกตอบในลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า มี 5 ระดับตามมาตรารวดของลิเคิร์ต (Likert scale) โดยกำหนดความหมายของคำตอบ และ เกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

มากที่สุด	ข้อความทั้งหมดในประ โยคได้รับการสนับสนุนในระดับมากที่สุด
มาก	ข้อความทั้งหมดในประ โยคได้รับการสนับสนุนในระดับมาก
ปานกลาง	ข้อความทั้งหมดในประ โยคได้รับการสนับสนุนในระดับปานกลาง
น้อย	ข้อความทั้งหมดในประ โยคได้รับการสนับสนุนในระดับน้อย
น้อยที่สุด	ข้อความทั้งหมดในประ โยคได้รับการสนับสนุนในระดับน้อยที่สุด

เกณฑ์การให้คะแนนในแบบสอบถามแต่ละข้อ พิจารณาดังนี้

มากที่สุด	ให้	5 คะแนน
มาก	ให้	4 คะแนน
ปานกลาง	ให้	3 คะแนน
น้อย	ให้	2 คะแนน
น้อยที่สุด	ให้	1 คะแนน

เกณฑ์การแปลผล ด้านบุคลากร 3 ข้อ แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ น้อย ปานกลาง จากการเก็บข้อมูลได้คะแนนต่ำสุด 4 คะแนน คะแนนสูงสุด 15 คะแนน

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} = \frac{15 - 4}{3} = 3.67$$

ค่าคะแนน	4 – 7.67	อยู่ในระดับ น้อย
ค่าคะแนน	7.68 – 11.34	อยู่ในระดับ ปานกลาง
ค่าคะแนน	11.35 - 15	อยู่ในระดับ มาก

เกณฑ์การแปลผล ด้านงบประมาณ 4 ข้อ และ ด้านวัสดุอุปกรณ์ 4 ข้อ แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ น้อย ปานกลาง จากการเก็บข้อมูลได้คะแนนต่ำสุด 4 คะแนน คะแนนสูงสุด 20 คะแนน

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} = \frac{20 - 4}{3} = 5.33$$

ค่าคะแนน	4 – 9.33	อยู่ในระดับ น้อย
ค่าคะแนน	9.34 – 14.66	อยู่ในระดับ ปานกลาง
ค่าคะแนน	14.67 - 20	อยู่ในระดับ มาก

คะแนนรวมทั้ง 3 ด้านของปัจจัยด้านการสนับสนุนทรัพยากรจากการเก็บข้อมูลได้คะแนนต่ำสุด 15 คะแนน คะแนนสูงสุด 55 คะแนน ถ้าแบ่งเป็น 3 ระดับ จะได้ช่วงคะแนนดังนี้

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} = \frac{55 - 15}{3} = 13.33$$

ค่าคะแนน	15 – 28.33	อยู่ในระดับ น้อย
ค่าคะแนน	28.34 – 41.66	อยู่ในระดับ ปานกลาง
ค่าคะแนน	41.67 - 55	อยู่ในระดับ มาก

2.4 ปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชน ได้แก่ เป็นคำถามปลายปิด ประกอบด้วยข้อคำถาม ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2 ข้อ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ 3 ข้อ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ 3 ข้อ และ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล 4 ข้อ รวมทั้งหมด 12 ข้อ ให้เลือกตอบในลักษณะเป็นมาตรส่วนประมาณค่า มี 5 ระดับตามมาตรวัดของลิเคิร์ต (Likert scale) โดยกำหนดความหมายของคำตอบ และ เกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

รวมมากที่สุด	ปฏิบัติร้อยละ 75-100 ของข้อความกิจกรรมทั้งหมดในประ โยค
มาก	ปฏิบัติร้อยละ 50-74 ของข้อความกิจกรรมทั้งหมดในประ โยค
ปานกลาง	ปฏิบัติร้อยละ 25-49 ของข้อความกิจกรรมทั้งหมดในประ โยค
น้อย	ปฏิบัติร้อยละ 1-24 ของข้อความกิจกรรมทั้งหมดในประ โยค
ไม่มีกิจกรรม	ไม่เคยปฏิบัติกิจกรรมนั้น

เกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถามแต่ละข้อ พิจารณาดังนี้

มากที่สุด	ให้	5 คะแนน
มาก	ให้	4 คะแนน
ปานกลาง	ให้	3 คะแนน
น้อย	ให้	2 คะแนน
ไม่มีกิจกรรม	ให้	1 คะแนน

เกณฑ์การแปลผล ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2 ข้อ แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ น้อย ปานกลาง จากการเก็บข้อมูลได้คะแนนต่ำสุด 2 คะแนน คะแนนสูงสุด 10 คะแนน

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} = \frac{10 - 2}{3} = 2.66$$

ค่าคะแนน	2 – 4.66	อยู่ในระดับ น้อย
ค่าคะแนน	4.67 – 7.33	อยู่ในระดับ ปานกลาง
ค่าคะแนน	7.34 - 10	อยู่ในระดับ มาก

เกณฑ์การแปลผล ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ 3 ข้อ แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ น้อย ปานกลาง จากการเก็บข้อมูลได้คะแนนต่ำสุด 3 คะแนน คะแนนสูงสุด 15 คะแนน

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} = \frac{15 - 3}{3} = 4$$

ค่าคะแนน	3 - 7	อยู่ในระดับ น้อย
ค่าคะแนน	7.1 - 11	อยู่ในระดับ ปานกลาง
ค่าคะแนน	11.1 - 15	อยู่ในระดับ มาก

เกณฑ์การแปลผล ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ 3 ข้อ แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ น้อย ปานกลาง จากการเก็บข้อมูลได้คะแนนต่ำสุด 4 คะแนน คะแนนสูงสุด 15 คะแนน

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} = \frac{15 - 4}{3} = 3.66$$

ค่าคะแนน	4 - 7.66	อยู่ในระดับ น้อย
ค่าคะแนน	7.67 - 11.33	อยู่ในระดับ ปานกลาง
ค่าคะแนน	11.34 - 15	อยู่ในระดับ มาก

เกณฑ์การแปลผล ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล 4 ข้อ แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ น้อย ปานกลาง จากการเก็บข้อมูลได้คะแนนต่ำสุด 4 คะแนน คะแนนสูงสุด 20 คะแนน

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} = \frac{20 - 4}{3} = 5.33$$

ค่าคะแนน	4 - 9.33	อยู่ในระดับ น้อย
ค่าคะแนน	9.34 - 14.67	อยู่ในระดับ ปานกลาง
ค่าคะแนน	14.68 - 20	อยู่ในระดับ มาก

คะแนนรวมทั้ง 4 ด้านของปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชน จากการเก็บข้อมูลได้คะแนนต่ำสุด 15 คะแนน คะแนนสูงสุด 60 คะแนน ถ้าแบ่งเป็น 3 ระดับ จะได้ช่วงคะแนนดังนี้

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} = \frac{60 - 15}{3} = 15$$

ค่าคะแนน	15 - 30	อยู่ในระดับ น้อย
ค่าคะแนน	30.1 - 45	อยู่ในระดับ ปานกลาง
ค่าคะแนน	45.1 - 60	อยู่ในระดับ มาก

2.5 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ ในการดำเนินงานมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์ของการศึกษา มีการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือดังนี้

1. การตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content validity) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิทั้งด้านวิชาการ ด้านการบริหารสาธารณสุขและด้านการบริหารในท้องถิ่น จำนวน 3 ท่านตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหาและภาษาที่ใช้ หลังจากผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาแล้ว ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นนำไปตรวจสอบความเที่ยงของแบบสอบถาม

2. การตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (Reliability) นำแบบสอบถามในเรื่อง ปัจจัยด้านผู้ดำเนินการ ปัจจัยด้านกระบวนการบริหารจัดการ ปัจจัยด้านการสนับสนุนทรัพยากร ปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนและความสำเร็จในการดำเนินงานของศูนย์เด็กเล็กนำไปทดลองใช้ (Pre-test) กับผู้ดำเนินการศูนย์เด็กเล็กนำอยู่ที่มีลักษณะประชากรคล้ายคลึงกันและไม่ใช้กลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษาจำนวน 30 คน (1 คนต่อ 1 แห่ง) ในเขตจังหวัดนนทบุรี และปทุมธานี แล้วนำมาหาค่าความเที่ยง โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามในด้านความรู้ในการดำเนินงานเท่ากับ 0.9141 ด้านแรงจูงใจในการทำงานเท่ากับ 0.7048 ด้านกระบวนการบริหารจัดการเท่ากับ 0.8847 ด้านการสนับสนุนทรัพยากร เท่ากับ 0.8731 และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนเท่ากับ 0.9130 ค่าเฉลี่ยความเที่ยงเท่ากับ 0.8955

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

จากแบบสอบถามที่ได้ปรับเรียบร้อยแล้วได้ดำเนินการทำหนังสือขออนุญาตและขอความร่วมมือถึงนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดทั้ง 12 จังหวัด โดยการจัดส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ เพื่อให้ผู้รับผิดชอบศูนย์เด็กเล็กนำอยู่ทุกระดับจำนวน 358 แห่งตอบกลับ ภายในระยะเวลาที่กำหนด และได้ขอความร่วมมือจากผู้รับผิดชอบงานส่งเสริมสุขภาพของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดที่ศึกษาในการติดตามแบบสอบถาม ได้แบบสอบถามตอบกลับมาที่สมบูรณ์และทันเวลาจำนวน 310 ฉบับ และมีแบบสอบถามจำนวน 15 ฉบับ ที่ไม่สมบูรณ์/ส่งกลับไม่ทันเวลา จึงได้แบบสอบถามที่ใช้ในการวิเคราะห์จำนวน 310 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 86.59 ของจำนวนตัวอย่างเป็นศูนย์เด็กเล็กนำอยู่ระดับดีมาก 80 แห่ง ระดับดี 114 แห่งและระดับพื้นฐาน 116 แห่ง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์

4.1 วิเคราะห์โดยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive statistics) หาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบน (Standard Deviation) ค่าต่ำสุด (Minimum) และสูงสุด (Maximum) เพื่อบรรยายลักษณะของข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ การศึกษา สภาพสมรส รายได้ ระยะเวลาปฏิบัติงาน การได้รับความรู้ในการดำเนินการ แรงจูงใจในการทำงาน ปัจจัยด้านกระบวนการบริหารจัดการ ปัจจัยด้านการสนับสนุนทรัพยากร ปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชน

4.2 ใช้สถิติเชิงวิเคราะห์ ได้แก่ Chi Square test เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยด้านผู้ดำเนินการ ปัจจัยด้านกระบวนการบริหารจัดการ ปัจจัยด้านการสนับสนุนทรัพยากร ปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชน กับความสำเร็จของศูนย์เด็กเล็กทั้ง 3 ระดับ ได้แก่ ระดับดีมาก ระดับดี และระดับพื้นฐาน

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กนอกระบบ เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงพรรณนา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กนอกระบบ ปัจจัยด้านผู้ดำเนินการ ปัจจัยด้านกระบวนการบริหารจัดการ ปัจจัยด้านการสนับสนุนทรัพยากร และปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการดำเนินงานของศูนย์เด็กเล็กนอกระบบ จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 310 คน

การวิเคราะห์ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยครั้งนี้คือ ค่าร้อยละ (Percent) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าต่ำสุด (Minimum) ค่าสูงสุด (Maximum) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ใช้สถิติวิเคราะห์ด้วยค่าไคสแควร์ (χ^2 -test) ระหว่างปัจจัยด้านผู้ดำเนินการ ปัจจัยด้านกระบวนการบริหารจัดการ ปัจจัยด้านการสนับสนุนทรัพยากร และปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชน กับ ความสำเร็จในการเป็นศูนย์เด็กเล็กนอกระบบระดับดีมาก ระดับดี และระดับพื้นฐาน

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล นำเสนอในรูปของตารางประกอบคำอธิบาย โดยแบ่งการนำเสนอเป็น 5 ตอนดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของศูนย์เด็กเล็ก ประกอบด้วย สังกัด ผลการผ่านประเมินศูนย์เด็กเล็ก
2. ปัจจัยด้านผู้ดำเนินการของศูนย์เด็กเล็กนอกระบบ
3. ปัจจัยด้านกระบวนการบริหารจัดการ ปัจจัยด้านการสนับสนุนทรัพยากร และปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินงานของศูนย์เด็กเล็กนอกระบบ
4. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านผู้ดำเนินการ ปัจจัยด้านกระบวนการบริหารจัดการ ปัจจัยด้านการสนับสนุนทรัพยากร และปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินงานของศูนย์เด็กเล็กนอกระบบ
5. ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ

1. ข้อมูลทั่วไปของศูนย์เด็กเล็กนอกระบบ

ตัวแปรที่ศึกษาประกอบด้วย ที่ตั้งของศูนย์เด็ก ผลการประเมินศูนย์เด็กเล็กนอกระบบ

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของศูนย์เด็กเล็กนํ้าอยู่จำแนกตามที่ตั้งและผลการประเมิน (N=310)

ลักษณะทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
ที่ตั้งของศูนย์เด็กเล็กนํ้าอยู่		
องค์การบริหารส่วนตำบล	252	81.3
เขตเทศบาลตำบล	47	15.2
เขตเทศบาลเมือง	6	1.9
เขตเทศบาลนคร	5	1.6
ผลการประเมินศูนย์เด็กเล็กนํ้าอยู่		
ระดับดีมาก	80	25.8
ระดับดี	114	36.8
ระดับพื้นฐาน	116	37.4

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ศูนย์เด็กเล็กนํ้าอยู่ ส่วนใหญ่สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ร้อยละ 81.3 รองลงมาสังกัดเขตเทศบาลตำบล ร้อยละ 15.2 เขตเทศบาลเมือง ร้อยละ 1.9 และเขตเทศบาลนครร้อยละ 1.6 ทั้งหมดเป็นศูนย์เด็กเล็กนํ้าอยู่ระดับดีมาก 80 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 25.8 ศูนย์เด็กเล็กนํ้าอยู่ระดับดี 114 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 36.8 และศูนย์เด็กเล็กนํ้าอยู่ระดับพื้นฐาน 116 แห่ง คิดเป็น ร้อยละ 37.4

2. ปัจจัยด้านผู้ดำเนินการของศูนย์เด็กเล็กนํ้าอยู่

2.1 ตัวแปรที่ศึกษาประกอบด้วย เพศ อายุ สภาพสมรส วุฒิกการศึกษาสูงสุด รายได้ ประสิทธิภาพการทำงาน (ตารางที่ 4.2)

ตารางที่ 4.2 จำนวน และร้อยละของผู้ดำเนินการจำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคลและประสิทธิภาพการทำงาน (N =310)

ลักษณะทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	15	4.8
หญิง	295	95.2

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ลักษณะทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
อายุ		
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 30 ปี	105	33.9
31 ปี - 40 ปี	115	37.1
40 ปีขึ้นไป	90	29
Min = 22 Max = 65 mean 35.74 SD = 8.014		
สภาพสมรส		
โสด	81	26.1
คู่	210	67.7
หม้าย หย่า แยก	19	6.1
วุฒิการศึกษาสูงสุด		
มัธยมศึกษา	54	17.4
ประกาศนียบัตร	89	28.7
ปริญญาตรี	158	51.0
ปริญญาโท	9	2.9
รายได้ต่อเดือน		
น้อยกว่า 8,000 บาท	215	69.4
8,001-15,000 บาท	77	24.8
15,001 บาท ขึ้นไป	18	5.8
Min.= 2,500 Max. 29,000 mean = 8741.1 SD = 3148.68		
ประสบการณ์การทำงาน		
น้อยกว่า หรือ เท่ากับ 1 ปี	33	10.6
1 ปีขึ้นไป - 5 ปี	139	44.8
5 ปีขึ้นไป -10 ปี	72	23.2
มากกว่า 10 ปี	66	21.3
Min = 2 เดือน Max = 30 ปี 11 เดือน mean = 6.36 ปี , SD = 5.311		

จากตารางที่ 4.2 พบว่าผู้ดำเนินการศูนย์เด็กเล็กนํ้าอยู่เป็นเพศหญิงร้อยละ 95.2 เพศชาย ร้อยละ 4.8 มีอายุเฉลี่ย 35.7 ปี อายุน้อยที่สุด 22 ปี อายุมากที่สุด 65 ปี อายุอยู่ระหว่าง 31-40 ปี มากที่สุดร้อยละ 37.1 รองลงมาคืออายุต่ำกว่า 30 ปี ร้อยละ 33.9 และอายุ 40 ปีขึ้นไปร้อยละ 29 สภาพสมรส คู่ร้อยละ 67.7 โสดร้อยละ 26.1 และ หม้าย หย่า แยก รวมกันได้ร้อยละ 6.1 ในด้านการศึกษา พบว่าผู้ดำเนินการศูนย์เด็กเล็กนํ้าอยู่มีการศึกษาสูงสุดเป็นปริญญาตรี ร้อยละ 51 รองลงมาคือ ประกาศนียบัตรร้อยละ 28.7 มัธยมศึกษาร้อยละ 17.4 และปริญญาโทร้อยละ 2.9 สำหรับรายได้ต่อเดือนนั้นพบว่ารายได้ต่ำสุด 2,500 บาท สูงสุด 29,000 บาท เฉลี่ย 8,741 บาท เมื่อแบ่งกลุ่มรายได้ต่อเดือน รายได้น้อยกว่าหรือเท่ากับ 8,000 บาทพบมากที่สุดร้อยละ 69.4 รายได้ 8,001 – 15,000 บาทเท่ากับร้อยละ 24.8 มีเพียงร้อยละ 5.8 เท่านั้นที่มีรายได้มากกว่า 15,000 บาทต่อเดือน

ระยะเวลาที่รับผิดชอบในศูนย์เด็กเล็กนํ้าอยู่ อยู่ในช่วง 1-5 ปี มากที่สุดร้อยละ 44.8 รองลงมาคือช่วง 5-10 ปี ร้อยละ 23.2 และ มากกว่า 10 ปีขึ้นไปร้อยละ 21.3 ส่วนที่ทำงานน้อยกว่า 1 ปี พบร้อยละ 10.6 ระยะเวลาที่รับผิดชอบน้อยที่สุด 2 เดือน ระยะเวลาที่รับผิดชอบ มากที่สุด 30 ปี 11 เดือน เฉลี่ย 6.36 ปี

2.2 การได้รับความรู้ในการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องศูนย์เด็กเล็กนํ้าอยู่

การได้รับความรู้ในการดำเนินการเกี่ยวกับศูนย์เด็กเล็กนํ้าอยู่ หมายถึง ระดับของความรู้ ความเข้าใจ ของผู้ดำเนินการศูนย์เด็กเล็กนํ้าอยู่ ที่ได้จากการฝึกอบรม ประชุมชี้แจง หรือการแสวงหาความรู้จากแหล่งต่างๆ โดย วัดจากการรับรู้ของผู้ดำเนินการศูนย์เด็กเล็กนํ้าอยู่

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการได้รับความรู้ในการดำเนินการของผู้ดำเนินการรายข้อเรียงจากมากไปน้อย (N = 310)

ข้อที่	ความรู้ในการดำเนินการ	mean	SD
1	การแปร่งพื้นหลังรับประทานอาหาร	4.50	.611
2	น้ำดื่ม น้ำใช้	4.30	.686
3	ภาชนะใส่อาหาร	4.29	.693
4	การจัดแสงสว่างและการระบายอากาศที่เหมาะสม	4.27	.717
5	การจัดอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการ	4.23	.675
6	การประเมินพัฒนาการ	4.23	.660
7	การจัดกิจกรรมการเล่นที่นาน	4.15	.682

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ข้อที่	ความรู้ในการดำเนินการ	mean	SD
8	การจัดเตรียมอาหาร	4.15	.679
9	การเฝ้าระวังภาวะโภชนาการ	4.12	.619
10	การเก็บอาหารที่ถูกหลักสุขาภิบาลอาหาร	4.11	.702
11	การจัดหาของเล่นเด็กและหนังสือนิทานที่เหมาะสมกับวัย	4.10	.765
12	การจัดการขยะที่ถูกสุขลักษณะ การป้องกันแมลง และพาหะนำโรค	4.10	.763
13	การตรวจสุขภาพ	4.10	.673
14	การอบรมด้านการเลี้ยงดูเด็ก	4.06	.708
15	การจัดมุมการเรียนรู้	3.97	.741
16	การจัดบริเวณห้องน้ำห้องส้วมที่สะอาดถูกสุขลักษณะและเพียงพอ	3.96	.837
17	การให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครอง	3.95	.679

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ความรู้ในระดับความเพียงพอต่อการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กน้อยกว่าจากข้อคำถาม 17 ข้อ ส่วนใหญ่มีระดับความรู้มากถึงมากที่สุดต่อการดำเนินงาน (ค่าเฉลี่ยคะแนนมากกว่า 4) พบว่า มีเพียง 3 ข้อที่ได้คะแนนเฉลี่ยน้อยกว่า 4 ได้แก่ ข้อคำถามเกี่ยวกับ 1. การจัดมุมการเรียนรู้ 2. การให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครอง และ 3. การจัดบริเวณห้องน้ำห้องส้วมที่สะอาดถูกสุขลักษณะและเพียงพอ (รายละเอียดตารางผนวกที่ 1 ภาคผนวก ก)

ตารางที่ 4.4 จำนวนและร้อยละของผู้ดำเนินการจำแนกตามระดับของการได้รับความรู้

ระดับของการได้รับความรู้	จำนวน	ร้อยละ
น้อย (47-59.66)	19	6.1
ปานกลาง (59.67-72.33)	159	51.3
มาก (72.34-85)	132	42.6
รวม	310	100

min = 47 max = 85 mean = 70.6065 SD=7.73468

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ระดับของการได้รับความรู้เพียงพอต่อการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กน้อยกว่าจากข้อคำถาม 17 ข้อ คะแนนน้อยที่สุด 47 มากที่สุด 85 เฉลี่ย 70.6 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 7.73468 แบ่งกลุ่มระดับความรู้เพียงพอ เป็น 3 ระดับได้แก่น้อย ปานกลาง มาก จะเห็นว่าผู้ดำเนินการมีระดับความรู้มาก ร้อยละ 42.6 ระดับปานกลางร้อยละ 51.3 และระดับน้อยร้อยละ 6.1

2.3 แรงจูงใจในการทำงานของผู้ดำเนินการศูนย์เด็กเล็กน้อยกว่าอยู่

ตัวแปรที่ศึกษาเกี่ยวกับแรงจูงใจในการทำงานประกอบด้วยแรงจูงใจในด้านสภาพลักษณะงาน ด้านสัมพันธภาพในการทำงาน ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ด้านโอกาสความก้าวหน้าในการทำงาน

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแรงจูงใจในการทำงานของผู้ดำเนินการรายข้อ เรียงจากมากไปน้อย (N=310)

ข้อที่	แรงจูงใจการทำงาน	mean	SD
1	ท่านมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเจ้าหน้าที่ในศูนย์เด็กเล็ก	4.45	.554
2	งานศูนย์เด็กเล็กน้อยกว่าอยู่เป็นงานที่ต้องอาศัยผู้ที่มีความสามารถตัดสินใจแก้ปัญหาได้	4.42	.657
3	ท่านมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเจ้าหน้าที่/ผู้บริหารในพื้นที่	4.39	.601
4	เพื่อนร่วมงานในศูนย์เด็กเล็กมีการประสานงานกันเป็นอย่างดี	4.38	.604
5	ท่านได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาต่อหรือเข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนาความรู้และทักษะ	4.36	.741
6	บรรยากาศในที่ทำงานของท่านมีความรักใคร่กลมเกลียว	4.35	.604
7	ประชาชนในพื้นที่ที่ท่านรับผิดชอบ รักและให้ความร่วมมือกับท่านเป็นอย่างดี	4.31	.553
8	ท่านได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน	4.25	.761
9	การเป็นผู้บริหารศูนย์เด็กเล็กของท่านได้รับการยอมรับจากผู้บังคับบัญชา	4.23	.575
10	ท่านมีความภาคภูมิใจในการเป็นผู้บริหารศูนย์เด็กเล็ก	4.22	.621
11	งานศูนย์เด็กเล็กน้อยกว่าอยู่เป็นงานต้องใช้ความรู้เฉพาะ	4.20	.761

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ข้อที่	แรงจูงใจการทำงาน	mean	SD
12	ท่านพอใจในโอกาสก้าวหน้าของระดับตำแหน่งตามกรอบกำหนดไว้ในปัจจุบัน	4.13	.782
13	ท่านมีโอกาสทำงานในตำแหน่งที่สูงขึ้น	4.04	.794
14	ท่านได้รับคำชมเชยจากผู้บังคับบัญชาสม่ำเสมอ	3.89	.693
15	งานศูนย์เด็กเล็กน่าอยู่เป็นงานที่น่าเบื่อต้องใช้ความอดทนอย่างมากจึงจะทำงานนี้ได้	2.76	1.274
16	งานศูนย์เด็กเล็กน่าอยู่เป็นงานง่ายๆที่ใครก็ทำได้	2.11	.944

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ความคิดเห็นด้านแรงจูงใจในการทำงานศูนย์เด็กเล็กน่าอยู่ส่วนใหญ่อยู่ระดับเห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่ง จากข้อคำถามทั้งหมด 16 ข้อ พบ 13 ข้อมีค่าเฉลี่ยคะแนนมากกว่า 4 มีเพียง 3 ข้อที่ได้คะแนนเฉลี่ยน้อยกว่า 4 ได้แก่ข้อคำถามเกี่ยวกับ 1.งานศูนย์เด็กเล็กน่าอยู่เป็นงานที่น่าเบื่อต้องใช้ความอดทนอย่างมากจึงจะทำงานนี้ได้ 2.งานศูนย์เด็กเล็กน่าอยู่เป็นงานง่ายๆที่ใครก็ทำได้ 3. ท่านได้รับคำชมเชยจากผู้บังคับบัญชาสม่ำเสมอความเพียงพอต่อการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กน่าอยู่ (รายละเอียดตารางผนวกที่ 2 ภาคผนวก ค)

ตารางที่ 4.6 จำนวนและร้อยละของผู้ดำเนินการจำแนกตามระดับของแรงจูงใจในการทำงาน

ระดับของแรงจูงใจในการทำงาน	จำนวน	ร้อยละ
น้อย (47-58)	19	6.1
ปานกลาง (58.1-69)	192	61.9
มาก (69.1-80)	99	31.9
รวม	310	100

min =47 max =80 mean = 66.7484 SD=5.69175

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ระดับของแรงจูงใจในการทำงานต่อการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กน่าอยู่ จากข้อคำถาม 16 ข้อ คะแนนน้อยที่สุด 47 มากที่สุด 80 เฉลี่ย 66.7484 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 5.69175 แบ่งกลุ่มระดับของแรงจูงใจในการทำงาน เป็น 3 ระดับได้แก่น้อย ปานกลาง มาก จะเห็นว่าผู้ดำเนินการมีแรงจูงใจในการทำงานมากร้อยละ 31.9 แรงจูงใจปานกลางร้อยละ 61.9 และแรงจูงใจน้อยร้อยละ 6.1

3. ปัจจัยด้านกระบวนการบริหารจัดการ ปัจจัยด้านการสนับสนุนทรัพยากร และปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินงานของศูนย์เด็กเล็กน่าน้อย

3.1 ปัจจัยด้านกระบวนการบริหารจัดการ

ตัวแปรที่ศึกษาด้านกระบวนการบริหารจัดการ ประกอบด้วย ปัจจัยด้านการวางแผน ปัจจัยด้านการจัดองค์การ ปัจจัยด้านการบริหารงานบุคคล ปัจจัยด้านการนำองค์กร และปัจจัยด้านการควบคุมกำกับ

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยด้านกระบวนการบริหารจัดการของผู้ดำเนินการรายข้อเรียงจากมากไปน้อย (N=310)

ข้อที่	ปัจจัยด้านกระบวนการบริหาร	mean	SD
ด้านการวางแผน			
1	การวิเคราะห์สภาพปัญหา จัดลำดับความสำคัญ ของปัญหาในการดำเนินงานในศูนย์เด็กเล็กน่าน้อย	3.82	.741
2	การจัดทำแผนปฏิบัติการในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กน่าน้อยไว้เป็นลายลักษณ์อักษร	3.81	.923
3	แผนงาน/โครงการของศูนย์เด็กเล็กน่าน้อยมีการกำหนดกิจกรรม/งาน กลวิธี ระยะเวลา แหล่งงบประมาณ รวมทั้งกำหนดตัวชี้วัดผลงานไว้ชัดเจน	3.75	.873
ด้านการจัดองค์การ			
4	การกำหนดตำแหน่งและหน้าที่ของบุคลากรในศูนย์เด็กเล็กไว้อย่างชัดเจน	4.01	.868
5	การมอบหมายงานให้กับบุคลากรในศูนย์เด็กเล็กน่าน้อยตรงกับบทบาทหน้าที่ที่กำหนดไว้	3.98	.824
6	การกำหนดวิธีการหรือช่องทางการติดต่อประสานงานในศูนย์เด็กเล็กน่าน้อย กับผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน และผู้ใต้บังคับบัญชา	3.93	.791
ด้านการบริหารงานบุคคล			
7	การจัดให้มีการฝึกอบรมเพิ่มพูนความรู้ทักษะต่างๆ หรือการศึกษา งาน ที่จำเป็นต่อการเลี้ยงดูเด็กให้กับบุคลากรในศูนย์เด็กเล็กน่าน้อย	3.96	.948

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

ข้อที่	ปัจจัยด้านกระบวนการบริหาร	mean	SD
8	การจัดหาบุคลากรและเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความสามารถ ปฏิบัติงานในศูนย์เด็กเล็กน่ายู่ ให้สอดคล้องกับงานของศูนย์เด็ก เล็กน่ายู่	3.83	.925
9	มีการจัดสวัสดิการให้กับผู้ดูแลเด็กในศูนย์เด็กเล็ก เช่น บริการตรวจ สุขภาพให้คนที่ทำงานในศูนย์เด็กเล็ก การนำองค์กร	3.19	1.188
10	ท่านสามารถชักจูงหรือโน้มน้าวให้บุคลากรในศูนย์เด็กเล็กทำงาน ด้วยความเต็มใจ	3.93	.768
11	ท่านสามารถให้คำแนะนำแก่ผู้ได้บังคับบัญชาทำงานตามภารกิจของ ศูนย์เด็กเล็ก	3.79	.854
12	ท่านมีวิธีบังคับ หรือผลักดันผู้ได้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติหน้าที่ที่ ได้รับมอบหมาย การควบคุมกำกับ	3.50	1.007
13	การนำผลการประเมินมาปรับปรุงและแก้ไขข้อผิดพลาดเกี่ยวกับการ ปฏิบัติงาน เพื่อให้การดำเนินงานของศูนย์เด็กเล็กเป็นไปตาม เป้าหมาย	3.93	.823
14	การประเมินผลการปฏิบัติงานของศูนย์เด็กเล็กเป็นระยะ	3.80	.818
15	การตรวจสอบการดำเนินงานของศูนย์เด็กเล็กให้เป็นไปตาม แผนปฏิบัติการที่กำหนดไว้	3.79	.870

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ด้านการวางแผน มี 3 ข้อ ประกอบด้วย การวิเคราะห์สภาพปัญหา การจัดทำแผนปฏิบัติการ รวมทั้งมีการกำหนดกิจกรรม/งาน กลวิธี ระยะเวลา แหล่งงบประมาณ ตัวชี้วัดผลงาน วัช้ชัดเจน อยู่ในช่วงระดับปฏิบัติปานกลางถึงมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.7957

ด้านการจัดองค์กร มี 3 ข้อ ประกอบด้วย การกำหนดบทบาท และหน้าที่ของบุคลากรในศูนย์เด็กเล็กได้อย่างเหมาะสมตามความรู้ความสามารถ การมอบหมายงาน และอำนาจหน้าที่ พบว่า อยู่ในช่วงปฏิบัติปานกลางถึงมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.9720

ด้านการบริหารงานบุคคล มี 3 ข้อประกอบด้วยการจัดหาบุคลากรและเจ้าหน้าที่มาปฏิบัติงานในศูนย์เด็กเล็กก่อนอายุให้สอดคล้องกับการจัดแบ่งงานที่กำหนดไว้ หรือการจัดให้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถเป็นผู้ปฏิบัติงาน มีการฝึกอบรมเพิ่มพูนความรู้ทักษะต่างๆ ที่จำเป็นต่อการเลี้ยงดูเด็ก พบว่าอยู่ในช่วงปฏิบัติปานกลางถึงมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.6591

ด้านการนำองค์กรมี 3 ข้อประกอบด้วยการเป็นผู้นำ หรืออำนาจการเพื่อชักจูง แนะนำให้ผู้ใช้บังคับบัญชา ปฏิบัติตามเพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์กร พบว่าอยู่ในช่วงปฏิบัติปานกลางถึงมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.7398

ด้านการควบคุมกำกับมี 3 ข้อประกอบด้วยการตรวจสอบความสอดคล้องของการดำเนินงานกับหลักการแนวทางและแผนปฏิบัติการที่กำหนดไว้ มีการประเมินผลการปฏิบัติงานและการแก้ไขข้อผิดพลาดเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน พบว่าอยู่ในช่วงปฏิบัติปานกลางถึงมากค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.8387 (ตารางผนวกที่ 3 ภาคผนวก ค)

ตารางที่ 4.8 จำนวนและร้อยละของผู้ดำเนินการจำแนกตามระดับของปัจจัยกระบวนการบริหารจัดการรายด้านและรวมทุกด้าน (N=310)

ปัจจัยกระบวนการบริหารจัดการ	จำนวน	ร้อยละ
กระบวนการบริหารจัดการรวม		
น้อย (20-38.33)	11	3.5
ปานกลาง (38.34-56.66)	127	41.0
มาก (56.67-75)	172	55.5
min = 20 max = 75 mean = 57.0161 SD= 9.3395		
ด้านการวางแผน		
น้อย (3-7)	13	4.2
ปานกลาง (7.1-11)	137	44.2
มาก (11.1-15)	160	51.9
min = 3 max =15 mean = 11.3871 SD= 2.15841		
ด้านการจัดองค์กร		
น้อย (3-7)	13	4.2
ปานกลาง (7.1-11)	89	28.7
มาก (11.1-15)	208	67.1
min = 3 max =15 mean = 11.9161 SD= 2.17355		

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

ปัจจัยกระบวนการบริหารจัดการ	จำนวน	ร้อยละ
ด้านการบริหารงานบุคคล		
น้อย (3-7)	24	7.7
ปานกลาง (7.1-11)	143	46.1
มาก (11.1-15)	143	46.1
min = 3 max =15 mean = 10.9774 SD= 2.49585		
ด้านการนำองค์กร		
น้อย (3-7)	17	5.5
ปานกลาง (7.1-11)	121	39.0
มาก (11.1-15)	172	55.5
min = 3 max =15 mean = 11. 2194 SD= 2.27629		
ด้านการควบคุมกำกับ		
น้อย (3-7)	15	4.8
ปานกลาง (7.1-11)	104	33.5
มาก (11.1-15)	191	61.6
min = 3 max =15 mean = 11.5161 SD= 2.24936		

จากตารางที่ 4.8 พบว่า กระบวนการบริหารจัดการรวม จะเห็นว่าผู้ดำเนินการสามารถปฏิบัติมากร้อยละ 55.0 ปฏิบัติปานกลางร้อยละ 41.0 และปฏิบัติน้อยร้อยละ 3.5 เมื่อพิจารณาทางด้าน พบว่า

ด้านการวางแผน แบ่งกลุ่มผู้ดำเนินการปฏิบัติตามกิจกรรมการวางแผนเป็น 3 ระดับ ได้แก่ปฏิบัติน้อย ปฏิบัติปานกลาง ปฏิบัติมาก จะเห็นว่าผู้ดำเนินการปฏิบัติมากร้อยละ 51.9 ปฏิบัติปานกลางร้อยละ 44.2 และปฏิบัติน้อย 4.19 ร้อยละ 6.1

ด้านการจัดองค์การ จะเห็นว่าผู้ดำเนินการสามารถปฏิบัติตามกิจกรรมมากร้อยละ 67.1 ปฏิบัติปานกลางร้อยละ 28.7 และปฏิบัติน้อย 4.2

ด้านการบริหารงานบุคคลจะเห็นว่า ผู้ดำเนินการสามารถปฏิบัติตามกิจกรรมมากและปฏิบัติปานกลางเท่ากันร้อยละ 46.1 และปฏิบัติน้อย 7.7

ด้านการนำองค์กรจะเห็นว่าผู้ดำเนินการสามารถปฏิบัติตามกิจกรรมมากร้อยละ 55.5 ปฏิบัติปานกลางร้อยละ 39.0 และปฏิบัติน้อย 5.5

ด้านการควบคุมกำกับ จะเห็นว่า ผู้ดำเนินการสามารถปฏิบัติตามกิจกรรมมาก ร้อยละ 61.6 ปฏิบัติปานกลางร้อยละ 33.5 และปฏิบัติน้อย 4.8

3.2 ปัจจัยด้านการสนับสนุนทรัพยากร

ตัวแปรที่ศึกษาด้านการสนับสนุนทรัพยากรประกอบด้วย ปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านงบประมาณและปัจจัยด้านวัสดุอุปกรณ์

ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยด้านการสนับสนุนทรัพยากรของผู้ดำเนินการรายข้อเรียงจากมากไปน้อย (N=310)

ข้อที่	ปัจจัยด้านการสนับสนุนทรัพยากร	mean	SD
ด้านบุคลากร			
1	ในภาพรวมของศูนย์ เจ้าหน้าที่ที่มีอยู่มีความรู้เพียงพอในการดำเนินงานของศูนย์เด็กเล็กน่าอยู่ได้อย่างมีคุณภาพ	3.95	.792
2	จำนวนเจ้าหน้าที่ที่มีอยู่เมื่อเทียบกับจำนวนเด็กที่ต้องดูแลของศูนย์ มีความเหมาะสม	3.91	.966
3	เจ้าหน้าที่ศูนย์ได้รับการสนับสนุนจาก อบต. เทศบาล ให้ไปฝึกอบรมในเรื่องที่เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพ การดูแลด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย	3.82	.977
ด้านงบประมาณ			
4	ศูนย์เด็กเล็กน่าอยู่ของท่านได้รับการจัดสรรงบประมาณจากทางราชการเพียงพอต่อการดำเนินงานได้อย่างมีคุณภาพ	3.29	1.060
5	ผู้ปกครองเด็กให้การสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กน่าอยู่	3.20	1.127
6	ศูนย์เด็กเล็กน่าอยู่ของท่านได้รับเงินงบประมาณที่ขอตรงตามกำหนดเวลา	3.14	1.022
7	องค์กรเอกชนในชุมชนให้การสนับสนุนงบประมาณเพื่อการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กน่าอยู่	2.76	1.135

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

ข้อที่	ปัจจัยด้านการสนับสนุนทรัพยากร	mean	SD
ด้านวัสดุอุปกรณ์			
8	ศูนย์เด็กเล็กนำอยู่ของท่านมีเครื่องนอนสำหรับเด็กเพียงพอ	3.92	1.031
9	ศูนย์เด็กเล็กนำอยู่ของท่านมี ภาชนะอุปกรณ์ในการเตรียมและ ปรุงอาหารสำหรับเด็กที่ถูกสุขลักษณะเพียงพอ	3.58	1.035
10	ศูนย์เด็กเล็กนำอยู่ของท่านมีสื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็ก และการ เรียนรู้ของเด็กเล็กอย่างเพียงพอ	3.44	1.002
11	ศูนย์เด็กเล็กนำอยู่ของท่านมีวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงาน เพียงพอตามเกณฑ์ของศูนย์เด็กเล็กนำอยู่	3.28	1.003

จากตารางที่ 4.9 พบว่า การสนับสนุนบุคลากรมี 3 ข้อย่อยคะแนน ประกอบด้วย ความเพียงพอของจำนวนบุคลากรกับปริมาณงานในศูนย์เด็กเล็ก รวมทั้งบุคลากรมีความรู้ หรือ ได้รับการฝึกอบรมเพิ่มพูนความรู้/ทักษะต่างๆ ที่จำเป็นต่อการเลี้ยงดูเด็ก พบว่า มีการสนับสนุนปานกลาง ถึงมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.8914

การสนับสนุนด้านงบประมาณมี 4 ข้อย่อยคะแนน ประกอบด้วยความพอเพียงของงบประมาณกับการดำเนินงานในศูนย์เด็กเล็ก และที่ได้การสนับสนุนจากผู้ปกครองพบว่า มีการสนับสนุนปานกลางถึงมาก ส่วนการสนับสนุนจากองค์กรเอกชนในชุมชนพบว่า มีการสนับสนุนน้อยถึงปานกลาง ค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 3.0976

การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ มี 4 ข้อย่อยคะแนน ประกอบด้วยความพอเพียงของอุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินงาน และสิ่งจำเป็นทั้งหมด ที่จัดหาไว้เพื่อใช้ในศูนย์เด็กเล็ก พบว่า อยู่ในช่วงปฏิบัติปานกลางถึงมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.5557 (ตารางผนวกที่ 4 ภาคผนวก ค)

ตารางที่ 4.10 จำนวนและร้อยละของผู้ดำเนินการจำแนกตามระดับของปัจจัยด้านการสนับสนุน ทรัพยากรรายด้านและ รวมทุกด้าน (N=310)

ปัจจัยด้านการสนับสนุนทรัพยากร	จำนวน	ร้อยละ
การสนับสนุนทรัพยากรทุกด้าน		
น้อย (15-28.33)	29	9.4
ปานกลาง (28.34-41.66)	177	57.1
มาก (41.67-55)	104	33.5
min = 15 max = 55 mean = 38.2871 SD= 7.52245		

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

ปัจจัยด้านการสนับสนุนทรัพยากร	จำนวน	ร้อยละ
ด้านบุคลากร		
น้อย (4 -7.67)	17	5.5
ปานกลาง (7.68-11.34)	112	36.1
มาก (11.35-15)	181	58.4
min = 4 max = 15 mean = 11.6742 SD= 2.16331		
ด้านงบประมาณ		
น้อย (4-9.33)	59	19.0
ปานกลาง (9.34-14.66)	174	56.2
มาก (14.67-20)	77	24.8
min = 4 max = 20 mean = 12.3903 SD= 3.26983		
ด้านวัสดุอุปกรณ์		
น้อย (4-9.33)	30	9.7
ปานกลาง (9.34-14.66)	117	37.7
มาก (14.67-20)	163	52.6
min = 4 max = 20 mean = 14.2226 SD= 3.38263		

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ความคิดเห็นการได้รับการสนับสนุนทรัพยากรทุกด้านจะเห็นว่าผู้ดำเนินการได้รับการสนับสนุนมาก ร้อยละ 33.5 การสนับสนุนปานกลาง ร้อยละ 57.1 และการสนับสนุนน้อย ร้อยละ 9.4 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า

การสนับสนุนด้านบุคลากร จะเห็นว่า ศูนย์เด็กเล็กก่อนอายุได้รับการสนับสนุนมากร้อยละ 58.4 สนับสนุนปานกลางร้อยละ 36.1 และสนับสนุนน้อยร้อยละ 5.5

การสนับสนุนด้านด้านงบประมาณจะเห็นว่าศูนย์เด็กเล็กก่อนอายุได้รับการสนับสนุนมากร้อยละ 24.8 สนับสนุนปานกลางร้อยละ 56.2 และสนับสนุนน้อยร้อยละ 19

การสนับสนุนด้านด้านวัสดุอุปกรณ์ จะเห็นว่าศูนย์เด็กเล็กก่อนอายุได้รับการสนับสนุนมากร้อยละ 52.6 สนับสนุนปานกลางร้อยละ 37.7 และสนับสนุนน้อยร้อยละ 9.7

3.3 ปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินงานของศูนย์เด็กเล็กนอกระบบ

ตัวแปรที่ศึกษาปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนประกอบด้วย ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ตารางที่ 4.11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนรายข้อ เรียงจากมากไปน้อย (N=310)

ข้อที่	รายละเอียด	mean	SD
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ			
1	ชุมชนมีส่วนร่วมให้คำแนะนำการดำเนินงานของศูนย์เด็กเล็กนอกระบบ	3.53	.873
2	ชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจวางแผนพัฒนาศูนย์เด็กเล็กนอกระบบ	3.38	.864
การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ			
3	ชุมชนมีส่วนร่วมในประชาสัมพันธ์ และให้การสนับสนุนการจัดงานของศูนย์เด็กเล็ก เช่น งานวันเด็ก งานปีใหม่ งานวันพ่อ งานวันแม่ เป็นต้น	3.94	.890
4	ชุมชนมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือเด็ก เช่น การเล่านิทานพื้นบ้าน การเตรียมอาหาร หรือการทำของเล่นพื้นบ้าน	3.10	.995
5	ชุมชนมีส่วนร่วมในการสนับสนุน เงิน วัสดุ/อุปกรณ์ แรงงาน เพื่อพัฒนาปรับปรุงศูนย์เด็กเล็กนอกระบบ	3.06	1.009
การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์			
6	ชุมชนได้รับประโยชน์ในการส่งลูกหลานที่เป็นเด็กเล็กเข้ารับการอบรมในศูนย์เด็กเล็กนอกระบบแห่งนี้	4.37	.702
7	เด็กๆในชุมชนได้ใช้สถานที่ของศูนย์เด็กเล็กเป็นที่เล่นเพื่อส่งเสริมพัฒนาการ	4.16	.784
8	คนในชุมชนได้ใช้สถานที่ของศูนย์เด็กเล็กเป็นแหล่งความรู้เพื่อการส่งเสริมสุขภาพ	3.54	.937
มีส่วนร่วมในการประเมินผล			
9	ชุมชนมีส่วนร่วม ในการเสนอความคิดเห็น ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาศูนย์	3.65	.857

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

ข้อที่	รายละเอียด	mean	SD
10	ชุมชนมีส่วนร่วมทำให้ศูนย์เด็กเล็กประสบความสำเร็จหรือมีกิจกรรมที่โดดเด่น	3.60	.878
11	ชุมชนมีส่วนร่วมในการติดตามการทำงานของเจ้าหน้าที่ในศูนย์เด็กเล็กน่ายู่	3.59	.834
12	ชุมชนมีส่วนร่วมในการติดตามความก้าวหน้าของศูนย์	3.55	.886

จากตารางที่ 4.11 พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการตัดสินใจมี 2 ข้อย่อยคะแนน ประกอบด้วยการที่ชุมชนมีส่วนร่วมเป็นกรรมการของศูนย์เด็กเล็กน่ายู่ การให้ข้อมูล ให้คำแนะนำ การตัดสินใจวางแผนพัฒนาพบว่าอยู่ในช่วงมีส่วนร่วมปานกลางถึงมาก คะแนนค่าเฉลี่ย 3.4516

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการปฏิบัติการมี 3 ข้อย่อยคะแนน ประกอบด้วยการชุมชนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนแรงงาน เงิน วัสดุ/อุปกรณ์ เพื่อพัฒนาปรับปรุงศูนย์เด็กเล็กน่ายู่ พบว่าอยู่ในช่วงมีส่วนร่วมปานกลางถึงมาก คะแนนค่าเฉลี่ย 3.3688

การมีส่วนร่วมของชุมชนในผลประโยชน์มี 3 ข้อย่อยคะแนน ประกอบด้วยการที่ชุมชนมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์จากการร่วมพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก ทำให้ลูกหลานได้รับการส่งเสริมสุขภาพ ส่งเสริมพัฒนาการพบว่า อยู่ในช่วงมีส่วนร่วมมากถึงมากที่สุด คะแนนค่าเฉลี่ย 4.0226

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการประเมินผลมี 4 ข้อย่อยคะแนน ประกอบด้วยการที่ชุมชนมีส่วนร่วม ในการติดตามความก้าวหน้า ความสำเร็จของดำเนินงาน รวมทั้งการเสนอความคิดเห็นเพื่อการพัฒนา พบว่า อยู่ในช่วงมีส่วนร่วมปานกลางถึง คะแนนค่าเฉลี่ย 3.5984 (ตารางผนวกที่ 5 ภาคผนวก ค)

ตารางที่ 4.12 จำนวนและร้อยละของผู้ดำเนินการจำแนกตามระดับของปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนรายด้านและ รวมทุกด้าน (N=310)

ปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชน ☼	จำนวน	ร้อยละ
การมีส่วนร่วมของชุมชนทุกด้าน		
น้อย (15-30)	13	4.2
ปานกลาง (30.1-45)	161	51.9
มาก (45.1-60)	136	43.9
min = 15 max = 55 mean = 38.2871 SD= 7.52245		

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

ปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชน	จำนวน	ร้อยละ
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ		
น้อย (2-4.66)	30	9.7
ปานกลาง (4.67-7.33)	142	45.8
มาก (7.34-10)	138	44.5
min = 2 max = 10 mean = 6.9032 SD= 1.63804		
การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ		
น้อย (3-7)	47	15.2
ปานกลาง (7.1-11)	168	54.2
มาก (11.1-15)	95	30.6
min = 3 max = 15 mean = 10.1065 SD= 2.43856		
การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์		
น้อย (4-7.66)	5	1.6
ปานกลาง (7.67-11.33)	100	32.3
มาก (11.34-15)	205	66.1
min = 4 max = 15 mean = 12.0677 SD= 1.86743		
การมีส่วนร่วมในการประเมินผล		
น้อย (4-9.33)	15	4.8
ปานกลาง (9.34-14.67)	133	42.9
มาก (14.68-20)	162	52.3
min = 4 max = 20 mean = 14.3935 SD= 3.05504		

จากตารางที่ 4.12 พบว่า ความคิดเห็นการมีส่วนร่วมของชุมชนทุกด้านจะเห็นว่า ผู้ดำเนินการได้รับความร่วมมือจากชุมชนระดับมากร้อยละ 43.9 ความร่วมมือปานกลางร้อยละ 51.9 และความร่วมมือน้อยร้อยละ 4.2 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการตัดสินใจ ได้รับความร่วมมือจากชุมชนระดับมาก ร้อยละ 44.5 ความร่วมมือปานกลางร้อยละ 45.8 และความร่วมมือน้อยร้อยละ 9.7

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการปฏิบัติการ ได้รับความร่วมมือจากชุมชนระดับมาก ร้อยละ 30.6 ความร่วมมือปานกลางร้อยละ 54.2 และความร่วมมือน้อยร้อยละ 15.2

การมีส่วนร่วมของชุมชนในผลประโยชน์ ได้รับความร่วมมือจากชุมชนระดับมากร้อยละ 66.1 ความร่วมมือปานกลางร้อยละ 32.3 และความร่วมมือน้อยร้อยละ 1.6

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการประเมินผล ได้รับความร่วมมือจากชุมชนระดับมาก ร้อยละ 52.3 ความร่วมมือปานกลางร้อยละ 42.9 และความร่วมมือน้อยร้อยละ 4.8

4. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านผู้ดำเนินการ ปัจจัยด้านกระบวนการบริหารจัดการ ปัจจัยด้านการสนับสนุนทรัพยากร และปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินงานของศูนย์เด็กเล็กน่ายู่

4.1 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านผู้ดำเนินการกับความสำเร็จในการเป็นศูนย์เด็กเล็กน่ายู่

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านผู้ดำเนินการกับความสำเร็จในการเป็นศูนย์เด็กเล็กน่ายู่ นั้น ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล เพศ อายุ สภาพสมรส การศึกษา รายได้ต่อเดือน สัดส่วนที่เลี้ยงต่อจำนวนเด็ก ประสบการณ์ทำงาน การได้รับความรู้ในการดำเนินการ แรงจูงใจในการทำงานกับความสำเร็จในการเป็นศูนย์เด็กเล็กน่ายู่ระดับดีมาก ระดับดี และระดับพื้นฐาน เนื่องจากข้อมูลที่วัดแบบแบ่งกลุ่ม ใช้สถิติ χ^2 -test ดังรายละเอียดในตาราง 4.13

ตารางที่ 4.13 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านผู้ดำเนินการ กับความสำเร็จของศูนย์เด็กเล็กน่ายู่

ปัจจัยด้านผู้ดำเนินการ	ระดับการประเมิน				χ^2	p-value
	ดีมาก N(%)	ดี N(%)	พื้นฐาน N(%)	รวม N(%)		
เพศ					4.094	.129
ชาย	6(40.0)	7(46.7)	2(13.3)	15(100)		
หญิง	74(25.1)	107(36.3)	114(38.6)	295(100)		
อายุ					10.028	<.05
< หรือ = 30 ปี	21(20.0)	34(32.4)	50(47.6)	105(100)		
31- 40 ปี	28(24.3)	47(40.9)	40(34.8)	115(100)		
มากกว่า 40 ปี	31(34.4)	33(36.7)	26(28.9)	90(100)		

ตารางที่ 4.13 (ต่อ)

ปัจจัยด้านผู้ดำเนินการ	ระดับการประเมิน				χ^2	p-value
	ดีมาก N(%)	ดี N(%)	พื้นฐาน N(%)	รวม N(%)		
สภาพสมรส					.959	.619
โสด	21(25.9)	33(40.7%)	27 (33.3)	81(100)		
คู่ หม้าย หย่า แยก	59(25.8)	81(35.4%)	89(38.9)	229(100)		
การศึกษา					4.571	.334
มัธยมศึกษา	11(20.4)	19(35.2)	24(44.4)	54(100)		
ประกาศนียบัตร	23(25.8)	28(31.5)	38(42.7)	89(100)		
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	46(27.5)	67(40.1)	54(32.3)	167(100)		
รายได้ต่อเดือน					2.868	.580
น้อยกว่า 8000 บาท	50(23.3)	80(37.2)	85(39.5)	215(100)		
8001-15,000 บาท	24(31.2)	27(35.1)	26(33.8)	77(100)		
15,001 บาทขึ้นไป	6(33.3)	7(38.9)	5(27.8)	18(100)		
ประสบการณ์ทำงาน					8.180	.225
ต่ำกว่าและเท่ากับ 1 ปี	3(9.1)	13(39.4)	17(51.5)	33(100)		
มากกว่า 1 ปี-5 ปี	39(28.1)	46(33.1)	54(38.8)	139(100)		
มากกว่า 5-10 ปี	18(25)	29(40.3)	25(34.7)	72(100)		
มากกว่า 10 ปี	20(30.3)	26(39.4)	20(30.3)	66(100)		
การได้รับความรู้ในการดำเนินการ					41.945	<.001
น้อย	2(10.5)	9 (47.4)	8(42.1)	19(100)		
ปานกลาง	20(12.6)	63(39.6)	76(47.8)	159 (100)		
มาก	58(43.9)	42(31.8)	32(24.2)	132 (100)		
แรงจูงใจในการทำงาน					25.813	<.001
น้อย	1(5.3)	8 (42.1)	10(52.6)	19(100)		
ปานกลาง	36(18.8)	76(39.6)	80(41.7)	192 (100)		
มาก	43(43.4)	30(30.3)	26(26.3)	99 (100)		

จากตารางที่ 4.13 พบว่า ปัจจัยด้านผู้ดำเนินการศูนย์เด็กเล็กน่ายู่ ประกอบด้วย คุณลักษณะส่วนบุคคล การได้รับความรู้ในการดำเนินการ ประสบการณ์การทำงาน แรงจูงใจในการทำงาน

คุณลักษณะส่วนบุคคล อายุมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กน่ายู่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) พบว่า อายุน้อยกว่า หรือเท่ากับ 30 ปี พบในศูนย์เด็กเล็กน่ายู่ระดับดีมาก ร้อยละ 20 ระดับดี ร้อยละ 32.4 และระดับพื้นฐาน ร้อยละ 47.6 อายุ 31-40 ปี พบในศูนย์เด็กเล็กน่ายู่ระดับดีมาก ร้อยละ 24.3 ระดับดี ร้อยละ 40.9 และระดับพื้นฐาน ร้อยละ 34.8 อายุมากกว่า 40 ปี พบในศูนย์เด็กเล็กน่ายู่ระดับดีมาก ร้อยละ 34.4 ระดับดี ร้อยละ 36.7 และระดับพื้นฐาน ร้อยละ 28.9 เพศ สภาพสมรส การศึกษา รายได้ต่อเดือน ไม่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กน่ายู่

การได้รับความรู้ในการดำเนินการ มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กน่ายู่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) พบว่า กลุ่มได้รับความรู้น้อยพบในศูนย์เด็กเล็กน่ายู่ระดับดีมาก ร้อยละ 10.5 ระดับดี ร้อยละ 47.4 และระดับพื้นฐาน ร้อยละ 42.1 กลุ่มได้รับความรู้ปานกลาง พบในศูนย์เด็กเล็กน่ายู่ระดับดีมาก ร้อยละ 12.6 ระดับดี ร้อยละ 39.6 และระดับพื้นฐาน ร้อยละ 47.8 กลุ่มได้รับความรู้มากพบในศูนย์เด็กเล็กน่ายู่ระดับดีมาก ร้อยละ 43.9 ระดับดี ร้อยละ 31.8 และระดับพื้นฐาน ร้อยละ 24.2

ประสบการณ์การทำงาน ไม่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กน่ายู่

แรงจูงใจในการทำงาน มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กน่ายู่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) พบว่า กลุ่มได้รับแรงจูงใจในการทำงาน น้อยพบในศูนย์เด็กเล็กน่ายู่ระดับดีมาก ร้อยละ 5.3 ระดับดี ร้อยละ 42.1 และระดับพื้นฐาน ร้อยละ 52.6 กลุ่มได้รับแรงจูงใจในการทำงานปานกลางพบในศูนย์เด็กเล็กน่ายู่ระดับดีมาก ร้อยละ 18.8 ระดับดี ร้อยละ 39.6 และระดับพื้นฐาน ร้อยละ 41.7 กลุ่มได้รับแรงจูงใจในการทำงานมากพบในศูนย์เด็กเล็กน่ายู่ระดับดีมาก ร้อยละ 43.4 ระดับดี ร้อยละ 30.3 และระดับพื้นฐาน ร้อยละ 26.3

4.2 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านกระบวนการบริหารจัดการ ปัจจัยด้านกรณีศึกษา และปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินงานของศูนย์เด็กเล็กน่ายู่

4.2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านกระบวนการบริหารจัดการกับความสำเร็จในการดำเนินงานของศูนย์เด็กเล็กน่ายู่

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านกระบวนการบริหารจัดการกับความสำเร็จในการเป็นศูนย์เด็กเล็กน่ายู่ นั้น ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการวางแผน ด้านการจัดองค์การ ด้านการบริหารงานบุคคล การนำองค์กร

การควบคุมกำกับ ภาพรวมการบริหารทั้งหมด กับความสำเร็จในการเป็นศูนย์เด็กเล็กนอกระดับดี มาก ระดับดี และระดับพื้นฐาน ใช้สถิติ χ^2 -test เนื่องจากข้อมูลในแต่ละด้าน เมื่อแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ น้อย ปานกลาง มาก พบว่ามีจำนวนตัวอย่างน้อย จึงได้รวมกลุ่มน้อยและปานกลางด้วยกัน เป็นระดับคะแนน 3-11 และอีกกลุ่มคงเดิมคือระดับมากเท่ากับ 11.1-15 และเพื่อให้มีตัวอย่างในกลุ่ม มากพอและเป็นไปตามข้อตกลงในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังรายละเอียดในตาราง 4.14

ตารางที่ 4.14 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านกระบวนการบริหารจัดการ กับความสำเร็จของศูนย์ เด็กเล็กนอกระดับดี (N=310)

กระบวนการบริหาร จัดการ	ระดับการประเมิน				χ^2	p-value
	ดีมาก N(%)	ดี N(%)	พื้นฐาน N(%)	รวม N(%)		
การบริหารรวมทั้งหมด					19.943	< .001
คะแนน 20-56.66	19(13.8)	55(39.9)	64(46.3)	138(100)		
คะแนน 56.67-75	61 (35.5)	59(34.3)	52(30.2)	172(100)		
ด้านการวางแผน					24.985	< .001
คะแนน 3-11	20(13.3)	60(40)	70(46.7)	150(100)		
คะแนน 11.1-15	60(37.5)	54(33.8)	46(28.7)	160(100)		
ด้านการจัดองค์การ					15.605	< .001
คะแนน 3-11	13(12.8)	39(38.2)	50(49.0)	102(100)		
คะแนน 11.1-15	67(32.2)	75(36.1)	66(31.7)	208(100)		
ด้านการบริหารงานบุคคล					17.967	< .001
คะแนน 3-11	27 (16.2)	67(40.1)	73(43.7)	167(100)		
คะแนน 11.1-15	53(37.1)	47(32.9)	43(30.0)	143(100)		
การนำองค์กร					15.612	< .001
คะแนน 3-11	22(15.9)	51(37.0)	65(47.1)	138(100)		
คะแนน 11.1-15	58 (33.7)	63(36.6)	51(29.7)	172(100)		
การควบคุมกำกับ					21.760	< .001
คะแนน 3-11	14(11.8)	47(39.5)	58(48.7)	119(100)		
คะแนน 11.1-15	66 (34.5)	67(35.1)	58(30.4)	191(100)		

จากตารางที่ 4.14 พบว่า ปัจจัยด้านกระบวนการบริหารจัดการ ประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การ การบริหารงานบุคคล การนำองค์กร การควบคุมกำกับ ในภาพรวม มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กน่าย้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) พบว่า กลุ่มคะแนนน้อย (20-56.66) พบในศูนย์เด็กเล็กน่าย้อยู่ระดับดีมาก ร้อยละ 13.8 ระดับดี ร้อยละ 39.9 และระดับพื้นฐาน ร้อยละ 46.3 กลุ่มคะแนนมาก (56.67-75) พบในศูนย์เด็กเล็กน่าย้อยู่ระดับดีมาก ร้อยละ 35.5 ระดับดี ร้อยละ 34.3 และระดับพื้นฐาน ร้อยละ 30.2

ด้านการวางแผน ประกอบด้วย การปฏิบัติในด้าน การวิเคราะห์สภาพปัญหา จัดลำดับความสำคัญของปัญหาในการดำเนินงานในศูนย์เด็กเล็กน่าย้อยู่ การจัดทำแผนปฏิบัติการไว้เป็นลายลักษณ์อักษร แผนงาน/โครงการของศูนย์เด็กเล็กน่าย้อยู่มีการกำหนดกิจกรรม/งาน กลวิธี ระยะเวลา แหล่งงบประมาณ รวมทั้งกำหนดตัวชี้วัดผลงานไว้ชัดเจน มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กน่าย้อยู่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) พบว่า กลุ่มคะแนนน้อย (3-11) พบในศูนย์เด็กเล็กน่าย้อยู่ระดับดีมาก ร้อยละ 13.3 ระดับดี ร้อยละ 40 และระดับพื้นฐาน ร้อยละ 46.7 กลุ่มคะแนนมาก (11.1-15) พบในศูนย์เด็กเล็กน่าย้อยู่ระดับดีมาก ร้อยละ 37.5 ระดับดี ร้อยละ 33.8 และระดับพื้นฐาน ร้อยละ 28.7

ด้านการจัดองค์การ ประกอบด้วย การปฏิบัติในด้าน การกำหนดตำแหน่งและหน้าที่ของบุคลากรในศูนย์เด็กเล็กน่าย้อย่างชัดเจน การมอบหมายงานให้กับบุคลากรในศูนย์เด็กเล็กน่าย้อยู่ตรงกับบทบาทหน้าที่ที่กำหนดไว้ การกำหนดวิธีการหรือช่องทางการติดต่อประสานงานในศูนย์เด็กเล็กน่าย้อยู่ กับผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน และผู้ใต้บังคับบัญชา มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กน่าย้อยู่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) พบว่า กลุ่มคะแนนน้อย (3-11) พบในศูนย์เด็กเล็กน่าย้อยู่ระดับดีมาก ร้อยละ 12.8 ระดับดี ร้อยละ 38.2 และระดับพื้นฐาน ร้อยละ 49 กลุ่มคะแนนมาก (11.1-15) พบในศูนย์เด็กเล็กน่าย้อยู่ระดับดีมาก ร้อยละ 32.2 ระดับดี ร้อยละ 36.1 และระดับพื้นฐาน ร้อยละ 31.7

ด้านการบริหารงานบุคคล ประกอบด้วย การปฏิบัติในด้าน การจัดหาบุคลากรและเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความสามารถปฏิบัติงานในศูนย์เด็กเล็กน่าย้อยู่ ให้สอดคล้องกับงานของศูนย์เด็กเล็กน่าย้อยู่ การจัดให้มีการฝึกอบรมเพิ่มพูนความรู้ทักษะต่างๆ หรือการศึกษาดูงาน ที่จำเป็นต่อการเลี้ยงดูเด็กให้กับบุคลากรในศูนย์เด็กเล็กน่าย้อยู่ มีการจัดสวัสดิการให้กับผู้ดูแลเด็กในศูนย์เด็กเล็กน่าย้อยู่ เช่น บริการตรวจสุขภาพให้คนที่ทำงานในศูนย์เด็กเล็กน่าย้อยู่ มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กน่าย้อยู่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) พบว่า กลุ่มคะแนนน้อย (3-11) พบในศูนย์เด็กเล็กน่าย้อยู่ระดับดีมาก ร้อยละ 16.2 ระดับดี ร้อยละ 40.1 และระดับพื้นฐาน ร้อยละ 43.7 กลุ่มคะแนนมาก (11.1-15) พบในศูนย์เด็กเล็กน่าย้อยู่ระดับดีมาก ร้อยละ 37.1 ระดับดี ร้อยละ 32.9 และระดับพื้นฐาน ร้อยละ 30

ด้านการนำองค์กร ประกอบด้วย การปฏิบัติในด้าน การชักจูง หรือโน้มน้าวให้บุคลากรในศูนย์เด็กเล็กน่าย้อยู่ทำงานด้วยความเต็มใจ การบังคับหรือผลักดันผู้ใต้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติหน้าที่ที่

ได้รับมอบหมาย การให้คำแนะนำแก่ผู้ได้บังคับบัญชาทำงานตามภารกิจของศูนย์เด็กเล็ก มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กน่าย้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) พบว่ากลุ่มคะแนนน้อย (3-11) พบในศูนย์เด็กเล็กน่าย้อยู่ระดับดีมาก ร้อยละ 15.9 ระดับดี ร้อยละ 37 และระดับพื้นฐาน ร้อยละ 47.1 กลุ่มคะแนนมาก (11.1-15) พบในศูนย์เด็กเล็กน่าย้อยู่ระดับดีมาก ร้อยละ 33.7 ระดับดี ร้อยละ 36.6 และระดับพื้นฐาน ร้อยละ 29.7

ด้านการควบคุมกำกับ ประกอบด้วย การปฏิบัติในด้านการตรวจสอบการดำเนินงานของศูนย์เด็กเล็กให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการที่กำหนดไว้ การประเมินผลการปฏิบัติงานของศูนย์เด็กเล็กเป็นระยะ การนำผลการประเมินมาปรับปรุงและแก้ไขข้อผิดพลาดเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน เพื่อให้การดำเนินงานของศูนย์เด็กเล็กเป็นไปตามเป้าหมาย มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กน่าย้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) พบว่า กลุ่มคะแนนน้อย (3-11) พบในศูนย์เด็กเล็กน่าย้อยู่ระดับดีมาก ร้อยละ 11.8 ระดับดี ร้อยละ 39.5 และระดับพื้นฐาน ร้อยละ 48.7 กลุ่มคะแนนมาก (11.1-15) พบในศูนย์เด็กเล็กน่าย้อยู่ระดับดีมาก ร้อยละ 34.5 ระดับดี ร้อยละ 35.1 และระดับพื้นฐาน ร้อยละ 30.4

4.2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการสนับสนุนทรัพยากร กับความสำเร็จในการดำเนินงานของศูนย์เด็กเล็กน่าย้อยู่

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการสนับสนุนทรัพยากรกับความสำเร็จในการเป็นศูนย์เด็กเล็กน่าย้อยู่ นั้น ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ ภาพรวมการสนับสนุนทรัพยากร ทั้งหมดกับความสำเร็จในการเป็นศูนย์เด็กเล็กน่าย้อยู่ระดับดีมาก ระดับดี และระดับพื้นฐาน ใช้สถิติ χ^2 -test เนื่องจากข้อมูลด้านบุคลากร เมื่อแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ น้อย ปานกลาง มาก พบว่ามีจำนวนตัวอย่างน้อย จึงได้รวมกลุ่มน้อยและปานกลางด้วยกัน เป็นระดับคะแนน 4-11.33 และอีกกลุ่มคงเดิมคือระดับมากเท่ากับ 11.34-15 และเพื่อให้มีตัวอย่างในกลุ่มมากพอและเป็นไปตามข้อตกลงในการวิเคราะห์ข้อมูล ส่วนด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ มีตัวอย่างในกลุ่มมากพอจึงแบ่ง 3 กลุ่มตามเดิมดังรายละเอียดในตาราง 4.15

ตารางที่ 4.15 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการสนับสนุนทรัพยากร กับความสำเร็จของศูนย์เด็กเล็กนํ้าอยู่ (N=310)

การสนับสนุน ทรัพยากร	ระดับการประเมิน			รวม N(%)	χ^2	p-value
	ดีมาก N(%)	ดี N(%)	พื้นฐาน N(%)			
การสนับสนุนทรัพยากรรวม					29.345	< .001
คะแนน 15-28.33	3(10.3)	11(37.9)	15 (51.7)	29(100)		
คะแนน 28.34-41.66	31(17.5)	72(40.7)	74(41.8)	177 (100)		
คะแนน41.67-55	46 (44.2)	31 (29.8)	27(26.0)	104(100)	14.019	<.001
ด้านบุคลากร						
คะแนน 4-11.34	20(15.5)	59(45.7)	50(38.8)	129(100)		
คะแนน11.35-15	60(33.1)	55(30.4)	66(36.5)	181(100)		
ด้านงบประมาณ					30.092	< .001
คะแนน 4-9.33	6(10.2)	17(28.8)	36(61.0)	59(100)		
คะแนน 9.34-14.66	41(23.6)	75(43.1)	58(33.3)	174(100)		
คะแนน14.67-20	33(42.9)	22(28.6)	22(28.6)	77(100)		
ด้านวัสดุอุปกรณ์					29.137	< .001
คะแนน 4-9.33	4(13.3)	7(23.3)	19 (63.3)	30(100)		
คะแนน 9.34-14.66	16(13.7)	50(42.7)	51(43.6)	117 (100)		
คะแนน14.67-20	60 (36.8)	57 (35.0)	46(28.2)	163(100)		

จากตารางที่ 4.15 พบว่า ปัจจัยด้านการสนับสนุนทรัพยากร ประกอบด้วย การสนับสนุนทรัพยากรด้านบุคลากร การสนับสนุนทรัพยากรด้านงบประมาณ การสนับสนุนทรัพยากรด้านด้านวัสดุอุปกรณ์ ในภาพรวม มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กนํ้าอยู่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) พบว่า กลุ่มคะแนนน้อย (15-28.33) พบในศูนย์เด็กเล็กนํ้าอยู่ระดับดีมาก ร้อยละ 10.3 ระดับดี ร้อยละ 37.9 และระดับพื้นฐาน ร้อยละ 51.7 กลุ่มคะแนนปานกลาง (28.34-41.66) พบในศูนย์เด็กเล็กนํ้าอยู่ระดับดีมาก ร้อยละ 17.5 ระดับดี ร้อยละ 40.7 และระดับพื้นฐาน ร้อยละ 41.8 กลุ่มคะแนนมาก (41.67-55) พบในศูนย์เด็กเล็กนํ้าอยู่ระดับดีมาก ร้อยละ 44.2 ระดับดี ร้อยละ 29.8 และระดับพื้นฐาน ร้อยละ 26

ด้านบุคลากร ประกอบด้วยการสนับสนุนจากรัฐในเรื่อง จำนวนเจ้าหน้าที่ที่มีอยู่เมื่อเทียบกับจำนวนเด็กที่ต้องดูแลมีความเหมาะสม เจ้าหน้าที่ที่มีอยู่มีความรู้เพียงพอในการดำเนินงานของศูนย์เด็กเล็กน่ายู่ได้อย่างมีคุณภาพ ได้รับการสนับสนุนจาก องค์การบริหารส่วนตำบลเทศบาล ไปฝึกอบรมในเรื่องที่เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพ การดูแลด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กน่ายู่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) พบว่า กลุ่มคะแนนน้อย (4-11.34) พบในศูนย์เด็กเล็กน่ายู่ระดับดีมาก ร้อยละ 15.5 ระดับดี ร้อยละ 45.7 และระดับพื้นฐาน ร้อยละ 38.8 กลุ่มคะแนนมาก (11.35-15) พบในศูนย์เด็กเล็กน่ายู่ระดับดีมาก ร้อยละ 33.1 ระดับดี ร้อยละ 30.4 และระดับพื้นฐาน ร้อยละ 36.5

ด้านงบประมาณ ประกอบด้วยการสนับสนุนจากรัฐในเรื่อง ศูนย์เด็กเล็กได้รับการจัดสรรงบประมาณจากทางราชการเพียงพอต่อการดำเนินงานได้อย่างมีคุณภาพ ศูนย์เด็กเล็กได้รับเงินงบประมาณที่ขอตรงตามกำหนดเวลา องค์กรเอกชนในชุมชนให้การสนับสนุนงบประมาณเพื่อการดำเนินงาน ผู้ปกครองเด็กให้การสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กน่ายู่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กน่ายู่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) พบว่า กลุ่มคะแนนน้อย (4-9.33) พบในศูนย์เด็กเล็กน่ายู่ระดับดีมาก ร้อยละ 10.2 ระดับดี ร้อยละ 28.8 และระดับพื้นฐาน ร้อยละ 61 กลุ่มคะแนนปานกลาง (9.34-14.66) พบในศูนย์เด็กเล็กน่ายู่ระดับดีมาก ร้อยละ 23.6 ระดับดี ร้อยละ 43.1 และระดับพื้นฐาน ร้อยละ 33.3 กลุ่มคะแนนมาก (14.67-20) พบในศูนย์เด็กเล็กน่ายู่ระดับดีมาก ร้อยละ 42.9 ระดับดี ร้อยละ 28.6 และระดับพื้นฐาน ร้อยละ 28.6

ด้านวัสดุอุปกรณ์ ประกอบด้วยการสนับสนุนจากรัฐในเรื่อง ศูนย์เด็กเล็กมีวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงานเพียงพอตามเกณฑ์ สื่อส่งเสริมพัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็กเพียงพอ มีภาชนะอุปกรณ์ในการเตรียม และปรุงอาหารสำหรับเด็กที่ถูกสุขลักษณะ มีเครื่องนอนสำหรับเด็กอย่างเพียงพอ มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กน่ายู่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) พบว่า กลุ่มคะแนนน้อย (4-9.33) พบในศูนย์เด็กเล็กน่ายู่ระดับดีมาก ร้อยละ 13.3 ระดับดี ร้อยละ 23.3 และระดับพื้นฐาน ร้อยละ 63.3 กลุ่มคะแนนปานกลาง (9.34-14.66) พบในศูนย์เด็กเล็กน่ายู่ระดับดีมาก ร้อยละ 13.7 ระดับดี ร้อยละ 42.7 และระดับพื้นฐาน ร้อยละ 43.6 กลุ่มคะแนนมาก (14.67-20) พบในศูนย์เด็กเล็กน่ายู่ระดับดีมาก ร้อยละ 36.8 ระดับดี ร้อยละ 35 และระดับพื้นฐาน ร้อยละ 28.2

4.2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินงานของศูนย์เด็กเล็กน่ายู่

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนกับความสำเร็จในการเป็นศูนย์เด็กเล็กน่ายู่ นั้น ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ มีส่วนร่วมในผลประโยชน์

มีส่วนร่วมในการประเมินผลภาพรวมการมีส่วนร่วมของชุมชนทั้งหมด กับความสำเร็จในการเป็น ศูนย์เด็กเล็กน่ายู่ระดับดีมาก ระดับดี และระดับพื้นฐาน ใช้สถิติ χ^2 -test เนื่องจากข้อมูลการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และคะแนนรวมการมีส่วนร่วมของชุมชน เมื่อแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ น้อย ปานกลาง มาก พบว่ามีจำนวนตัวอย่างน้อย จึงได้รวมกลุ่มน้อยและปานกลางด้วยกันและอีกกลุ่มคงเดิมคือ ระดับมาก และเพื่อให้มีตัวอย่างในกลุ่มมากพอและเป็นไปตามข้อตกลงในการวิเคราะห์ข้อมูล ส่วนด้านมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ มีส่วนร่วมในการประเมินผลมีตัวอย่างในกลุ่มมากพอจึงแบ่ง 3 กลุ่มตามเดิมดังรายละเอียดในตาราง 4.16

ตารางที่ 4.16 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน กับความสำเร็จของศูนย์เด็กเล็กน่ายู่

การมีส่วนร่วมของชุมชน	ระดับการประเมิน				χ^2	p-value
	ดีมาก N(%)	ดี N(%)	พื้นฐาน N(%)	รวม N(%)		
การมีส่วนร่วมของชุมชน					19.037	< .001
คะแนน 15-45	30(17.2)	64(36.8)	80 (46.0)	174(100)		
คะแนน 45.1-60	50 (36.8)	50 (36.8)	36(26.5)	136(100)		
มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ					7.765	<.05
คะแนน 2 - 7.33	34(19.8)	66(38.4)	72(41.9)	172(100)		
คะแนน 7.34 -10	46(33.3)	48(34.8)	44(31.9)	138(100)		
มีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ					16.879	<.01
คะแนน 3-7	8(17.0)	13(27.7)	26(55.3)	47(100)		
คะแนน 7.1-11	38(22.6)	62(36.9)	68(40.5)	168(100)		
คะแนน11.1-15	34(35.8)	39(41.1)	22(23.2)	95(100)		
มีส่วนร่วมในผลประโยชน์					11.346	< .01
คะแนน 4-11.33	18(17.1)	35(33.3)	52 (49.5)	105(100)		
คะแนน 11.34-15	62(30.2)	79(38.5)	64(31.2)	205 (100)		
มีส่วนร่วมในการประเมินผล					14.669	< .01
คะแนน 4-9.33	2(13.3)	5(33.3%)	8(53.3)	15(100)		
คะแนน 9.34-14.67	22(16.5)	54(40.6%)	57(42.9)	133(100)		
คะแนน14.68-20	56(34.6)	55(34%)	51(31.5)	162(100)		

จากตารางที่ 4.16 พบว่า ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมของชุมชนด้านผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการประเมินผล ในภาพรวม มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กน่าย้อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) พบว่า กลุ่มคะแนนน้อย (15-45) พบในศูนย์เด็กเล็กน่าย้อยระดับดีมาก ร้อยละ 17.2 ระดับดี ร้อยละ 36.8 และระดับพื้นฐาน ร้อยละ 46 กลุ่มคะแนนมาก (45.1-60) พบในศูนย์เด็กเล็กน่าย้อยระดับดีมาก ร้อยละ 36.8 ระดับดี ร้อยละ 36.8 และระดับพื้นฐาน ร้อยละ 26.5

การมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการตัดสินใจ ประกอบด้วยการที่ชุมชนมีส่วนร่วมให้คำแนะนำการดำเนินงานของศูนย์เด็กเล็ก ชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจวางแผนพัฒนาศูนย์ มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กน่าย้อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) พบว่ากลุ่มคะแนนน้อย (2-7.33) พบในศูนย์เด็กเล็กน่าย้อยระดับดีมาก ร้อยละ 19.8 ระดับดี ร้อยละ 38.4 และระดับพื้นฐาน ร้อยละ 41.9 กลุ่มคะแนนมาก (7.34-10) พบในศูนย์เด็กเล็กน่าย้อยระดับดีมาก ร้อยละ 33.3 ระดับดี ร้อยละ 34.8 และระดับพื้นฐาน ร้อยละ 31.9

การมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการปฏิบัติการ ประกอบด้วยการที่ชุมชนมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือเด็ก การเล่นกีฬา การเตรียมอาหาร การทำของเล่นที่บ้าน ชุมชนมีส่วนร่วมในการสนับสนุน เงิน วัสดุ/อุปกรณ์ แรงงาน เพื่อพัฒนาปรับปรุงศูนย์เด็ก ชุมชนมีส่วนร่วมในประชาสัมพันธ์ และให้การสนับสนุนการจัดงานของศูนย์เด็ก เช่น งานวันเด็ก งานปีใหม่ มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กน่าย้อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$) พบว่ากลุ่มคะแนนน้อย (3-7) พบในศูนย์เด็กเล็กน่าย้อยระดับดีมาก ร้อยละ 17 ระดับดี ร้อยละ 27.7 และระดับพื้นฐาน ร้อยละ 55.3 กลุ่มคะแนนปานกลาง (7.1-11) พบในศูนย์เด็กเล็กน่าย้อยระดับดีมาก ร้อยละ 22.6 ระดับดี ร้อยละ 36.9 และระดับพื้นฐาน ร้อยละ 40.5 กลุ่มคะแนนมาก (11.1-15) พบในศูนย์เด็กเล็กน่าย้อยระดับดีมาก ร้อยละ 35.8 ระดับดี ร้อยละ 41.1 และระดับพื้นฐาน ร้อยละ 23.2

การมีส่วนร่วมของชุมชนด้านผลประโยชน์ ประกอบด้วยการที่ชุมชนได้รับประโยชน์ในการส่งลูกหลานเข้ารับการอบรมในศูนย์เด็ก ในชุมชนเล็กๆ ได้ใช้สถานที่ของศูนย์เป็นที่เล่นเพื่อส่งเสริมพัฒนาการ คนในชุมชนได้ใช้สถานที่ของศูนย์เป็นแหล่งความรู้เพื่อการส่งเสริมสุขภาพ มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กน่าย้อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$) พบว่ากลุ่มคะแนนน้อย (4-11.33) พบในศูนย์เด็กเล็กน่าย้อยระดับดีมาก ร้อยละ 17.1 ระดับดี ร้อยละ 33.3 และระดับพื้นฐาน ร้อยละ 49.5 กลุ่มคะแนนมาก (11.34-15) พบในศูนย์เด็กเล็กน่าย้อยระดับดีมาก ร้อยละ 30.2 ระดับดี ร้อยละ 38.5 และระดับพื้นฐาน ร้อยละ 31.2

การมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการประเมินผล ประกอบด้วยการที่ชุมชนมีส่วนร่วมในการติดตามความก้าวหน้าของศูนย์ มีส่วนร่วมในการติดตามการทำงานของเจ้าหน้าที่ในศูนย์ ชุมชนมีส่วนร่วมทำให้ศูนย์เด็กเล็กประสบความสำเร็จหรือมีกิจกรรมที่โดดเด่น ชุมชนมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ เพื่อการปรับปรุง และพัฒนาศูนย์ มีความสัมพันธ์กับ

ความสำเร็จในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กน่าย่อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$) พบว่า กลุ่มคะแนนน้อย (4-9.33) พบในศูนย์เด็กเล็กน่าย่อยระดับดีมาก ร้อยละ 13.3 ระดับดี ร้อยละ 33.3 และระดับพื้นฐาน ร้อยละ 53.3 กลุ่มคะแนนปานกลาง (9.34-14.67) พบในศูนย์เด็กเล็กน่าย่อยระดับดีมาก ร้อยละ 16.5 ระดับดี ร้อยละ 40.6 และระดับพื้นฐาน ร้อยละ 42.9 กลุ่มคะแนนมาก (14.68-20) พบในศูนย์เด็กเล็กน่าย่อยระดับดีมาก ร้อยละ 34.6 ระดับดี ร้อยละ 34 และระดับพื้นฐาน ร้อยละ 31.5

5. ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ

ผู้ดำเนินการศูนย์เด็กเล็กน่าย่อยได้ตอบแบบสอบถามชนิดปลายเปิด และแสดงความคิดเห็นปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ รายละเอียดตามตารางที่ 4.17 ดังนี้

ตารางที่ 4.17 จำนวนการแสดงความคิดเห็นปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ (N=310)

ปัญหาอุปสรรค	N (%)	ข้อเสนอแนะ	N (%)
กระบวนการบริหารจัดการ			
ขาดความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้อง	49(15.8)	ให้จัดอบรมแก่ผู้บริหาร	35(11.29)
ขาดความรู้ในการวางแผน	12(3.87)	ควรมีการปรึกษาหารือร่วมกัน	42(13.55)
บุคคลากรมีจำนวนน้อย	43(13.87)	ควรมีแผนปฏิบัติพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก	83(26.77)
ภาระงานมาก	26(8.39)	ให้กำลังใจผู้ดูแลเด็ก	32(10.32)
การทำงานเป็นทีม	25(8.06)	ให้ผู้เชี่ยวชาญแนะนำ	42(13.55)
ไม่มีระบบควบคุมกำกับ	25(8.06)	จัดระบบควบคุมการปฏิบัติ	35(11.29)
จัดคนไม่เหมาะกับงาน	13(4.19)	จัดบุคลากรตามวุฒิ	26(8.39)
การสนับสนุนทรัพยากร			
บุคลากรไม่เพียงพอ	46(14.84)	สอบถามความต้องการก่อน	72(23.23)
		จัดให้ฝึกอบรมศึกษาดูงาน	81(26.13)
งบประมาณ ไม่เพียงพอ	42(13.55)	อบต.ควรจัดสรรงบประมาณเพิ่ม	184(59.35)
งบประมาณล่าช้า	35(11.29)		
วัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอ	41(13.23)	จัดสรรวัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัย	85(27.42)
การมีส่วนร่วมของชุมชน			
ร่วมการปฏิบัติการน้อย	28(9.03)	ขอความร่วมมือชุมชน	52(16.77)

ตารางที่ 4.17 (ต่อ)

ปัญหาอุปสรรค	N (%)	ข้อเสนอแนะ	N (%)
ร่วมการตัดสินใจน้อย	27(8.71)	ให้โอกาสเสนอความคิดเห็น	38(12.26)
ร่วมในผลประโยชน์น้อย	27(8.71)	ชี้แจงผลประโยชน์ที่จะได้รับ	42(13.55)
ร่วมในการประเมินผลน้อย	24(7.74)	ใช้ศูนย์เด็กเป็นแหล่งเรียนรู้	25(8.06)

จากตารางที่ 4.17 พบว่า จากคำถามปลายเปิด มีประเด็นรายละเอียดดังนี้

ด้านปัญหาอุปสรรค ในเรื่องกระบวนการบริหาร ด้านการวางแผนขาดความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้อง ร้อยละ 15.8 บุคลากรน้อย ร้อยละ 13.87 ภาระงานมาก ร้อยละ 8.39 ขาดการทำงานเป็นทีม ร้อยละ 8.06 ไม่มีระบบควบคุมกำกับชัดเจน ร้อยละ 8.06 จัดคนไม่เหมาะกับงาน ร้อยละ 4.19 ขาดความรู้ในการวางแผนและการดำเนินงาน ร้อยละ 3.87 ด้านการสนับสนุนทรัพยากร บุคลากรไม่เพียงพอ ร้อยละ 14.84 งบประมาณไม่เพียงพอ ร้อยละ 13.55 วัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอ ร้อยละ 13.23 งบประมาณล่าช้า ร้อยละ 11.29 ในด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ชุมชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการน้อย ร้อยละ 9.03 ชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจน้อย ร้อยละ 8.71 ชุมชนมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ร้อยละ 8.71 ชุมชนมีส่วนร่วม ในการประเมินผล ร้อยละ 7.74

ด้านข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับกระบวนการบริหารเสนอแนะให้ มีแผนปฏิบัติพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก ผู้ร่วมคิด มีข้อคิดหลายๆ ประเด็นเพื่อนำมาเลือกดำเนินงานได้เหมาะสม ร้อยละ 26.77 ควรให้ผู้เชี่ยวชาญด้านนี้ให้คำแนะนำการดำเนินงานมีการประชุม ปรึกษาหารือร่วมกัน ร้อยละ 13.55 ควรมีเป้าหมายที่ชัดเจน และมีผู้ดูแลควบคุมในการปฏิบัติคอยช่วยเหลือ ให้คำปรึกษาและเสนอแนะ ร้อยละ 13.55 อยากให้จัดอบรมแก่ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ได้ทราบเพื่อถ่ายทอดการปฏิบัติงานยิ่งขึ้น ร้อยละ 11.29 ควรมีหน่วยงานที่มีความถนัดในด้านศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นผู้กำกับดูแลและให้คำแนะนำเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นระบบ และถูกวิธี และเข้าใจในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ร้อยละ 11.29 ควรมีการสร้างทีม และกำลังใจแก่ผู้ดูแลเด็ก คนที่ทำงานในศูนย์เด็กเล็กโดยการส่งเข้ารับการอบรมหรือศึกษาต่อ ศึกษาคุณ และรับการบริการตรวจสอบภาพ ร้อยละ 10.32 ควรจัดวางบุคคลต่างๆ ให้ทำงานตามบทบาท และตามวุฒิที่นำมาสมัคร รับครูผู้ดูแลเด็กที่จบตรงจากสายงาน ร้อยละ 8.39 ด้านการสนับสนุนทรัพยากรด้านงบประมาณให้ รัฐ และองค์การบริหารส่วนตำบล จัดสรรงบประมาณเพิ่ม และรวดเร็วต่อการใช้งาน ร้อยละ 59.34 ควรมีวัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัยเพิ่มขึ้น เช่น โทรทัศน์ ร้อยละ 27.42 ควรสอบถามผู้ดูแลเด็กว่าต้องการวัสดุอุปกรณ์อะไรบ้างไม่ ไม่ควรจัดหาโดยไม่ถามถึงความต้องการของผู้ใช้ ร้อยละ 23.23 จัดให้บุคลากรได้ฝึกอบรมศึกษาคุณในด้านต่างๆ เพื่อนำมาปฏิบัติ พัฒนาศูนย์ และได้พัฒนาเด็กให้มีคุณภาพ จัดอบรมพัฒนาครูให้มีความรู้ทุกปี ร้อยละ 26.13 การมีส่วนร่วมของชุมชนอยากให้ชุมชน

มีส่วนร่วมมากกว่านี้ ชุมชนบางครั้งยังขาดความเข้าใจรวมทั้งทำเอกสารเผยแพร่ความรู้ ร้อยละ 16.77 ควรเชิญตัวแทนชุมชน หรือผู้นำชุมชนให้เข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ศูนย์เด็กเล็กจัดขึ้น ให้ชุมชนและผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการในวันสำคัญต่างๆ จัดประชุมชี้แจงถึงผลประโยชน์ ที่ชุมชนจะได้รับจากการจัดกิจกรรมซึ่งผลประโยชน์จะเกิดกับบุตรหลาน และประชาสัมพันธ์ถึงผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับบุตรหลานของชุมชน ร้อยละ 13.55 ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลศูนย์และบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีแบบสอบถาม หรือสัมภาษณ์และให้โอกาสในการเสนอความคิดเห็นในกิจกรรม/โครงการต่างๆ ร้อยละ 12.26 ให้ชุมชนได้ใช้ศูนย์เด็กเล็กเป็นแหล่งเรียนรู้ และทำกิจกรรม ไม่ว่าจะเป็นสำหรับเด็ก หรือผู้สูงอายุ เช่น เป็นสถานที่ออกกำลังกายตอนเย็น ร้อยละ 8.06

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัย
วิธีดำเนินการวิจัยและผลการวิจัยดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์การวิจัย

วัตถุประสงค์ทั่วไป เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการ
ดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กนอ้ายู่

วัตถุประสงค์เฉพาะ

1.1.1 เพื่อศึกษาปัจจัยด้านผู้ดำเนินการ ปัจจัยด้านกระบวนการบริหารจัดการ
ปัจจัยด้านการสนับสนุนทรัพยากร และปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินงานของศูนย์
เด็กเล็กนอ้ายู่

1.1.2 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยผู้ดำเนินการ ปัจจัยด้านกระบวนการ
บริหารจัดการ ปัจจัยด้านการสนับสนุนทรัพยากร และปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนกับ
ความสำเร็จในการดำเนินงานของศูนย์เด็กเล็กนอ้ายู่

1.1.3 เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินงาน เพื่อการ
พัฒนาเป็นศูนย์เด็กเล็กนอ้ายู่

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1.2.1 ประชากรที่ศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหาร
ศูนย์เด็กเล็ก ที่ผ่านเกณฑ์ศูนย์เด็กเล็กนอ้ายู่ทั้ง 3 ระดับได้แก่ ระดับดีมาก ระดับดี และพื้นฐาน ที่เข้า
ร่วมโครงการ ศูนย์เด็กเล็กนอ้ายู่ของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุขในพื้นที่ 12 จังหวัด ได้แก่
พระนครศรีอยุธยา สระบุรี นครนายก ราชบุรี นครราชสีมา อุตรธานี กาฬสินธุ์ สุโขทัย พิจิตร
เชียงใหม่ นครศรีธรรมราช พัทลุง ระหว่างปี 2548 – 2549 ได้ศูนย์เด็กเล็กนอ้ายู่ที่เป็นตัวอย่างใน
การศึกษา 358 แห่ง

1.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามมีทั้งหมด 5 ส่วน ได้แก่ ข้อคำถามข้อมูลทั่วไป และปัจจัยด้านผู้ดำเนินการ ข้อคำถามด้านกระบวนการบริหารจัดการ ข้อคำถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านการสนับสนุนทรัพยากร ข้อคำถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน และปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และความครอบคลุมประเด็นที่ศึกษา จากนั้นนำไปทดลองใช้ (Pre-test) ศูนย์เด็กเล็กในเขตจังหวัดนนทบุรี และจังหวัดปทุมธานีจำนวน 30 แห่ง แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นที่ 0.89

1.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ได้แบบสอบถามตอบกลับมาที่สมบูรณ์ และทันเวลาจำนวน 310 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 86.59 ของจำนวนตัวอย่าง เป็นศูนย์เด็กเล็กนอกระดับคิมมาก 80 แห่ง ระดับคิ 114 แห่ง และระดับพื้นฐาน 116 แห่ง

1.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติเชิงพรรณนา หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสำหรับพรรณนาข้อมูลทั่วไปของศูนย์เด็กเล็กนอกระดับคิมมาก โดยใช้การทดสอบไคว์สแควร์

1.3 ผลการวิจัย การวิจัยครั้งนี้ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาไม่เป็นไปตามจำนวนตัวอย่างที่คำนวณได้ในแต่ละจังหวัดและแต่ละระดับของการผ่านการประเมิน เนื่องจากศูนย์เด็กเล็กนอกระดับคิมมากกระจายอยู่เกือบทุกอำเภอของจังหวัดที่เป็นตัวอย่างการศึกษา และอยู่ในช่วงปิดเทอมของศูนย์เด็กเล็กนอกระดับคิมมาก ทำให้ยากต่อการติดตาม ผู้วิจัยจึงได้ส่งแบบสอบถามเกินจำนวนตัวอย่างร้อยละ 10 มีแบบสอบถามตอบกลับจากศูนย์เด็กเล็กนอกระดับคิมมาก จำนวน 310 แห่ง ผลการวิเคราะห์สรุปได้ดังนี้

1.3.1 ลักษณะทั่วไปของศูนย์เด็กเล็กนอกระดับคิมมาก เป็นศูนย์เด็กเล็กที่ส่วนใหญ่สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ร้อยละ 81.3 รองลงมาสังกัดเขตเทศบาลตำบล ร้อยละ 15.2 ในเป็นศูนย์เด็กเล็กระดับคิมมาก 80 แห่ง ระดับคิ 114 แห่งและระดับพื้นฐาน 116 แห่ง

1.3.2 ลักษณะทั่วไปของผู้ดำเนินการศูนย์เด็กเล็กนอกระดับคิมมาก พบว่า ผู้ดำเนินการเป็นเพศหญิง ร้อยละ 95.2 มีอายุเฉลี่ย 35.7 ปี ส่วนใหญ่อายุอยู่ระหว่าง 31-40 ปี ร้อยละ 37.1 รองลงมาคืออายุต่ำกว่า 30 ปี ร้อยละ 33.9 อายุน้อยที่สุด 22 ปี อายุมากที่สุด 65 ปี การศึกษาสูงสุดมากกว่าครึ่งเป็นปริญญาตรี ร้อยละ 51 ระยะเวลาที่รับผิดชอบดำเนินงานส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 1-5 ปี ร้อยละ 44.8 ระยะเวลาที่รับผิดชอบน้อยที่สุด 2 เดือน ระยะเวลาที่รับผิดชอบ มากที่สุด 30 ปี 11 เดือน เฉลี่ย 6.36 ปี ค่าเฉลี่ยความรู้ ในระดับความเพียงพอต่อการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กนอกระดับคิมมากจากข้อคำถาม 17 ข้อ คะแนนน้อยที่สุด 47 มากที่สุด 85 เฉลี่ย 70.6 ส่วนใหญ่มีระดับความรู้มากถึงมากที่สุดต่อการดำเนินงาน ค่าเฉลี่ยระดับความเห็นด้านแรงจูงใจทั้งหมด 16 ข้อในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กนอกระดับคิมมาก คะแนนน้อยที่สุด 47 มากที่สุด 80 เฉลี่ย 66.7 ส่วนใหญ่อยู่ระดับเห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่ง

1.3.3 ปัจจัยด้านกระบวนการบริหารจัดการ พบว่า กระบวนการบริหารจัดการรายด้าน ในด้านการวางแผน การจัดองค์การ ด้านการบริหารงานบุคคล การนำองค์การ การควบคุมกำกับ คะแนนอยู่ในช่วงปานกลางถึงมาก ในภาพรวมทั้งหมด 15 ข้อพบว่าคะแนนต่ำสุด 20 สูงสุด 75 ค่าเฉลี่ย 57.0161 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 9.34

1.3.4 ปัจจัยด้านการสนับสนุนทรัพยากร พบว่า ระดับความคิดเห็นการได้รับการสนับสนุนทรัพยากรในด้านบุคลากรอยู่ในช่วงเห็นด้วยปานกลางถึงมาก การสนับสนุนทรัพยากรด้านงบประมาณอยู่ในช่วงเห็นด้วยปานกลาง การสนับสนุนทรัพยากรด้านวัสดุอุปกรณ์อยู่ในช่วงเห็นด้วยปานกลางถึงมาก ในภาพรวมทั้งหมด 11 ข้อ คะแนนต่ำสุด 15 สูงสุด 55 ค่าเฉลี่ย 38.2871 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 7.52

1.3.5 ปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินงาน พบว่า ระดับความคิดเห็นการมีส่วนร่วมของชุมชน ในด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล อยู่ในช่วงปฏิบัติปานกลางถึงมาก ในภาพรวมทั้งหมด 12 ข้อ คะแนนต่ำสุด 15 สูงสุด 60 ค่าเฉลี่ย 43.4710 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 7.80

1.3.6 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านผู้ดำเนินการกับระดับการผ่านการประเมิน รับรองเป็นศูนย์เด็กเล็กน่ายู่ ปัจจัยด้านผู้ดำเนินการศูนย์เด็กเล็กน่ายู่ ประกอบด้วย คุณลักษณะส่วนบุคคล การได้รับความรู้ในการดำเนินการ ประสบการณ์การทำงาน แรงจูงใจในการทำงาน

1) คุณลักษณะส่วนบุคคล อายุ มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กน่ายู่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) ส่วน เพศ สภาพสมรส การศึกษารายได้ต่อเดือน ไม่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กน่ายู่

2) การได้รับความรู้ในการดำเนินการ มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กน่ายู่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$)

3) ประสบการณ์การทำงาน ไม่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กน่ายู่

4) แรงจูงใจในการทำงาน มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กน่ายู่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$)

1.3.7 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านกระบวนการบริหารจัดการ กับความสำเร็จ ในการดำเนินงานของศูนย์เด็กเล็กน่ายู่ พบว่า ปัจจัยด้านกระบวนการบริหารจัดการ ประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การ การบริหารงานบุคคล การนำองค์การ การควบคุมกำกับ รายด้านและในภาพรวมมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กน่ายู่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$)

1.3.8 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการสนับสนุนทรัพยากร กับความสำเร็จในการดำเนินงานของศูนย์เด็กเล็กนอกระบบ พบว่า ปัจจัยด้านการสนับสนุนทรัพยากร ประกอบด้วย การสนับสนุนทรัพยากรด้านบุคลากร การสนับสนุนทรัพยากรด้านงบประมาณ การสนับสนุนทรัพยากรด้านด้านวัสดุอุปกรณ์ วัสดุ และในภาพรวมมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กนอกระบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$)

1.3.9 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินงานของศูนย์เด็กเล็กนอกระบบ พบว่า ปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชน ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมของชุมชนด้านผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการประเมินผล วัสดุ และในภาพรวม มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กนอกระบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$)

1.3.10 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ

ด้านการวางแผนการดำเนินงาน ควรให้ผู้เชี่ยวชาญงานด้านนี้ให้คำแนะนำ การดำเนินงาน มีการประชุม ปรึกษาหารือร่วมกัน ควรวิเคราะห์สภาพปัญหาจัดลำดับความสำคัญ การวางแผนการดำเนินงาน ในด้านของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนอกระบบ ควรมีเป้าหมายที่ชัดเจน ขอให้มีส่วนดูแลควบคุมในการปฏิบัติคอยช่วยเหลือ ให้คำปรึกษาและเสนอแนะ

การจัดองค์กรในการดำเนินงาน ขาดความรู้ในการดำเนินงาน ควรจัดให้มีการอบรมเป็นหลักสูตรเฉพาะ ควรจัดบุคลากรให้เหมาะสมในแต่ละหน้าทำงาน ผู้ปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์เด็กเล็กควรเข้าใจบทบาทของตน ควรประสานงานกับองค์กรต่างๆ ในชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมมากขึ้น

การสนับสนุนทรัพยากร ด้านงบประมาณ องค์การบริหารส่วนตำบล จัดสรรให้ งบประมาณไม่เพียงพอต่อความต้องการ วัสดุอุปกรณ์ได้รับการสนับสนุนไม่เพียงพอต่อจำนวนเด็ก อยากจะให้มีการเพิ่มอุปกรณ์การเรียน การสอน วัสดุการทำสื่อให้มากกว่านี้ ต้องการครูเพิ่ม มีบุคลากรไม่เพียงพอสำหรับเด็กในศูนย์ ควรมีการพิจารณาบรรจุเป็นข้าราชการ จัดคนให้เหมาะสมกับงาน

การมีส่วนร่วมของชุมชน ต้องการให้ชุมชนมีส่วนร่วมมากกว่านี้ ชุมชน บางครั้งยังขาดความเข้าใจ อยากให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานมากกว่าเดิม เช่น การเล่านิทานให้เด็กฟังชุมชนควรที่จะมีการรับรู้ในผลประโยชน์ของศูนย์เด็ก ซึ่งเกิดขึ้นกับลูกหลานของบุคคลที่อยู่ร่วมกันในชุมชน ในการร่วมมือร่วมใจของชุมชนที่มีต่อศูนย์เด็ก

2. อภิปรายผล

จากผลการศึกษาครั้งนี้ทำให้ทราบ ระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ รวมทั้งภาระงานเพื่อให้บรรลุการเป็นศูนย์เด็กเล็กน่ายู่ ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับการปฏิบัติงาน กระบวนการบริหารจัดการ ปัจจัยด้านการสนับสนุนทรัพยากรจากหน่วยงานราชการ รวมทั้งการได้รับความร่วมมือจากชุมชน ซึ่งสามารถอภิปรายผลการศึกษาได้ ดังนี้

2.1 ปัจจัยด้านผู้ดำเนินการศูนย์เด็กเล็กน่ายู่

2.1.1 ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส รายได้ประจำและรายได้เสริม ระดับการศึกษา

เพศ ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ และผลการดำเนินงาน เพื่อเป็นศูนย์เด็กเล็กน่ายู่ ผลการศึกษาสอดคล้องกับ ชีรพงศ์ จันดาวัลย์ (2544 : 49) ที่พบว่าเพศไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำสถานีอนามัย แตกต่างกับอาภัสรา วงศ์สัมพันธ์ชัย (2538 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า เพศมีความสัมพันธ์กับปริมาณและคุณภาพงานอนามัยแม่และเด็ก ซึ่งอธิบายได้ว่างานดูแลศูนย์เด็กเล็กมีการแบ่งงานกันรับผิดชอบ โดยไม่เลือกเพศ เพราะเจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับเดียวกันคือ ระดับปริญญาตรีส่วนใหญ่ มีพื้นฐานความรู้ใกล้เคียงกัน และการศึกษาของผู้ดำเนินการเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 95) เป็นเพศหญิง

อายุ มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานเพื่อการเป็นศูนย์เด็กเล็กน่ายู่ ผลการศึกษาสอดคล้องกับการศึกษาของเพ็ญศรี (2541) พบว่า อายุมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลชุมชนในจังหวัดภาคใต้ การศึกษาของนูนาค และคณะ (2542) พบว่า อายุมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติงานของพยาบาลด้านส่งเสริมสุขภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$) การศึกษาของพจนา (2547) พบว่า อายุเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่สถานีอนามัยในการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพ ซึ่งในงานวิจัยนี้ผู้ดำเนินการศูนย์เด็กเล็กอายุมากกว่า 40 ปีส่วนใหญ่จะอยู่ในศูนย์เด็กเล็กระดับดีและดีมาก แสดงถึงประสบการณ์ วุฒิภาวะ ความรับผิดชอบหน้าที่การทำงานและทำให้ศูนย์เด็กเล็กมีโอกาสประสบความสำเร็จมากกว่า

สถานภาพสมรส ไม่มีความสัมพันธ์กับผลการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ และผลการดำเนินงานเพื่อเป็นศูนย์เด็กเล็กน่ายู่ สอดคล้องกับการศึกษาของไพเราะ ไตรติลานนท์ (2534) ที่พบว่า สถานภาพสมรสของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ไม่มีความสัมพันธ์กับปริมาณและ

คุณภาพงานสุขภาพ ভাল เนื่องจากงานผู้ดำเนินการศูนย์เด็กเล็กเป็นงานที่สามารถรับผิดชอบได้ทั้งคน โสดและมีครอบครัวแล้วและในบทบาท หน้าที่ ผู้บริหารศูนย์เด็กเล็ก หรือผู้ประกอบการศูนย์เด็ก เล็กที่กำหนดโดยกรมอนามัยนั้น ได้ไม่ได้กำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกเพียงแต่กำหนดให้เป็นบุคคล ที่มีความสำคัญในการประสานงานกับบุคคลและหน่วยงานต่างๆ ที่จะเข้ามาสนับสนุน เป็นผู้นำการ พัฒนาศูนย์เด็กเล็กอย่างแท้จริง ในการบริหารจัดการบุคลากร งบประมาณ สถานที่ที่มีอยู่ และที่ต้อง หารามาเพิ่มเติมเพื่อให้สามารถพัฒนาเป็นศูนย์เด็กเล็กน่าอยู่ ที่ได้มาตรฐาน

รายได้ประจำและรายได้เสริม ไม่มีความสัมพันธ์การปฏิบัติงานตามบทบาท หน้าที่และผลการดำเนินงานเพื่อเป็นศูนย์เด็กเล็กน่าอยู่ สอดคล้องกับการศึกษาของทัศนีย์ ศรีจันทร์ (2538) ที่พบว่า รายได้ประจำต่อเดือนของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ไม่มีความสัมพันธ์กับปริมาณงาน ในสถานอนามัย จากข้อมูลที่ได้พบว่า ส่วนใหญ่จะให้ข้อมูลเงินเดือนประจำ 7,700 บาท เป็นอัตรา จ้างอาจเนื่องจากผู้ดำเนินการศูนย์เด็กเล็กส่วนใหญ่ปฏิบัติกับองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นซึ่งมีระดับ ขั้นเงินเดือนที่แน่นอน จากการศึกษาพบว่าร้อยละ 69.4 มีรายได้รวมเท่ากับ หรือต่ำกว่า 8,000 บาท เมื่อพิจารณาในกลุ่มมากกว่า หรือเท่ากับ 15,000 บาท พบว่า มีเพียงร้อยละ 33.3 เท่านั้นที่ปฏิบัติงาน ในศูนย์เด็กเล็กน่าอยู่ ปัจจัยนี้มีความสำคัญต่อประสิทธิภาพการทำงาน แต่จากงานวิจัยจะไม่มี ความสัมพันธ์กับผลการปฏิบัติงาน

ระดับการศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ และ ผลการดำเนินงานเพื่อเป็นศูนย์เด็กเล็กน่าอยู่ สอดคล้องกับการศึกษาของเกษมธิดา สพสมัย (2536) ที่พบว่าวุฒิการศึกษาของหัวหน้าสถานอนามัย ไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานทั้งในด้านการ วางแผนระดับบุคคล ด้านการเตรียมชุมชน ต่างจากการศึกษาของบุญนาคและคณะ (2542) พบว่า ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติงานของพยาบาลด้านส่งเสริมสุขภาพอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$) จากแนวทางการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กน่าอยู่มีเงื่อนไขในการคัดเลือก ผู้ปฏิบัติงานในศูนย์เด็กเล็กอย่างน้อยต้องมีความรู้จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และในการศึกษานี้พบว่า ร้อยละ 51 มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า แต่มีเพียงร้อยละ 27.5 เท่านั้นที่ปฏิบัติงานใน ศูนย์เด็กเล็กน่าอยู่ระดับดีมาก อย่างไรก็ตาม ในระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า ยังต้องคำนึงถึง สาขาวิชา ที่จบควรเกี่ยวข้องกับเด็กและการศึกษา ซึ่งในการศึกษานี้ไม่ได้ลงรายละเอียดในประเด็นนี้

2.1.2 การได้รับความรู้ในการดำเนินงาน มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานเพื่อ การเป็นศูนย์เด็กเล็กน่าอยู่ สอดคล้องกับการศึกษาของกนกวรรณ พรหมดิเรก (2543 : 8) ความรู้ หมายถึง บรรดาข้อเท็จจริงของเรื่องราว กฎเกณฑ์ สิ่งของ เหตุการณ์ บุคคล ซึ่งเป็นความจำที่มนุษย์ ได้สะสมรายละเอียดของเรื่องราวปรากฏการณ์ และแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมที่ระลึกได้ เรียกสิ่ง ที่จำได้ออกมาให้ปรากฏให้สังเกตได้ วัดได้ เกษมธิดา สพสมัย (2536) พบว่า การได้รับการ

ฝึกรอบรมของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมีความสัมพันธ์การการปฏิบัติงานในด้านการเตรียมชุมชนและการปฏิบัติงานด้านส่งเสริมสนับสนุนศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน ปานอัสพร เศรษฐพานิช (2538) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการพัฒนาเด็กเล็ก ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดอุทัยธานี พบว่า ปัจจัยด้านระดับการศึกษา รายได้ ภาระหนี้สิน ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งไม่มีผลต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการพัฒนาเด็ก ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการพัฒนาเด็กเล็กคือความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงาน ในงานวิจัยนี้เมื่อศึกษาถึงปัญหาข้อเสนอแนะ พบว่า มีความต้องการด้านการอบรมเพื่อพัฒนางาน ทั้งงานด้านวิชาการและด้านบริหารจัดการ

2.1.3 ประสพการณ์ในการทำงาน ไม่มีความสัมพันธ์การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่และผลการดำเนินงานเพื่อเป็นศูนย์เด็กเล็กน่ายู่ สอดคล้องกับการศึกษาของจิตติมา พานิชกิจ (2540) ที่พบว่า อายุราชการ และประสพการณ์ในการทำงาน ไม่มีความสัมพันธ์กับผลการปฏิบัติงานสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค และพระสนธยา ชมพู (2548) พบว่า ประสพการณ์การทำงานที่ต่างกันของบุคลากรในศูนย์เด็กเล็กก่อนเกณฑ์ในวัด อำเภอเมือง อำเภอท่าบ่อ และกิ่งอำเภอสระใคร จังหวัดหนองคาย มีผลให้สภาพการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ต่างจากการศึกษาของ อุมภาพร เพ็ญพักตร์(2547) พบว่า ประสพการณ์การทำงาน มีความสัมพันธ์ในทางบวกและมีผลต่อการปฏิบัติตามบทบาทของพยาบาลวิชาชีพในหน่วยปฐมภูมิ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 การศึกษาของอภิญา อีสโม (2547) พบว่า ประสพการณ์การทำงานในศูนย์สุขภาพชุมชนมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพด้านการบริหารและด้านบริการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 และ .05 ตามลำดับ

2.1.4 แรงจูงใจในการทำงาน มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการดำเนินงาน ศูนย์เด็กเล็กน่ายู่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) สอดคล้องกับการศึกษาของจิตติมา พานิชกิจ (2540) ที่พบว่า แรงจูงใจในการทำงานมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการปฏิบัติงานสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรคหัด การศึกษาของสงเสริม (2543) พบว่า ปัจจัยจูงใจในการปฏิบัติงานจะเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมการปฏิบัติบทบาทเจ้าหน้าที่สาธารณสุขผู้รับผิดชอบงานอนามัย โรงเรียน เช่นเดียวกับการศึกษาของเพ็ญศรี ปรางสุวรรณ (2541) กนกวรรณ มุกดาสนิท (2541) กศมา เหล่าเมือง (2543) ธงชัย สันติวงษ์ (2546) ปรีชาพรวงศ์อนุตร โรจน์ (2544) พรพิมล พุฒซ้อน และประทวน ชื่อสัตย์ (2548) พบว่า แรงจูงใจมีความสัมพันธ์ทางบวก และมีผลต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรสาธารณสุขจากการศึกษานี้จะเห็นได้ว่าผู้ดำเนินการศูนย์เด็กเล็กมีความต้องการการพัฒนางาน ความสำเร็จในการเป็นศูนย์เด็กเล็กน่ายู่ ซึ่งตามทฤษฎีเฮิร์ชเบิร์ก อธิบายไว้ว่า ปัจจัยจูงใจ เป็นปัจจัยที่เกี่ยวกับงานและความสำเร็จของงานโดยตรง ซึ่งทำให้เกิดแรงจูงใจในการทำงานมีความพึงพอใจในงานนั้น

ปัจจัยเหล่านี้มี 6 ชนิด ได้แก่ ความสำเร็จในงาน การได้รับการยอมรับนับถือ ลักษณะของงานเอง ความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้น โอกาสความก้าวหน้าในตำแหน่งงาน การพัฒนาตนเอง ปัจจัยข้างต้น เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมในการทำงาน ปัจจัยเหล่านี้มี 7 ชนิด ได้แก่ เงินเดือน ค่าตอบแทน ความสัมพันธ์กับบุคคลในหน่วยงาน สภาพภาพในการทำงาน นโยบายและการบริหารงาน สภาพการทำงาน สวัสดิการ ความมั่นคงในงาน วิธีการปกครองบังคับบัญชา

2.2 ปัจจัยด้านกระบวนการบริหารจัดการ กับความสำเร็จในการดำเนินงานของศูนย์เด็กเล็ก พบว่า ปัจจัยด้านกระบวนการบริหารจัดการ ประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การ การบริหารงานบุคคล การนำองค์กร การควบคุมกำกับ ในภาพรวม มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กเล็กน้อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) สอดคล้องกับการศึกษาของประภาส พยมพฤษย์ (2542) ที่พบว่ากระบวนการบริหารรวมทุกด้าน ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ การบริหารงานบุคคล การนำองค์กร การควบคุมกำกับ มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานตามบทบาทของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขระดับตำบลที่รับผิดชอบงานสุขภาพอาหารในโรงเรียนจังหวัดเพชรบุรี สอดคล้องกับ นภา วงศ์ศิลป์ (2537) ที่พบว่าองค์ประกอบการบริหาร ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ การบริหารงานบุคคล การนำองค์กร การควบคุมกำกับ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการดำเนินงานสุขศึกษาและประชาสัมพันธ์โรงพยาบาลทั่วไปของกระทรวงสาธารณสุขทั่วประเทศ เช่นเดียวกับการของวารกรณ์ เกิดผล (2550) ศึกษาปัจจัยและกระบวนการบริหารที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการเป็นศูนย์เด็กเล็กที่มีคุณภาพระดับดีมากจังหวัดขอนแก่น พบว่าปัจจัยการบริหารและสังคมและกระบวนการบริหาร การวางแผน การประสานงาน การบริหารแบบมีส่วนร่วม และการประเมินผลมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการเป็นศูนย์เด็กเล็กน้อยระดับดีมากด้วยผลค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) กันในทิศทางบวกระดับมาก (.767) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในการศึกษาครั้งนี้จะเห็นว่า เมื่อพิจารณาคะแนนปัจจัยด้านกระบวนการบริหารจัดการรายด้านและภาพรวม ในกลุ่มคะแนนมากศูนย์เด็กเล็กน้อยระดับดีและระดับดีมากจะมีจำนวนร้อยละมากกว่าศูนย์เด็กเล็กน้อยระดับพื้นฐาน ส่วนกลุ่มคะแนนน้อยศูนย์เด็กเล็กน้อยระดับพื้นฐาน จะมีจำนวนร้อยละมากกว่าศูนย์เด็กเล็กน้อยระดับดีและระดับดีมาก จากข้อมูลที่ได้การพัฒนาความรู้ด้านกระบวนการบริหารจัดการเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาให้สำเร็จเป็นศูนย์เด็กเล็กน้อยที่มีคุณภาพต่อไป

2.3 ปัจจัยด้านการสนับสนุนทรัพยากร กับความสำเร็จในการดำเนินงานของศูนย์เด็กเล็ก พบว่า ปัจจัยด้านการสนับสนุนทรัพยากร ประกอบด้วย การสนับสนุนทรัพยากรด้านบุคลากร การสนับสนุนทรัพยากรด้านงบประมาณ การสนับสนุนทรัพยากรด้านด้านวัสดุอุปกรณ์

ในภาพรวม มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กน่าย้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$)

การสนับสนุนทรัพยากรด้านบุคลากร มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กน่าย้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) สอดคล้องกับการศึกษาของพรทิพย์ อุ๋น โภมล (2532) ที่พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทของหัวหน้าฝ่ายสุขภาพและป้องกันโรคติดต่อโรงพยาบาลชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า จำนวนบุคลากรในฝ่ายมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่รวมทุกด้าน ต่างจากการศึกษาของอนงค์ สาทรสุทธิ (2531) พบว่า จำนวนบุคลากรในสถานีนอนามัยอาจไม่ปัญหาสำคัญที่ทำให้ผลการดำเนินงานแตกต่างกัน และจิตติมา พานิชกิจ (2540) ที่พบว่า ปัจจัยด้านจำนวนบุคลากรไม่มีความสัมพันธ์กับผลการปฏิบัติงานสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรคหัด และกาญจนา แสงรัตน์ (2532) ที่พบว่า จำนวนบุคลากรไม่ทำให้เกิดความแตกต่างกันต่อการพัฒนาสถานีนอนามัย

การสนับสนุนทรัพยากรด้านงบประมาณ มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กน่าย้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) สอดคล้องกับการศึกษาของยอดเยี่ยม แสงจิตนุกูล (2535) ที่พบว่า งบประมาณ มีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานสาธารณสุข มูลฐานต่างจากการศึกษาของจิตติมา พานิชกิจ (2540) ที่พบว่า ปัจจัยด้านงบประมาณไม่มีความสัมพันธ์กับผลการปฏิบัติงานสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรคหัดจังหวัดนครสวรรค์ และเกษมธิดา สพสมัย (2536) พบว่า งบประมาณไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานตามบทบาทของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขระดับตำบลในทุกด้าน

การสนับสนุนทรัพยากรด้านวัสดุอุปกรณ์ มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กน่าย้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) สอดคล้องกับการศึกษาของชัยณรงค์ สุระชัยปัญญา (2542) ที่พบว่า ปัจจัยด้านทรัพยากรกายภาพ (วัสดุ อุปกรณ์) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิผลการดำเนินงานป้องกัน และควบคุมโรคของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขระดับตำบลจังหวัดเลยต่างจากการศึกษาของจุฑามาศ สันประจักษ์ผล (2539) ที่พบว่าวัสดุ อุปกรณ์ไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรคของสถานีนอนามัยในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ในการศึกษานี้พบว่า ปัจจัยด้านการสนับสนุนทรัพยากร มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของศูนย์เด็กเล็กน่าย้อยู่ จากผลการวิจัยในภาพรวมการสนับสนุนทรัพยากร ในศูนย์เด็กเล็กน่าย้อยู่ระดับดีมากมีการสนับสนุนทรัพยากรมากกว่าระดับดีและ ระดับดีมีการสนับสนุนทรัพยากรมากกว่าระดับพื้นฐาน แสดงว่าการดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จต้องการการสนับสนุนทั้งด้านบุคลากร งบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ที่เพียงพอและทันเวลา จากข้อคำถามปลายเปิดเรื่องปัญหา

และข้อเสนอแนะพบว่า บุคลากรไม่เพียงพอและไม่มีความรู้ งบประมาณไม่เพียงพอ และได้รับค่าจ้างวัสดุอุปกรณ์ได้รับการสนับสนุนน้อย ไม่เพียงพอต่อจำนวนเด็ก วัสดุอุปกรณ์ขาดความทันสมัย วัสดุอุปกรณ์ไม่ตรงกับพัฒนาการของเด็กช่วงวัย เหล่านี้มีผลต่อความสำเร็จของศูนย์เด็กเล็กอย่างมาก

2.4 ปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินงานของศูนย์เด็กเล็กขึ้นอยู่กับความสำเร็จในการดำเนินงานของศูนย์เด็กเล็กขึ้นอยู่กับว่า ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนประกอบด้วย การมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมของชุมชนด้านผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการประเมินผลในภาพรวม มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) สอดคล้องกับการศึกษาของพิทยา ภา โนมัย (2550) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กนำอยู่ตำบลโพธิ์ศรีสำราญ อำเภอโนนสะอาด จังหวัดอุดรธานี ที่พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กจะทำให้การดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กประสบความสำเร็จและยั่งยืน เพราะชุมชนมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรม และชุมชนเป็นเจ้าของกิจกรรม โดยเจ้าหน้าที่ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ให้การสนับสนุน และกระตุ้นให้ชุมชนร่วมดำเนินการเช่นเดียวกับของ วราภรณ์ เกิดผล (2550) ศึกษาปัจจัย และกระบวนการบริหารที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการเป็นศูนย์เด็กเล็กนำอยู่ที่มีคุณภาพระดับดีมากจังหวัดขอนแก่น พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีความสัมพันธ์กันในทิศทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากผลการวิจัยในภาพรวมการมีส่วนร่วมของชุมชนในศูนย์เด็กเล็กนำอยู่ระดับดีมากมีคะแนนการมีส่วนร่วมของชุมชนมากกว่าระดับดีและ ระดับดีมีคะแนนการมีส่วนร่วมของชุมชนมากกว่าระดับพื้นฐาน แสดงว่า ในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กนำอยู่ การมีส่วนร่วมของชุมชนมีบทบาทสำคัญ และองค์การบริหาร ส่วนตำบลมีบทบาทสำคัญยิ่งในการสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาระดับชุมชน การประสานความร่วมมือ ระหว่างชุมชน และครอบครัวจะเป็นพลังให้การดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กนำอยู่มั่นคง และยั่งยืน ซึ่งความร่วมมือนี้ช่วยลดทอน หรือขจัดปัญหาความขาดแคลนกำลังคน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ ที่บางครั้งภาครัฐ หรือท้องถิ่นไม่สามารถจัดสรรให้ได้ จากปัญหาข้อเสนอมที่ได้รับมา การประสานความร่วมมือจากชุมชนยังต้องมีการพัฒนาต่อไป

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ระดับนโยบาย

ควรมีการประสานหน่วยงานหลัก เช่น กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ และกรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม ให้เห็นความสำคัญและผลักดันให้เกิดการดำเนินการ “การลงทุนเพื่อเด็ก” ต้องเป็นนโยบายเร่งด่วนระดับชาติของรัฐบาลรายได้ของประเทศส่วนใหญ่ต้องทุ่มลงทุนในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ โดยเฉพาะเด็กมากกว่าการพัฒนาด้านวัตถุ รัฐบาลควรจัดสรรเงินอุดหนุนรายหัวเพื่อพัฒนาบุคลากร เด็กเล็ก ผู้ปกครอง และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เช่น ควรอุดหนุนเด็กอายุ 3-5 ปี เพิ่มขึ้นอย่างน้อย ร้อยละ 20 ของค่าใช้จ่ายรายหัว เพื่อเพิ่มคุณภาพให้เด็กในศูนย์เด็กเล็กที่ไม่ผ่านเกณฑ์ประเมิน หรือศูนย์เด็กเล็กที่ไม่ได้รับการอุดหนุนจากหน่วยงานใดๆ ให้เป็นค่าใช้จ่าย เพื่อการพัฒนาคุณภาพ นอกจากนี้ ควรที่จะมีการสื่อสารให้ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ทุกฝ่าย ทุกระดับ ได้รับทราบข้อตกลงร่วมระดับนโยบายระหว่างกรมอนามัยกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กนอกระบบ ซึ่งใช้หลักการหลักการและแนวคิดขององค์การอนามัยโลกเรื่องเมืองน่าอยู่ (Healthy Cities) มาใช้ในการพัฒนา “สถานที่สุขภาพดี” (Healthy Settings) เพื่อให้เจ้าหน้าที่ในพื้นที่ที่มีความเข้าใจที่ตรงกัน เกิดความมั่นใจและประสานงานกันอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น

ระดับปฏิบัติ

3.1.1 การพัฒนาบุคลากร จากผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้านผู้ดำเนินการศูนย์เด็กเล็กนอกระบบ การได้รับความรู้ในการดำเนินการมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กนอกระบบ กรมอนามัยเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านองค์ความรู้ และแนวทางปฏิบัติ จากนั้นเผยแพร่องค์ความรู้ให้กับท้องถิ่น เพื่อใช้เป็นดำเนินการระดับพื้นที่ ควรมีการประสานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เห็นความสำคัญในด้านการดูแลพัฒนาเด็ก ผู้บริหารศูนย์เด็กเล็ก ผู้ดูแลเด็กที่ควรได้รับการเพิ่มพูนความรู้ ทักษะในการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย เช่น การฝึกอบรมระหว่างปฏิบัติการศึกษาดูงาน การถ่ายทอดประสบการณ์แลกเปลี่ยนเรียนรู้ความสำเร็จ รวมทั้งการประชุมประจำปี

3.1.2 การสร้างแรงจูงใจให้กับผู้ปฏิบัติงาน จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านผู้ดำเนินการศูนย์เด็กเล็กนอกระบบ แรงจูงใจในการทำงาน มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กนอกระบบ กรมอนามัยต้องประสานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ความสำคัญกับ

การสร้างแรงจูงใจให้ผู้ดำเนินการ และผู้ปฏิบัติงานในศูนย์เด็กเล็ก เช่น ให้ความสำคัญกับผู้ปฏิบัติงาน ความภาคภูมิใจ รู้สึกมีศักดิ์ศรีในงาน และให้โอกาสความก้าวหน้าในการทำงาน

3.1.3 กระบวนการบริหารจัดการจากผลการวิจัย พบว่า กระบวนการบริหารจัดการซึ่งประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การ การบริหารงานบุคคล การนำองค์กร การควบคุมกำกับ ในภาพรวม มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กน่ายู่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้น กรมอนามัย หรือหน่วยงานในพื้นที่คือ ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพเขต ควรประสานองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นจัดการอบรมพัฒนาบุคลากร ให้ได้รับความรู้เกี่ยวกับ กระบวนการบริหารใหม่ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน จากข้อคำถามปลายเปิดที่ให้ ผู้รับผิดชอบแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กน่ายู่ พบว่า หลายแห่งยังมีปัญหาใน ด้านการวางแผนการดำเนินงาน วิเคราะห์สภาพปัญหา จัดลำดับความสำคัญ ขาดความรู้ในการ ดำเนินงาน การช่วยเหลือ ให้คำปรึกษาหรือข้อเสนอแนะ การสนับสนุนทรัพยากร ด้านงบประมาณ จากองค์การบริหารส่วนตำบล จัดสรรงบประมาณไม่เพียงพอ ขาดอุปกรณ์การเรียน การสอน บุคลากรไม่เพียงพอ ในด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ต้องการให้ชุมชนมีส่วนร่วมมากกว่านี้ ชุมชน บางครั้งยังขาดความเข้าใจ อยากให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานมากกว่าเดิม ผู้ดำเนินการศูนย์ เด็กเล็กได้เสนอแนะให้เห็นถึงความจำเป็นที่ต้องดำเนินการเพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็น ผู้บริหาร ผู้ปกครอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้เข้าใจและเห็นความสำคัญของศูนย์เด็กเล็กน่ายู่ เข้ามามีส่วนร่วม สนับสนุนในการวางแผนพัฒนาสุขภาพและสิ่งแวดล้อมในศูนย์เด็กเล็กน่ายู่ ตลอดจนพัฒนาศักยภาพบุคลากรเพื่อให้สามารถดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ

3.1.4 จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านการสนับสนุนทรัพยากรการทำงาน มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กน่ายู่ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ควรพิจารณาร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลในด้านภาระงาน และการจัดสรรอัตรากำลังให้เพียงพอ จากการ สนับสนุน งบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ให้เพียงพอ เพื่อการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก

3.1.5 การมีส่วนร่วมของชุมชน จากผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชน มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กน่ายู่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กรมอนามัยรับผิดชอบโครงการนี้ต้องสร้างความชัดเจนในการทำงานกับชุมชนทุกภาคส่วนในพื้นที่ มีการประสานความร่วมมือ รวมทั้งกำหนดบทบาทหน้าที่แต่ละระดับให้ชัดเจน

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

3.2.1 การวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการสร้างแรงจูงใจในการทำงาน โดยใช้แนวคิด ปัจจัยค้ำจุนและปัจจัยจูงใจ เพื่อนำมาขยายผลในการพัฒนาเป็นศูนย์เด็กเล็กน่าน้อยต่อไป

3.2.2 การวิจัยเชิงสำรวจการประเมินสถานะสุขภาพ การเจริญเติบโต พัฒนาการ เยาวปัญญาเปรียบเทียบกับเด็กที่ไม่ได้รับบริการในศูนย์เด็กเล็กน่าน้อย

3.2.3 การวิจัยรูปแบบการสนับสนุนทรัพยากร เพื่อการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กน่าน้อย ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3.2.4 การวิจัยความคุ้มค่าหรือต้นทุนในการลงทุนเพื่อเด็กในศูนย์เด็กเล็กน่าน้อย

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

(ภาคผนวก ก)

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงของเครื่องมือ

1. นายแพทย์สมศักดิ์ ภัทรกุลวณิชช์
ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข
2. นางฉันทนา ลิ้มนิรันดร์กุล
นักวิชาการสาธารณสุข 8 ว กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข
3. ดร.อัจฉรา วงษ์เอก
ผู้อำนวยการสำนักมาตรฐานการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

ภาคผนวก ข

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถาม

“ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กน่าน้อย”

คำชี้แจง

สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย ได้ดำเนินโครงการศูนย์เด็กเล็กน่าน้อยมาตั้งแต่ปี 2544 จากข้อมูลเมื่อปี 2547 พบว่า มีศูนย์เด็กเล็กเข้าร่วมโครงการศูนย์เด็กเล็กน่าน้อย 13,813 แห่ง จากศูนย์เด็กเล็กทั้งหมด 14,850 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 93.01 ผ่านเกณฑ์ประเมินมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กน่าน้อย 7,644 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 55.34 โดยเป็นระดับดีมาก 698 แห่ง ระดับดี 2,550 แห่ง ระดับพื้นฐาน 4,396 แห่ง

ผู้วิจัย มีความประสงค์จะศึกษา เรื่องคุณลักษณะของศูนย์เด็กเล็กน่าน้อยและปัจจัยด้านการบริหารจัดการกับผลการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กน่าน้อยเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ จึงใคร่ขอความร่วมมือจาก **หัวหน้าหรือผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กน่าน้อย** กรุณาตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริงโดยใส่เครื่องหมายถูก (✓) ใน ที่ท่านเลือกหรือเติมข้อความ/ตัวเลขลงในช่องว่าง **คำตอบทุกข้อถือเป็นความลับและการนำเสนอผลจะเสนอในภาพรวมซึ่งจะไม่มีผลกระทบแต่อย่างใด** แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 6 ส่วน

- ❖ ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของศูนย์เด็กเล็กน่าน้อย
- ❖ ส่วนที่ 2 ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม
- ❖ ส่วนที่ 3 ข้อมูลทรัพยากรการบริหาร
- ❖ ส่วนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับกระบวนการบริหารจัดการโครงการศูนย์เด็กเล็กน่าน้อย
- ❖ ส่วนที่ 5 เป็นคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชน
- ❖ ส่วนที่ 6 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะการดำเนินงานของศูนย์เด็กเล็กน่าน้อย

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงในความร่วมมือในครั้งนี้ หากมีเหตุขัดข้องหรือข้อสงสัยประการใด กรุณาติดต่อโดยตรงได้ที่แพทย์หญิงนิพนพร วรมงคล หมายเลขโทรศัพท์ 089 -813 -1601 หรือ 02-5904418 , email job8018@yahoo.com

ภายหลังจากท่านอ่านคำชี้แจงแล้วขอให้ระบุความจำนงในการให้ข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้ โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน

- ยินดีให้ข้อมูล ไม่ยินดีให้ข้อมูล

กรณียินดีให้ข้อมูล กรุณาตอบแบบสอบถาม และพบบส่งกลับภายในวันที่

เลขที่แบบสอบถาม.....

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของศูนย์เด็กเล็กนํ้าอยู่

1. ชื่อศูนย์เด็กเล็ก.....
2. สังกัด
 - 1. เทศบาลตำบล
 - 2. เทศบาลเมือง
 - 3. เทศบาลนคร
 - 4. อบต.
3. ที่อยู่ เลขที่ตำบล..... อำเภอ.....จังหวัด.....
รหัสไปรษณีย์..... โทรศัพท์.....
4. จำนวนเด็กในความรับผิดชอบทั้งหมด คน
5. จำนวนผู้ปฏิบัติงานทั้งหมด (รวมทั้งผู้บริหาร).....คน
6. ปี พ.ศ. ที่เข้าร่วมโครงการศูนย์เด็กเล็กนํ้าอยู่.....
7. ปี พ.ศ. ที่รับการประเมินศูนย์เด็กเล็กนํ้าอยู่
8. ถ้าสุดผ่านการประเมินรับรองเป็นศูนย์เด็กเล็กนํ้าอยู่ตามเกณฑ์มาตรฐานของกรมอนามัย
 - 1. เป็นศูนย์เด็กเล็กนํ้าอยู่ระดับดีมาก
 - 2. เป็นศูนย์เด็กเล็กนํ้าอยู่ระดับดี
 - 3. เป็นศูนย์เด็กเล็กนํ้าอยู่ระดับพื้นฐาน

ส่วนที่ 2 ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม

9. เพศ
 - 1. ชาย
 - 2. หญิง
10. อายุ ปี (เต็มบริบูรณ์)
11. สภาพสมรส
 - 1. โสด
 - 2. คู่
 - 3. หม้าย หย่า แยก
12. วุฒิกการศึกษาสูงสุดที่ท่านได้รับ (09)
 - 1. มัธยมศึกษา
 - 2. ประกาศนียบัตร
 - 3. ปริญญาตรี
 - 4. อื่นๆระบุ.....
13. ปัจจุบันท่านมีรายได้ประจำ เดือนละ.....บาท
รายได้เสริม เฉลี่ยเดือนละ.....บาท
14. ระยะเวลาที่รับผิดชอบดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กนํ้าอยู่.....ปี.....เดือน

15. ความรู้ในการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องศูนย์เด็กเล็กน่ายู่

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตามที่เป็นจริง สอดคล้องกับระดับความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานของท่านที่ได้รับจากการฝึกอบรมประชุมชี้แจง หรือแสวงหาความรู้จากแหล่งต่างๆ โดยระดับของความรู้ความเข้าใจที่ท่านได้รับเพียงพอต่อการดำเนินงานระดับใด

5= มากที่สุด 4= มาก 3 =ปานกลาง 2= น้อย 1 = น้อยที่สุด

ประเด็นความรู้ความเข้าใจที่ได้รับ	ระดับความเพียงพอต่อการดำเนินงาน				
	5	4	3	2	1
1.การส่งเสริมสุขภาพ .					
❖ การตรวจสุขภาพ					
❖ การเฝ้าระวังภาวะโภชนาการ					
❖ การแปร่งฟันหลังรับประทานอาหาร					
❖ การจัดอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการ					
2.การส่งเสริมพัฒนาการเด็ก					
❖ การประเมินพัฒนาการ					
❖ การจัดหาของเล่นเด็กและหนังสือนิทานที่เหมาะสมกับวัย					
❖ การจัดกิจกรรมการเล่นิทาน					
❖ การจัดมุมการเรียนรู้					
❖ การให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครอง					
3.การอบรมด้านการเลี้ยงดูเด็ก					
4.การบริการอาหารสะอาด ปลอดภัย					
❖ การจัดเตรียมอาหาร					
❖ น้ำดื่ม น้ำใช้					
❖ ภาชนะใส่อาหาร					
❖ การเก็บอาหารที่ถูกหลักสุขาภิบาลอาหาร					
5. การจัดบริเวณห้องน้ำ ห้องส้วมที่สะอาด ถูกสุขลักษณะ และเพียงพอ					
6.การจัดการขยะที่ถูกสุขลักษณะ การป้องกันแมลง และพาหะนำโรค					
7.การจัดแสงสว่างและการระบายอากาศที่เหมาะสม					

16. ด้าน แรงจูงใจในการทำงาน

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตามความคิดเห็นของท่านที่มีต่องานศูนย์
เด็กเล็กน่ายุ่ที่ท่านกำลังประสบอยู่ในปัจจุบัน

แรงจูงใจในการทำงาน	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
สภาพลักษณะงาน					
1.งานศูนย์เด็กเล็กน่ายุ่เป็นงานที่ต้องอาศัยผู้ที่มีความสามารถตัดสินใจแก้ปัญหาได้					
2.งานศูนย์เด็กเล็กน่ายุ่เป็นงานต้องใช้ความรู้เฉพาะ					
3. งานศูนย์เด็กเล็กน่ายุ่เป็นงานที่น่าเบื่อต้องใช้ความอดทนอย่างมากจึงจะทำงานนี้ได้					
4. งานศูนย์เด็กเล็กน่ายุ่เป็นงานง่ายๆที่ใครก็ทำได้					
สัมพันธภาพในการทำงาน					
5.บรรยากาศในที่ทำงานของท่านมีความรักใคร่กลมเกลียว					
6.เพื่อนร่วมงานในศูนย์เด็กเล็กมีการประสานงานกันเป็นอย่างดี					
7.ท่านมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเจ้าหน้าที่ในศูนย์เด็กเล็ก					
8.ท่านมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเจ้าหน้าที่/ผู้บริหารอบค ในพื้นที่					
ด้านการยอมรับนับถือ					
9. การเป็นผู้บริหารศูนย์เด็กเล็กของท่านได้รับการยอมรับจากผู้บังคับบัญชา					
10.ท่านได้รับคำชมเชยจากผู้บังคับบัญชาสม่ำเสมอ					
11. ท่านมีความภาคภูมิใจในการเป็นผู้บริหารศูนย์เด็กเล็ก					
12. ประชาชนในพื้นที่ที่ท่านรับผิดชอบ รักและให้ความร่วมมือกับท่านเป็นอย่างดี					

แรงจูงใจในการทำงาน	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
ด้านโอกาสความก้าวหน้าในการทำงาน					
13. ท่านได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน					
14. ท่านมีโอกาสทำงานในตำแหน่งที่สูงขึ้น					
15. ท่านพอใจในโอกาสก้าวหน้าของระดับตำแหน่งตามกรอบกำหนดไว้ในปัจจุบัน					
16. ท่านได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาต่อหรือเข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนาความรู้และทักษะ					

ส่วนที่ 3 ข้อมูลกระบวนการบริหาร

โปรดอ่านข้อความ แต่ละข้ออย่างละเอียด แล้วพิจารณาว่าท่านได้ปฏิบัติหรือดำเนินการเกี่ยวกับโครงการศูนย์เด็กเล็กเล็กน่อย่างไร แล้วทำเครื่องหมายถูก (✓) ลงในช่องว่างที่กำหนดให้ ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด ตามความหมายต่อไปนี้

มากที่สุด	หมายถึง	ปฏิบัติร้อยละ 75-100 ของกิจกรรมนั้น
มาก	หมายถึง	ปฏิบัติร้อยละ 50-74 ของกิจกรรมนั้น
ปานกลาง	หมายถึง	ปฏิบัติร้อยละ 25-49 ของกิจกรรมนั้น
น้อย	หมายถึง	ปฏิบัติร้อยละ 1-24 ของกิจกรรมนั้น
ไม่ได้ปฏิบัติ	หมายถึง	ไม่เคยปฏิบัติกิจกรรมนั้น

กระบวนการบริหารศูนย์เด็กเล็กน่อยุ่	ระดับการปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่ได้ปฏิบัติ
ด้านการวางแผน					
1. การวิเคราะห์สภาพปัญหา จัดลำดับความสำคัญของปัญหาในการดำเนินงานในศูนย์เด็กเล็กน่อยุ่					
2. การจัดทำแผนปฏิบัติการในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กน่อยุ่ไว้เป็นลายลักษณ์อักษร					
3. แผนงาน/โครงการของศูนย์เด็กเล็กน่อยุ่มีการกำหนดกิจกรรม/งาน กลวิธี ระยะเวลา แหล่งงบประมาณ รวมทั้งกำหนดตัวชี้วัดผลงานไว้ชัดเจน					

กระบวนการบริหารศูนย์เด็กเล็กน่ายู่	ระดับการปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่ได้ปฏิบัติ
ด้านการจัดองค์การ					
4. การกำหนดตำแหน่งและหน้าที่ของบุคลากรในศูนย์เด็กเล็กไว้อย่างชัดเจน					
5. การมอบหมายงานให้กับบุคลากรในศูนย์เด็กเล็กน่ายู่ตรงกับบทบาทหน้าที่ที่กำหนดไว้					
6. การกำหนดวิธีการหรือช่องทางการติดต่อประสานงานในศูนย์เด็กเล็กน่ายู่กับผู้บังคับบัญชาผู้ร่วมงาน และผู้ใต้บังคับบัญชา					
ด้านการบริหารงานบุคคล					
7. การจัดหาบุคลากรและเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความสามารถมาปฏิบัติงานในศูนย์เด็กเล็กน่ายู่ให้สอดคล้องกับงานของศูนย์เด็กเล็กน่ายู่					
8. การจัดให้มีการฝึกอบรมเพิ่มพูนความรู้ทักษะต่างๆ หรือการศึกษาดูงาน ที่จำเป็นต่อการเลี้ยงดูเด็กให้กับบุคลากรในศูนย์เด็กเล็กน่ายู่					
9. มีการจัดสวัสดิการให้กับผู้ดูแลเด็กในศูนย์เด็กเล็ก เช่น บริการตรวจสุขภาพให้คนที่ทำงานในศูนย์เด็กเล็ก					
การนำองค์กร					
10. ท่านสามารถชักจูงหรือโน้มน้าวให้บุคลากรในศูนย์เด็กเล็กทำงานด้วยความเต็มใจ					
11. ท่านมีวิธีบังคับ หรือผลักดันผู้ใต้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย					
12. ท่านสามารถให้คำแนะนำแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาทำงานตามภารกิจของศูนย์เด็กเล็ก					
การควบคุมกำกับ					
13. การตรวจสอบการดำเนินงานของศูนย์เด็กเล็กให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการที่กำหนดไว้					

กระบวนการบริหารศูนย์เด็กเล็กน่ายู่	ระดับการปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่ได้ปฏิบัติ
14. การประเมินผลการปฏิบัติงานของศูนย์เด็กเล็กเป็นระยะ					
15. การนำผลการประเมินมาปรับปรุงและแก้ไขข้อผิดพลาดเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน เพื่อให้การดำเนินงานของศูนย์เด็กเล็กเป็นไปตามเป้าหมาย					

ส่วนที่ 4 ข้อมูลทรัพยากรการบริหารที่ได้รับในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กน่ายู่

กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตัวเลขตามที่เป็นจริงเพื่อแสดงความคิดเห็นของท่านเพียง 1 ช่อง โดยตัวเลขในแต่ละช่อง ถูกกำหนดให้มีระดับของความคิดเห็น ดังนี้

5= มากที่สุด 4= มาก 3=ปานกลาง 2= น้อย 1 = น้อยที่สุด

การได้รับการสนับสนุนทรัพยากร	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
ด้านบุคลากร					
1.จำนวนเจ้าหน้าที่ที่มีอยู่เมื่อเทียบกับจำนวนเด็กที่ต้องดูแลของศูนย์ มีความเหมาะสม					
2.ในภาพรวมของศูนย์ เจ้าหน้าที่ที่มีอยู่มีความรู้เพียงพอในการดำเนินงานของศูนย์เด็กเล็กน่ายู่ได้อย่างมีคุณภาพ					
3.เจ้าหน้าที่ศูนย์ได้รับการสนับสนุนจาก อบต. เทศบาล ให้ไปฝึกอบรมในเรื่องที่เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพ การดูแลด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย					
ด้านงบประมาณ					
4.ศูนย์เด็กเล็กน่ายู่ของท่านได้รับการจัดสรรงบประมาณจากราชการเพียงพอต่อการดำเนินงานได้อย่างมีคุณภาพ					
5.ศูนย์เด็กเล็กน่ายู่ของท่านได้รับเงินงบประมาณที่ขอตรงตามกำหนดเวลา					
6.องค์กรเอกชนในชุมชนให้การสนับสนุนงบประมาณเพื่อการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กน่ายู่					

การได้รับการสนับสนุนทรัพยากร	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
7.ผู้ปกครองเด็กให้การสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กน่ายู่					
ด้านวัสดุอุปกรณ์ 8.ศูนย์เด็กเล็กน่ายู่ของท่านมีวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงานเพียงพอตามเกณฑ์ของศูนย์เด็กเล็กน่ายู่					
9.ศูนย์เด็กเล็กน่ายู่ของท่านมีสื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็ก และการเรียนรู้ของเด็กเล็กอย่างเพียงพอ					
10.ศูนย์เด็กเล็กน่ายู่ของท่านมี ภาชนะอุปกรณ์ในการเตรียมและปรุงอาหารสำหรับเด็กที่ถูกสุขลักษณะเพียงพอ					
11.ศูนย์เด็กเล็กน่ายู่ของท่านมีเครื่องนอนสำหรับเด็กเพียงพอ					

ส่วนที่ 5 การมีส่วนร่วมของชุมชน

โปรดอ่านข้อความ แต่ละข้ออย่างละเอียด แล้วพิจารณาว่า ชุมชนในพื้นที่ของท่านได้มีส่วนร่วมดำเนินการเกี่ยวกับโครงการศูนย์เด็กเล็กน่ายู่อย่างไร แล้วทำเครื่องหมายถูก (✓) ลงในช่องว่างที่กำหนดให้ ตรงกับความจริงมากที่สุด ตามความหมายต่อไปนี้

มากที่สุด	หมายถึง	ปฏิบัติร้อยละ 75-100 ของกิจกรรมนั้น
มาก	หมายถึง	ปฏิบัติร้อยละ 50-74 ของกิจกรรมนั้น
ปานกลาง	หมายถึง	ปฏิบัติร้อยละ 25-49 ของกิจกรรมนั้น
น้อย	หมายถึง	ปฏิบัติร้อยละ 1-24 ของกิจกรรมนั้น
ไม่ได้ปฏิบัติ	หมายถึง	ไม่เคยปฏิบัติกิจกรรมนั้น

ชุมชน หมายถึง ผู้นำศาสนา อาสาสมัครสาธารณสุข กลุ่มแม่บ้าน ผู้ปกครอง ในท้องถิ่นที่ศูนย์เด็กเล็กตั้งอยู่

ประเภทการมีส่วนร่วม	ร่วมมากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่มีกิจกรรม
มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ					
1. ชุมชนมีส่วนร่วมให้คำแนะนำการดำเนินงานของศูนย์เด็กเล็กน่ายู่					
2. ชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจวางแผนพัฒนาศูนย์เด็กเล็กน่ายู่					

ประเภทการมีส่วนร่วม	ร่วมมากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่มีกิจกรรม
มีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ					
3. ชุมชนมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือเด็ก เช่นการเล่านิทานที่บ้าน การเตรียมอาหาร หรือการทำของเล่นที่บ้าน					
4. ชุมชนมีส่วนร่วมในการสนับสนุน เงิน วัสดุ/อุปกรณ์ แรงงาน เพื่อพัฒนาปรับปรุงศูนย์เด็กเล็กน่ายู่					
5. ชุมชนมีส่วนร่วมในประชาสัมพันธ์ และให้การสนับสนุนการจัดงานของศูนย์เด็กเล็ก เช่น งานวันเด็ก งานปีใหม่ งานวันพ่อ งานวันแม่ เป็นต้น					
มีส่วนร่วมในผลประโยชน์					
6. ชุมชนได้รับประโยชน์ในการส่งลูกหลานที่เป็นเด็กเล็กเข้ารับการอบรมในศูนย์เด็กเล็กน่ายู่แห่งนี้					
7. เด็กๆในชุมชนได้ใช้สถานที่ของศูนย์เด็กเล็กเป็นที่เล่นเพื่อส่งเสริมพัฒนาการ					
8. คนในชุมชนได้ใช้สถานที่ของศูนย์เด็กเล็กเป็นแหล่งความรู้เพื่อการส่งเสริมสุขภาพ					
มีส่วนร่วมในการประเมินผล					
9. ชุมชนมีส่วนร่วมในการติดตามความก้าวหน้าของศูนย์ (80)					
10. ชุมชนมีส่วนร่วมในการติดตามการทำงานของเจ้าหน้าที่ในศูนย์เด็กเล็กน่ายู่					
11. ชุมชนมีส่วนร่วมทำให้ศูนย์เด็กเล็กประสบความสำเร็จหรือมีกิจกรรมที่โดดเด่น					
12. ชุมชนมีส่วนร่วม ในการเสนอความคิดเห็น ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาศูนย์					

ส่วนที่ 6 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กนออยู่

ปัญหาอุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
กระบวนการบริหาร	
1.1 ด้านการวางแผนการดำเนินงาน	
1.2 การจัดองค์กรในการดำเนินงาน	
1.3 การบริหารงานบุคคล	
1.4 การควบคุมกำกับการทำงาน	
ด้านการสนับสนุนทรัพยากร	
2.1 งบประมาณ	
2.2 วัสดุอุปกรณ์	
2.3 บุคลากร	

ปัญหาอุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน	
3.1 มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	
3.2 มีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ	
3.3 มีส่วนร่วมในผลประโยชน์	
3.4 มีส่วนร่วมในการประเมินผล	

(ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือ)

ภาคผนวก ค

ตารางแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูล

(ตารางผนวกที่ 1 - ตารางผนวกที่ 5)

ตารางผนวกที่ 1 ระดับความเพียงพอของการได้รับความรู้ ในการดำเนินการ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน (N=310)

ข้อที่	รายละเอียด	ระดับความเพียงพอ (คน/ร้อยละ)					\bar{X}	SD
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
1	การตรวจสอบสุขภาพ	84 (27.1)	176 (56.8)	47 (15.2)	3 (1.0)	0 (0)	4.1	.673
2	การเฝ้าระวังภาวะโภชนาการ	79 (25.5)	190 (61.3)	40 (12.9)	1 (0.3)	0 (0)	4.12	.619
3	การแปรงฟันหลังรับประทานอาหาร	173 (55.8)	118 (38.1)	19 (6.1)	0 (0)	0 (0)	4.50	.611
4	การจัดอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการ	113 (36.5)	156 (50.3)	40 (12.9)	1 (0.3)	0 (0)	4.23	.675
5	การประเมินพัฒนาการ	111 (35.8)	159 (51.3)	40 (12.9)	0 (0)	0 (0)	4.23	.660
6	การจัดหาของเล่นเด็กและหนังสือ นิทานที่เหมาะสมกับวัย	103 (33.2)	141 (45.5)	61 (19.7)	5 (1.6)	0 (0)	4.10	.765
7	การจัดกิจกรรมการเล่นนิทาน	97 (31.3)	165 (53.2)	46 (14.8)	2 (0.6)	0 (0)	4.15	.682
8	การจัดมุมการเรียนรู้	77 (24.8)	152 (49.0)	77 (24.8)	4 (1.3)	0 (0)	3.97	.741
9	การให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครอง	62 (20)	173 (55.8)	73 (23.5)	2 (0.6)	0 (0)	3.95	.679
10	การอบรมด้านการเลี้ยงดูเด็ก	85 (27.4)	163 (52.6)	59 (19.0)	3 (1.0)	0 (0)	4.06	.708
11	การจัดเตรียมอาหาร	98 (31.6)	163 (52.6)	48 (15.5)	1 (0.3)	0 (0)	4.15	.679
12	น้ำดื่ม น้ำใช้	130 (41.9)	147 (47.4)	31 (10.0)	1 (0.3)	1 (0.3)	4.30	.686
13	ภาชนะใส่อาหาร	129 (41.6)	146 (47.1)	33 (10.6)	1 (0.3)	1 (0.3)	4.29	.693
14	การเก็บอาหารที่ถูกหลักสุขาภิบาล อาหาร	93 (30.0)	160 (51.6)	55 (17.7)	2 (0.6)	0 (0)	4.11	.702

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

ข้อที่	รายละเอียด	ระดับความเพียงพอ (คน/ร้อยละ)					\bar{X}	SD
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
15	การจัดบริเวณห้องน้ำห้องส้วมที่ สะอาดถูกสุขลักษณะและเพียงพอ	90 (29.0)	128 (41.3)	82 (26.5)	9 (2.9)	1 (0.3)	3.96	.837
16	การจัดการขยะที่ถูกสุขลักษณะ การ ป้องกันแมลง และพาหะนำโรค	99 (31.9)	151 (48.7)	52 (16.8)	8 (2.6)	0 (0)	4.10	.763
17	การจัดแสงสว่างและการระบาย อากาศที่เหมาะสม	129 (41.6)	138 (44.5)	40 (12.9)	3 (1.0)	0 (0)	4.27	.717
		min = 2.7647 max = 5 mean = 4.1533 SD = 0.4550						

ตารางผนวกที่ 2 ระดับความเห็นด้านแรงจูงใจในการทำงาน ค่าเฉลี่ยและ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
(N=310)

ข้อที่	รายละเอียด	ระดับความเห็น (คน/ร้อยละ)					\bar{X}	SD
		เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง		
1	งานศูนย์เด็กเล็กน่าอยู่เป็นงานที่ ต้องอาศัยผู้ที่มีความสามารถ คัดลिनใจแก้ปัญหาได้	151 (48.7)	146 (47.1)	5 (1.6)	8 (2.6)	0 (0)	4.42	.657
2	งานศูนย์เด็กเล็กน่าอยู่เป็นงาน ต้องใช้ความรู้เฉพาะ	109 (35.2)	170 (54.8)	14 (4.5)	17 (5.5)	0 (0)	4.20	.761
3	งานศูนย์เด็กเล็กน่าอยู่เป็นงานที่ น่าเบื่อต้องใช้ความอดทนอย่าง มากจึงจะทำงานนี้ได้	41 (13.2)	62 (20.0)	28 (9.0)	141 (45.5)	38 (12.3)	2.76	1.274
4	งานศูนย์เด็กเล็กน่าอยู่เป็นงาน ง่ายๆที่ใครก็ทำได้	10 (3.2)	22 (7.1)	30 (9.7)	177 (57.1)	71 (22.9)	2.11	.944
5	บรรยากาศในที่ทำงานของท่านมี ความรักใคร่ กลมเกลียว	130 (41.9)	159 (51.3)	21 (6.8)	0 (0)	0 (0)	4.35	.604
6	เพื่อนร่วมงานในศูนย์เด็กเล็กมี การประสานงานกันเป็นอย่างดี	134 (43.2)	162 (52.3)	11 (3.5)	3 (1.0)	0 (0)	4.38	.604
7	ท่านมีความสัมพันธ์ที่ดีกับ เจ้าหน้าที่ในศูนย์เด็กเล็ก	147 (47.4)	158 (51.0)	3 (1.0)	2 (0.6)	0 (0)	4.45	.554
8	ท่านมีความสัมพันธ์ที่ดีกับ เจ้าหน้าที่/ผู้บริหารในพื้นที่	137 (44.2)	160 (51.6)	10 (3.2)	3 (1.0)	0 (0)	4.39	.601
9	การเป็นผู้บริหารศูนย์เด็กเล็กของ ท่านได้รับการยอมรับจาก ผู้บังคับบัญชา	94 (30.0)	192 (61.9)	24 (7.7)	0 (0)	0 (0)	4.23	.575
10	ท่านได้รับคำชมเชยจาก ผู้บังคับบัญชาสม่ำเสมอ	50 (16.1)	185 (59.7)	66 (21.3)	9 (2.9)	0 (0)	3.89	.693
11	ท่านมีความภาคภูมิใจในการเป็น ผู้บริหารศูนย์เด็กเล็ก	98 (31.6)	185 (59.7)	24 (7.7)	3 (1.0)	0 (0)	4.22	.621
12	ประชาชนในพื้นที่ที่ท่าน รับผิดชอบ รักและให้ความ ร่วมมือกับท่านเป็นอย่างดี	111 (35.8)	185 (59.7)	14 (4.5)	0 (0)	0 (0)	4.31	.553

ตารางผนวกที่ 2 (ต่อ)

ข้อที่	รายละเอียด	ระดับความเห็น (คน/ร้อยละ)					\bar{X}	SD
		เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง		
13	ท่านได้รับการส่งเสริมและ สนับสนุนให้มีความก้าวหน้าใน หน้าที่การงาน	128 (41.3)	142 (45.8)	33 (10.6)	5 (1.6)	2 (0.6)	4.25	.761
14	ท่านมีโอกาสทำงานในตำแหน่งที่ สูงขึ้น	92 (29.7)	146 (47.1)	65 (21.0)	5 (1.6)	2 (0.6)	4.04	.794
15	ท่านพอใจในโอกาสก้าวหน้าของ ระดับตำแหน่งตามกรอบกำหนด ไว้ในปัจจุบัน	99 (31.9)	169 (54.5)	26 (8.4)	15 (4.8)	1 (0.3)	4.13	.782
16	ท่านได้รับการส่งเสริมและ สนับสนุนการศึกษาต่อหรือเข้า รับการอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ และทักษะ	150 (48.4)	133 (42.9)	19 (6.1)	6 (1.9)	2 (0.6)	4.36	.741

min = 2.9375 max = 5 mean = 4.1718 SD = 0.3557

ตารางผนวกที่ 3 ระดับความคิดเห็นการปฏิบัติกระบวนการบริหาร ค่าเฉลี่ยและ ส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน (N = 310)

ข้อที่	รายละเอียด	ระดับการปฏิบัติ (คน/ร้อยละ)					\bar{X}	SD
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่ปฏิบัติ		
ด้านการวางแผน								
1	การวิเคราะห์สภาพปัญหา จัดลำดับ ความสำคัญ ของปัญหาในการดำเนินงาน ในศูนย์เด็กเล็กนอ้ายู่	50 (16.1)	163 (52.6)	91 (29.4)	3 (1.0)	3 (1.0)	3.82	.741
2	การจัดทำแผนปฏิบัติการ ในการพัฒนาศูนย์ เด็กเล็กนอ้ายู่ไว้เป็นลายลักษณ์อักษร	67 (21.6)	149 (48.1)	73 (23.5)	11 (3.5)	10 (3.2)	3.81	.923
3	แผนงาน/โครงการของศูนย์เด็กเล็กนอ้ายู่มี การกำหนดกิจกรรม/งาน กลวิธี ระยะเวลา แหล่งงบประมาณ รวมทั้งกำหนดตัวชี้วัด ผลงานไว้ชัดเจน	59 (19.0)	140 (45.2)	93 (30)	12 (3.9)	6 (1.9)	3.75	.873
รวมคะแนน min = 1 max = 5 mean = 3.7957 SD= 0.7195								
ด้านการจัดองค์การ								
4	การกำหนดตำแหน่งและหน้าที่ของ บุคลากรในศูนย์เด็กเล็กไว้อย่างชัดเจน	91 (29.4)	151 (48.7)	55 (17.7)	6 (1.9)	7 (2.3)	4.01	.868
5	การมอบหมายงานให้กับบุคลากรในศูนย์ เด็กเล็กนอ้ายู่ตรงกับบทบาทหน้าที่ที่ กำหนดไว้	75 (24.2)	174 (56.1)	48 (15.5)	6 (1.9)	7 (2.3)	3.98	.824
6	การกำหนดวิธีการหรือช่องทางการติดต่อ ประสานงานในศูนย์เด็กเล็ก กับบังคับ บัญชา ผู้ร่วมงาน และผู้ได้บังคับบัญชา	66 (21.3)	172 (55.5)	58 (18.7)	11 (3.5)	3 (1.0)	3.93	.791
min = 1 max = 5 mean = 3.9720 SD= 0.7245								
ด้านการบริหารงานบุคคล								
7	การจัดหาบุคลากรและเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ ความสามารถมาปฏิบัติงานในศูนย์เด็กเล็ก นอ้ายู่ให้สอดคล้องกับงานของศูนย์เด็กเล็ก นอ้ายู่	70 (22.6)	146 (47.1)	74 (23.9)	10 (3.2)	10 (3.2)	3.83	.925

ตารางผนวกที่ 3 (ต่อ)

ข้อที่	รายละเอียด	ระดับการปฏิบัติ (คน/ร้อยละ)					\bar{X}	SD
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่ปฏิบัติ		
8	การจัดให้มีการฝึกอบรมเพิ่มพูนความรู้ทักษะต่างๆ หรือการศึกษาดูงาน ที่จำเป็นต่อการเลี้ยงดูเด็กให้กับบุคลากรในศูนย์เด็กเล็กนํ้าอยู่	101 (32.6)	124 (24.0)	61 (19.7)	20 (6.5)	4 (1.3)	3.96	.948
9	มีการจัดสวัสดิการให้กับผู้ดูแลเด็กในศูนย์เด็กเล็ก เช่น บริการตรวจสุขภาพให้คนที่ทำงานในศูนย์เด็กเล็ก	41 (13.2)	96 (31.0)	88 (28.4)	51 (16.5)	34 (11.0)	3.19	1.188
min = 1 max = 5 mean = 3.6591 SD = 0.8320								
การนำองค์กร								
10	ท่านสามารถชักจูงหรือโน้มน้าวให้บุคลากรในศูนย์เด็กเล็กทำงานด้วยความเต็มใจ	62 (20.0)	178 (57.4)	61 (19.7)	4 (1.3)	5 (1.6)	3.93	.768
11	ท่านมีวิธีบังคับหรือผลักดันผู้ได้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	36 (11.6)	145 (46.8)	87 (28.1)	22 (7.1)	20 (6.5)	3.50	1.007
12	ท่านสามารถให้คำแนะนำแก่ผู้ได้บังคับบัญชาทำงานตามภารกิจของศูนย์เด็กเล็ก	56 (18.1)	157 (50.6)	80 (25.8)	10 (3.2)	7 (2.3)	3.79	.854
รวมคะแนน min = 1 max = 5 mean = 3.7398 SD = 0.7588								
การควบคุมกำกับ								
13	การตรวจสอบการดำเนินงานของศูนย์เด็กเล็กให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการที่กำหนดไว้	55 (17.7)	160 (51.6)	79 (25.5)	6 (1.9)	10 (3.2)	3.79	.870
14	การประเมินผลการปฏิบัติงานของศูนย์เด็กเล็กเป็นระยะ	55 (17.7)	159 (51.3)	80 (25.8)	12 (3.9)	4 (1.3)	3.80	.818
15	การนำผลการประเมินมาปรับปรุงและแก้ไขข้อผิดพลาดเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน เพื่อให้การดำเนินงานของศูนย์เด็กเล็กเป็นไปตามเป้าหมาย	74 (23.9)	156 (50.3)	66 (21.3)	11 (3.5)	3 (1.0)	3.93	.823
min = 1 max = 5 mean = 3.8387 SD = 0.7498								
กระบวนการบริหารรวม min = 1.3333 max = 5 mean = 3.8011 SD = 0.6226								

ตารางผนวกที่ 4 ระดับความพอใจเพียงการได้รับการสนับสนุนทรัพยากร ค่าเฉลี่ยและ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (N=310)

ข้อที่	รายละเอียด	ระดับการสนับสนุน (คน/ร้อยละ)					\bar{X}	SD
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
ด้านบุคลากร								
1	จำนวนเจ้าหน้าที่ที่มีอยู่เมื่อเทียบกับจำนวนเด็กที่ต้องดูแลของศูนย์ มีความเหมาะสม	94 (30.3)	126 (40.6)	61 (19.7)	25 (8.1)	4 (1.3)	3.91	.966
2	ในภาพรวมของศูนย์ เจ้าหน้าที่ที่มีอยู่มีความรู้เพียงพอในการดำเนินงานของศูนย์เด็กเล็กนำอยู่ได้อย่างมีคุณภาพ	72 (23.2)	166 (53.5)	55 (17.7)	17 (5.5)	0 (0)	3.95	.792
3	เจ้าหน้าที่ศูนย์ได้รับการสนับสนุนจาก อบต. เทศบาล ให้ไปฝึกอบรมในเรื่องที่เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพ การดูแลด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย	82 (26.5)	125 (40.3)	78 (25.2)	16 (5.2)	9 (2.9)	3.82	.977
min = 1.3333 max = 5 mean = 3.8914 SD= 0.7211								
ด้านงบประมาณ								
4	ศูนย์เด็กเล็กนอกระบบของท่าน ได้รับการจัดสรรงบประมาณจากทางราชการเพียงพอต่อการดำเนินงานได้อย่างมีคุณภาพ	41 (13.2)	93 (30.0)	105 (33.9)	56 (18.1)	15 (4.8)	3.29	1.060
5	ศูนย์เด็กเล็กนอกระบบของท่าน ได้รับเงินงบประมาณที่ขอตรงตามกำหนดเวลา	30 (9.7)	79 (25.5)	122 (39.4)	62 (20.0)	17 (5.5)	3.14	1.022
6	องค์กรเอกชนในชุมชนให้การสนับสนุนงบประมาณเพื่อการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กนอกระบบ	19 (6.1)	63 (20.3)	104 (33.5)	73 (23.5)	51 (16.5)	2.76	1.135
7	ผู้ปกครองเด็กให้การสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กนอกระบบ	41 (13.2)	86 (27.7)	103 (33.2)	55 (17.7)	25 (8.1)	3.20	1.127
min = 1 max = 5 mean = 3.0976 SD= 0.8175								
ด้านวัสดุอุปกรณ์								
8	ศูนย์เด็กเล็กนอกระบบของท่านมีวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงานเพียงพอตามเกณฑ์ของศูนย์เด็กเล็กนอกระบบ	35 (11.3)	93 (30.0)	119 (38.4)	50 (16.1)	13 (4.2)	3.28	1.003

ตารางผนวกที่ 4 (ต่อ)

ข้อที่	รายละเอียด	ระดับการสนับสนุน (คน/ร้อยละ)					\bar{X}	SD
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
9	ศูนย์เด็กเล็กน้าอยู่ของท่านมีสื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็ก และการเรียนรู้ของเด็กเล็กอย่างเพียงพอ	42 (13.5)	113 (36.5)	106 (34.2)	36 (11.6)	13 (4.2)	3.44	1.002
10	ศูนย์เด็กเล็กน้าอยู่ของท่านมี ภาชนะอุปกรณ์ในการเตรียมและปรุงอาหารสำหรับเด็กที่ถูกสุขลักษณะเพียงพอ	56 (18.1)	128 (41.3)	80 (25.8)	33 (10.6)	13 (4.2)	3.58	1.035
11	ศูนย์เด็กเล็กน้าอยู่ของท่านมีเครื่องนอนสำหรับเด็กเพียงพอ	103 (33.2)	122 (39.4)	51 (16.5)	26 (8.4)	8 (2.6)	3.92	1.031
min = 1 max = 5 mean = 3.5557 SD = 0.8457								
การสนับสนุนทรัพยากรรวม min = 1.3636 max = 5 mean = 3.4806 SD = 0.6839								

ตารางผนวกที่ 5 ระดับความคิดเห็นการมีส่วนร่วมของชุมชน ค่าเฉลี่ยและ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
(N=310)

ข้อที่	รายละเอียด	ระดับการมีส่วนร่วม (คน/ร้อยละ)					\bar{X}	SD
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่มี		
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ								
1	ชุมชนมีส่วนร่วมให้คำแนะนำการดำเนินงานของศูนย์เด็กเล็กน้าอยู่	36 (11.6)	131 (42.3)	106 (34.2)	34 (11.0)	3 (1.0)	3.53	.873
2	ชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจวางแผนพัฒนาศูนย์เด็กเล็กน้าอยู่	19 (6.1)	134 (43.2)	107 (34.5)	45 (14.5)	5 (1.6)	3.38	.864
min = 1 max = 5 mean = 13.4516 SD= 0.8190								
การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ								
3	ชุมชนมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือผู้ดูแลเด็ก เช่น การเล่านิทานพื้นบ้าน การเตรียมอาหาร หรือการทำของเล่นพื้นบ้าน	18 (5.8)	97 (31.3)	112 (36.1)	64 (20.6)	19 (6.1)	3.10	.995
4	ชุมชนมีส่วนร่วมในการสนับสนุน เงิน วัสดุ/อุปกรณ์ แรงงาน เพื่อพัฒนาปรับปรุงศูนย์เด็กเล็กน้าอยู่	21 (6.8)	85 (27.4)	117 (37.7)	67 (21.6)	20 (6.5)	3.06	1.009
5	ชุมชนมีส่วนร่วมในประชาสัมพันธ์ และให้การสนับสนุนการจัดงานของศูนย์เด็กเล็ก เช่น งานวันเด็ก งานปีใหม่ งานวันพ่อ งานวันแม่ เป็นต้น	91 (29.4)	132 (42.6)	66 (21.3)	20 (6.5)	1 (0.3)	3.94	.890
min = 1 max = 5 mean = 3.3688 SD= 0.8129								
การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์								
6	ชุมชนได้รับประโยชน์ในการส่งลูกหลานที่เป็นเด็กเล็กเข้ารับการอบรมในศูนย์เด็กเล็กน้าอยู่แห่งนี้	143 (46.1)	146 (47.1)	16 (5.2)	2 (0.6)	3 (1.0)	4.37	.702
7	เด็กๆในชุมชนได้ใช้สถานที่ของศูนย์เด็กเล็กเป็นที่เล่นเพื่อส่งเสริมพัฒนาการ	114 (36.8)	142 (45.8)	44 (14.2)	10 (3.2)	0 (0)	4.16	.784
8	คนในชุมชนได้ใช้สถานที่ของศูนย์เด็กเล็กเป็นแหล่งความรู้เพื่อการส่งเสริมสุขภาพ	42 (13.5)	131 (42.3)	96 (31.0)	34 (11.0)	7 (2.3)	3.54	.937
min = 1.3333 max = 5 mean = 4.0226 SD= 0.6225								

ตารางผนวกที่ 5 (ต่อ)

ข้อที่	รายละเอียด	ระดับการมีส่วนร่วม (คน/ร้อยละ)					\bar{X}	SD
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่มี		
มีส่วนร่วมในการประเมินผล								
9	ชุมชนมีส่วนร่วมในการติดตามความก้าวหน้าของศูนย์	40 (12.9)	130 (41.9)	105 (33.9)	31 (10.0)	4 (1.3)	3.55	.886
10	ชุมชนมีส่วนร่วมในการติดตามการทำงานของเจ้าหน้าที่ในศูนย์เด็กเล็กน้าอยู่	37 (11.9)	140 (45.2)	106 (34.2)	24 (7.7)	3 (1.0)	3.59	.834
11	ชุมชนมีส่วนร่วมทำให้ศูนย์เด็กเล็กประสบความสำเร็จหรือมีกิจกรรมที่โดดเด่น	45 (14.5)	130 (41.9)	106 (34.2)	25 (8.1)	4 (1.3)	3.60	.878
12	ชุมชนมีส่วนร่วม ในการเสนอความคิดเห็น ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาศูนย์	45 (14.5)	139 (44.8)	101 (32.6)	21 (6.8)	4 (1.3)	3.65	.857
min = 1 max = 5 mean = 3.5984 SD= 0.7638								
การมีส่วนร่วมของชุมชนรวม min = 1.25 max = 5 mean = 3.6226 SD= 0.6496								

ภาคผนวก ง

แบบประเมินศูนย์เด็กเล็กนำอยู่

แบบประเมินมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กนํายู่ ปี 2548

ชื่อศูนย์.....สถานที่ตั้ง.....

หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

รหัสไปรษณีย์.....โทรศัพท์.....

สังกัดของศูนย์เด็กเล็ก ()เทศบาล ()อบต.....

จำนวนเด็กทั้งหมด.....คน ชาย.....คน หญิง.....คน มาใช้บริการจริงเฉลี่ย.....ต่อวัน

รับเลี้ยงเด็ก อายุตั้งแต่.....ปี ถึงปี จำนวนผู้ดูแลเด็ก.....คน ดังนี้

-อายุปี วุฒิการศึกษา..... ผ่านการอบรมด้านการดูแลเด็กครั้งสุดท้ายปี.....
-อายุปี วุฒิการศึกษา..... ผ่านการอบรมด้านการดูแลเด็กครั้งสุดท้ายปี.....
-อายุปี วุฒิการศึกษา..... ผ่านการอบรมด้านการดูแลเด็กครั้งสุดท้ายปี.....
-อายุปี วุฒิการศึกษา..... ผ่านการอบรมด้านการดูแลเด็กครั้งสุดท้ายปี.....
-อายุปี วุฒิการศึกษา..... ผ่านการอบรมด้านการดูแลเด็กครั้งสุดท้ายปี.....
-อายุปี วุฒิการศึกษา..... ผ่านการอบรมด้านการดูแลเด็กครั้งสุดท้ายปี.....

1. คำชี้แจง

1.1 แบบประเมินศูนย์เด็กเล็กนํายู่นี้ สามารถใช้ได้ 2 กรณี ดังนี้

- ใช้เป็นแบบประเมินของเจ้าหน้าที่ศูนย์เด็กเล็ก / อบต. / เทศบาล ในการประเมินตนเอง เพื่อทราบสถานการณ์ด้านการส่งเสริมสุขภาพและการดูแลสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการมีส่วนร่วมของชุมชนในศูนย์เด็กเล็ก และ นำข้อมูลมาประกอบการพัฒนาให้ศูนย์เด็กเล็กมีมาตรฐานเป็นศูนย์เด็กเล็กนํายู่
- ใช้เป็นแบบประเมินเพื่อรับรองมาตรฐานของเจ้าหน้าที่ผู้ตรวจประเมิน ซึ่งประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ฝ่าย สาธารณสุข องค์กรปกครองท้องถิ่น พัฒนารวมชน ตัวแทนชุมชนและอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อรับรอง ศูนย์เด็กเล็ก ว่าพัฒนาได้ตามเกณฑ์มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กนํายู่ระดับใด

1.2 ศูนย์เด็กเล็กที่สมัครเข้าร่วมกระบวนการ ควรได้รับคำชี้แจงการใช้แบบประเมินนี้เพื่อเตรียมความพร้อม ตรวจประเมินตนเอง และทำการปรับปรุงแก้ไข ก่อนการตรวจประเมิน

1.3 เกณฑ์การประเมินศูนย์เด็กเล็กนํายู่ แบ่งเป็น 3 ระดับ รายละเอียดดังตาราง

เกณฑ์การประเมิน	จำนวนข้อที่ต้องผ่านมาตรฐาน	ข้อที่ต้องผ่านการประเมิน
ระดับพื้นฐาน	อย่างน้อยเท่ากับ 9	โดยเฉพาะข้อที่มีสัญลักษณ์ ○ 9 ข้อ
ระดับดี	อย่างน้อยเท่ากับ 17	โดยเฉพาะ ข้อที่มีสัญลักษณ์ ○ 9 ข้อ และ △ 8 ข้อ
ระดับดีมาก	อย่างน้อยเท่ากับ 26-27	โดยเฉพาะ ข้อที่มีสัญลักษณ์ ○ △ และ □ 9-10 ข้อ

2. วิธีการประเมิน

การประเมินศูนย์เด็กเล็กนําอยู่ในแต่ละหัวข้อ ให้ทำเครื่องหมายลงในช่องของการประเมิน ดังนี้
ถ้ามีรายการที่จะประเมินให้พิจารณาตามเกณฑ์ประเมินว่ารายการที่ประเมินนั้น ผ่าน หรือ ไม่ผ่าน
เกณฑ์การประเมิน แล้วทำเครื่องหมาย

ผ่าน = สภาพที่ได้มาตรฐาน ถูกต้องตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ให้ใส่เครื่องหมาย “ ✓ ”

ไม่ผ่าน = สภาพที่ต่ำกว่าเกณฑ์ จำเป็นต้องปรับปรุงแก้ไข ให้ใส่เครื่องหมาย “ X ”

3. การใช้แบบประเมิน

ครั้งที่ 1 สํารวจข้อมูลพื้นฐานเพื่อนํามาวางแผนในการพัฒนาปรับปรุงศูนย์เด็กเล็กด้านต่างๆ
หรือการตรวจประเมินเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนขอรับการตรวจประเมิน

ครั้งที่ 2 การตรวจประเมินจากคณะผู้ตรวจประเมิน เพื่อการรับรองมาตรฐาน

4. ผลการประเมิน

รายละเอียด	ผลการประเมินครั้งที่ 1	ผลการประเมินครั้งที่ 2
เกณฑ์การประเมิน	☐ อยู่ในเกณฑ์ดีมาก ☐ อยู่ในเกณฑ์ดี ☐ อยู่ในเกณฑ์พื้นฐาน ☐ ต้องปรับปรุง	☐ อยู่ในเกณฑ์ดีมาก ☐ อยู่ในเกณฑ์ดี ☐ อยู่ในเกณฑ์พื้นฐาน ☐ ต้องปรับปรุง
<u>คำแนะนำของผู้ประเมิน</u> ☐ ต่อผู้ดูแลเด็ก ☐ ต่อ อบต. / เทศบาล / ดันสังกัด		
<u>ชื่อคณะ/ทีม/ผู้ประเมิน</u>		
<u>ตำแหน่ง</u>		
<u>หน่วยงาน</u>		
<u>วัน / เดือน / ปี ที่ประเมิน</u>		

มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กนํ้าอยู่ ปี 2548 กรมอนามัย

เกณฑ์มาตรฐาน และ แนวทางการประเมิน	ผลการประเมิน		ระบุปัญหาที่ควรพัฒนา และ ข้อเสนอแนะ
	ผ่าน	ไม่ผ่าน	
1. ด้านการส่งเสริมสุขภาพ			
☐ 1. เด็กทุกคนได้รับการเฝ้าระวังภาวะโภชนาการ โดยชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง ทุก 3 เดือน <ol style="list-style-type: none"> พิจารณาจากสมุดบันทึกสุขภาพแม่และเด็กหรือสมุดรายงานสุขภาพเด็กประจำศูนย์ มีการแปลผลน้ำหนักเด็กเทียบกับกราฟแสดงการเจริญเติบโตน้ำหนักตามเกณฑ์อายุ หากพบเด็กภาวะทุพโภชนาการ มีการแก้ไขปัญหา โดยการส่งต่อข้อมูลให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุข และ ชั่งน้ำหนักเด็กทุก 1 เดือน จนกว่าเด็กมีน้ำหนักปกติ 			
☐ 2. เด็กทุกคนแปร่งฟันหลังรับประทานอาหารเช้า กลางวัน ทุกวัน <ol style="list-style-type: none"> มีกิจกรรมแปร่งฟันในศูนย์เด็กเล็กทุกวัน (โดยการสุ่มถามจากเด็ก) เด็กทุกคนมีแปรงสีฟันเป็นของตนเอง และสภาพดี มีการจัดเก็บแปรงสีฟันให้สะอาด 			
☐ 3. อาหารที่จัดให้เด็กมีคุณค่าทางโภชนาการ ครบ 5 หมู่ <ol style="list-style-type: none"> พิจารณาจากเมนูอาหารรายวัน หรือสัปดาห์ สังเกตจากอาหารที่จัดให้ในวันที่ทำการประเมิน 			
☐ 4. มีการจัดอาหารว่างที่มีคุณค่าทางโภชนาการ และไม่หวานจัด <ol style="list-style-type: none"> อาหารว่างที่จัดให้เด็ก ได้แก่ นมจืด ผลไม้ ขนมไทยไม่หวานจัด เช่น ขนมแกงบวดต่าง ๆ เคี้ยวส่วน ขนมฟักทอง ขนมกล้วย ฯ งดขนมหวานจัด เหมียวคิดฟัน ขนมกรุบกรอบ ทอฟฟี่ น้ำหวาน น้ำอัดลม อาหารใส่สีที่เป็นพิษต่อเด็ก ดูแลไม่ให้เด็กกินขนมจิบนอกมื้ออาหารว่าง และอาหารมื้อหลัก 			
☐ 5. เด็กทุกคนได้รับการตรวจสุขภาพทุกวัน <ol style="list-style-type: none"> มีบันทึกการตรวจสุขภาพเด็กประจำวัน หากพบเด็กป่วยให้อนอนห้องแยก และแจ้งผู้ปกครองรับกลับบ้านทันที โดยพิจารณาจากสมุดรับส่งเด็กของศูนย์ฯ มีผู้ขายสามัญประจำบ้าน ที่สามารถใช้ในกรณีเด็กได้รับบาดเจ็บขณะอยู่ที่ศูนย์เด็กเล็ก 			
2. การส่งเสริมพัฒนาการเด็ก			
☐ 6. เด็ก ทุกคน ได้รับการประเมินพัฒนาการตามเกณฑ์อายุโดยผู้ดูแลเด็ก <ol style="list-style-type: none"> ใช้แบบประเมินพัฒนาการเด็ก ในสมุดบันทึกสุขภาพแม่และเด็ก หรือแบบของกรมอนามัย หรือกรมสุขภาพจิต อย่างน้อย 6 เดือน/ครั้ง มีข้อมูลพัฒนาการเด็ก <ul style="list-style-type: none"> * เด็กพัฒนาการสมวัย.....คน% * เด็กสงสัยพัฒนาการล่าช้าคน% ถ้าพบเด็กที่สงสัยพัฒนาการล่าช้า มีการส่งต่อเจ้าหน้าที่สาธารณสุข 			

เกณฑ์มาตรฐาน และ แนวทางการประเมิน	ผลการประเมิน		ระบุปัญหาที่ควรพัฒนา และ ข้อเสนอแนะ
	ผ่าน	ไม่ผ่าน	
☐ 7. มีของเล่นเด็ก และ หนังสือนิทานเหมาะสมกับวัย และมีกิจกรรม การเล่นนิทานทุกวัน อย่างน้อยวันละ 1 ครั้ง <ol style="list-style-type: none"> มีของเล่นเด็กในร่ม และเครื่องเล่นสนามที่ สภาพดี ปลอดภัย มีหนังสือนิทาน ที่เหมาะสมกับวัย และ มีการเล่นนิทานให้เด็กฟัง อย่างน้อยวันละ 1 ครั้ง พิจารณาจากตารางการจัดกิจกรรมประจำวัน สุ่มถามเด็กอายุมากกว่า 3 ขวบ ในศูนย์เด็กเล็ก 			
☐ 8. มีมุมการเรียนรู้สำหรับผู้ปกครอง <ol style="list-style-type: none"> มีบอร์ด หนังสือ หรือเอกสาร ให้ข่าวสาร และความรู้กับพ่อแม่ 			
☐ 9. ผู้ดูแลเด็กสามารถให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครอง เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก <ol style="list-style-type: none"> สุ่มถามผู้ปกครองเด็ก หรือ พิจารณาจากสมุดรายงานของศูนย์ฯ 			
3. ด้านบริการอาหารสะอาด ปลอดภัย (กรณีที่ศูนย์ฯไม่ได้เตรียมอาหารเอง ให้ตรวจประเมินแหล่งที่เตรียมปรุงอาหารที่ศูนย์ฯ รับบริการ)			
☐ 10. สถานที่เตรียม ปรุงอาหาร สะอาด ถูกสุขลักษณะ <ol style="list-style-type: none"> สถานที่เตรียม ปรุงอาหาร สะอาด เป็นระเบียบ และการขนส่งอาหารที่พร้อมบริโภค ต้องมีการปกปิด มีการระบายอากาศดี ไม่มีกลิ่นคาว รบกวน มีความปลอดภัยสำหรับเด็ก เช่น มีการป้องกันอันตรายที่อาจเกิดกับเด็กได้ จาก มีด ของมีคม ดึงแก๊ส ของร้อน หรือเตาไฟ เป็นต้น เตรียม ปรุงอาหาร บนโต๊ะที่สภาพดี สะอาด สูงจากพื้นอย่างน้อย 60 ซม. 			
☐ 11. น้ำดื่ม น้ำใช้ สะอาด เพียงพอน้ำดื่ม ต้องมีคุณลักษณะดังนี้ <ol style="list-style-type: none"> น้ำดื่มสุก หรือ น้ำที่ผ่านระบบการปรับปรุงคุณภาพแล้ว เช่น น้ำกรอง ที่มีการบำรุงรักษาเครื่องกรองน้ำตามคำแนะนำของผลิตภัณฑ์นั้น ๆ หรือ น้ำบรรจุขวดที่ได้รับอนุญาตจาก ออช. ภาชนะบรรจุน้ำต้องสะอาด มีฝาปิดหรือก๊อกน้ำ หรือทางเทริน้ำเปิดปิด ได้น้ำใช้ <ol style="list-style-type: none"> เป็นน้ำประปาหรือน้ำบาดาล หรือน้ำที่สะอาด ปลอดภัย ภาชนะบรรจุต้องสะอาดมีฝาปิด 			

เกณฑ์มาตรฐาน และ แนวทางการประเมิน	ผลการประเมิน		ระบุปัญหาที่ควรพัฒนา และ ข้อเสนอแนะ
	ผ่าน	ไม่ผ่าน	
<p>△ 12. อุปกรณ์ และ ภาชนะใส่อาหาร ปลอดภัย และ สะอาด</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ภาชนะใส่อาหาร ทำด้วยวัสดุที่ ปลอดภัย เช่น สแตนเลส อลูมิเนียม เมลามีนสีขาว หรือ สีอ่อน ไม่แตกง่าย หรือมีความคม 2. ที่ล้างภาชนะ อุปกรณ์ ควรใช้อ่างที่มีก๊อกน้ำ และท่อระบายน้ำ ถ้าใช้กะละมังต้องมี 3 ใบ วางสูงจากพื้นอย่างน้อย 60 ซม. และบริเวณที่ล้างต้องมีการระบายน้ำที่ดี ไม่เอะอะ 3. วิธีการล้างภาชนะ-อุปกรณ์ ให้ล้างด้วยน้ำล้างภาชนะ และน้ำสะอาดอีกอย่างน้อย 2 ครั้ง หรือล้างด้วยน้ำไหล 4. การเก็บฯ ภาชนะอุปกรณ์ เมื่อล้างเสร็จแล้ว ต้องคว่ำให้แห้ง ในตะแกรงโปร่งสะอาด ห้ามเขັด วางสูงจากพื้น 60 ซม. 5. เชียง มีด สภาทติ สะอาด แยกใช้ตามประเภทของ ควรมีมีดและเชียงแยกใช้ตามประเภทอาหาร อย่างน้อย 3 เชียง เช่น เชียงไม้กลมสำหรับเนื้อสัตว์สด/ดิบ เชียงไม้เหลี่ยมสำหรับเนื้อสัตว์ปรุงสุก และเชียงพลาสติกสำหรับผัก ผลไม้ และควรแยกมีดที่ใช้ด้วย และควรทำความสะอาดทันทีเมื่อใช้งานเสร็จ 			
<p>△ 13. ผักสด ผลไม้ ต้องล้างสะอาด เนื้อสัตว์ปรุงให้สุก และมีการปกปิดอาหารที่พร้อมบริโภคแล้ว</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ผักสด ผลไม้ ต้องล้างด้วยน้ำสะอาดอย่างน้อย 2 ครั้ง หรือล้างด้วยน้ำไหล หรือใช้สารเคมีที่ปลอดภัย 2. เนื้อสัตว์ต้องปรุงให้สุกด้วยความร้อนอย่างทั่วถึงทุกชนิด 3. อาหารที่พร้อมบริโภคต้องปกปิดด้วยฝาชี หรือฝาภาชนะ ไม่ใช่ผ้าขาวบาง 			
<p>□ 14. ผู้ประกอบอาหารมีสุขภาพดี แต่งกายสะอาด สุขอนามัยดี</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ชุดแต่งกายสะอาด สวมเสื้อมีแขน ใต๋หมวก และผ้ากันเปื้อนสีขาวหรือสีอ่อน ขณะปฏิบัติงาน และควรซัก ทุกวัน 2. ลักษณะร่างกายภายนอกดี เล็บมือสั้น สะอาด ไม่ทาเล็บ ไม่มีอาการ ไอ จาม ตัว-ตาเหลือง เป็นไข้ อูจจาระร่วง 3. ใช้อุปกรณ์ หรือถุงมือในการหยิบจับอาหารที่พร้อมบริโภค 			
4. ด้านสิ่งแวดล้อมสะอาดและปลอดภัย			
<p>○ 15. บริเวณศูนย์เด็กเล็กมีสภาพแวดล้อม ภายใน - ภายนอกอาคาร สะอาด และปลอดภัย</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. บริเวณภายในอาคาร สะอาด จัดเป็นระเบียบ และปลอดภัยสำหรับเด็ก 2. บริเวณรอบอาคาร ศูนย์เด็กเล็ก มีขอบเขตชัดเจน สะอาด และปลอดภัย เช่น มีรั้วที่ปลอดภัย ไม่มีบ่อน้ำ หลุมขนาดใหญ่ หรือเศษวัสดุที่เป็นอันตรายต่อเด็ก ไม่มีน้ำขังเอะอะ 			

เกณฑ์มาตรฐาน และ แนวทางการประเมิน	ผลการประเมิน		ระบุปัญหาที่ควรพัฒนา และ ข้อเสนอแนะ
	ผ่าน	ไม่ผ่าน	
☐ 16. ห้องน้ำ ห้องส้วม สะอาด ถูกสุขลักษณะ <ol style="list-style-type: none"> 1. ห้องน้ำ ห้องส้วม สะอาด พื้น ไม่ลื่น 2. โถส้วมขนาดเหมาะสมกับตัวเด็ก หรือ ถังป็นของผู้ใหญ่ ต้องมีสิ่งช่วยเสริมการใช้ที่ปลอดภัย เช่น ราวจับ 			
☐ 17. พื้นที่ใช้สอย จัดเป็นสัดส่วน และเพียงพอ <ol style="list-style-type: none"> 1. แยกพื้นที่ใช้สอยเป็นสัดส่วน เช่น ห้องครัว ห้องรับประทานอาหาร ห้องกิจกรรม ห้องส้วม 2. มีอ่างล้างมือ พร้อมสบู่ และที่แปรงฟันสำหรับเด็ก 3. มีพื้นที่ใช้สอย เฉลี่ย 2 ตรม. ต่อเด็ก 1 คน 			
☐ 18. เครื่องใช้สำหรับเด็ก สะอาด และเพียงพอ <ol style="list-style-type: none"> 1. มีแก้วน้ำสะอาด เพียงพอ สำหรับเด็ก ทุกคน 2. ที่นอน หมอน ผ้าห่ม สะอาด และ มีเฉพาะเด็กแต่ละคน 3. โต๊ะเก้าอี้ สะอาด และ มีขนาดเหมาะสมกับเด็ก 			
☐ 19. ตัวอาคาร มั่นคง แข็งแรง และ ปลอดภัย <ol style="list-style-type: none"> 1. โครงสร้างอาคารแข็งแรง ประตู หน้าต่างสภาพดี 			
☐ 20. มีการจัดการขยะ ถูกสุขลักษณะ <ol style="list-style-type: none"> 1. ภาชนะรองรับขยะ สภาพดี มีฝาปิด มีฉีดยา 2. มีการจัดเก็บออกจากตัวอาคารทุกวัน 3. ที่พักขยะเก็บมีฉีดยา และมีการนำไปกำจัดอย่างถูกวิธี 			
☐ 21. มีแสงสว่าง และ การระบายอากาศ เพียงพอ <ol style="list-style-type: none"> 1. จัดให้มีแสงสว่างเพียงพอ สามารถอ่านหนังสือได้สบายตา 2. มีหน้าต่าง หรือช่องลมระบายอากาศเพียงพอ มีหน้าต่าง และช่องลมรวมกัน ไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ของพื้นที่ห้อง 			
☐ 22. มีการป้องกันแมลง และพาหะนำโรค <ol style="list-style-type: none"> 1. มีมุ้งลวดบริเวณที่เป็นห้องนอน 2. มีการกำจัดแหล่งเพาะพันธุ์ขู่งสาทุกสัปดาห์ 			

เกณฑ์มาตรฐาน และ แนวทางการประเมิน	ผลการประเมิน		ระบุปัญหาที่ควรพัฒนา และ ข้อเสนอแนะ
	ผ่าน	ไม่ผ่าน	
☐ 23. มีมาตรการความปลอดภัย <ol style="list-style-type: none"> มีอุปกรณ์ดับเพลิงพร้อมใช้งาน หรือมีถังเก็บน้ำ สายยาง อุปกรณ์อื่นใด ที่สามารถใช้ในการดับไฟ เจ้าหน้าที่มีความสามารถใช้อุปกรณ์ได้ มีช่องทางที่สามารถพาเด็กออกนอกศูนย์ได้อย่างปลอดภัย กรณีฉุกเฉิน ปลั๊กไฟติดตั้งสูงจากพื้นมากกว่า 1.5 เมตร หากสูงจากพื้นไม่ถึง 1.5 เมตร ควรมีฝาปิด ป้องกันเด็กเล่น อุปกรณ์ไฟฟ้า และสายไฟเก็บเป็นระเบียบ ปลอดภัย 			
5. ด้านบุคลากร			
☒ 24. ผู้ดูแลเด็กทุกคน มีสุขภาพดีทั้งร่างกาย และจิตใจ <ol style="list-style-type: none"> แต่งกายสะอาด เรียบร้อย สุขภาพแข็งแรง ไม่มีอาการเจ็บป่วย ไม่คิดขาสพหิด อารมณ์ดี ไม่มีประวัติทำร้ายเด็ก มีจิตใจแจ่มใส ไม่เครียด โดยการสังเกต พูดคุย หรือ ใช้แบบประเมินและวิเคราะห์ความเครียดด้วยตนเองของกรมสุขภาพจิต (ตามแบบฟอร์มในสมุดบันทึกสุขภาพแม่และเด็ก) โดยผู้ดูแลเด็กทุกคนประเมินตนเอง ถ้าพบว่าผู้ดูแลเด็กคนใดคนหนึ่ง มีความเครียดสูงกว่าปกติมาก (คะแนน 30-60) ถือว่าไม่ผ่านการประเมิน 			
☒ 25. ผู้ดูแลเด็ก ร้อยละ 50 ได้รับการอบรม เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก <ol style="list-style-type: none"> เคยฝึกอบรมอย่างน้อยในช่วง 2 ปี ที่ผ่านมา โดยพิจารณาจาก วุฒิบัตร หรือ จากการสอบถาม 			
☒ 26. มีอัตราส่วนการดูแลเด็ก เหมาะสม <ol style="list-style-type: none"> เด็กอายุต่ำกว่า 1 ปี มี ผู้ดูแลเด็ก 1 คน ต่อ เด็ก 3 คน เด็กอายุ 1-2 ปี ผู้ดูแลเด็ก 1 คน ต่อ เด็ก 5 คน เด็กอายุ 2-3 ปี ผู้ดูแลเด็ก 1 คน ต่อ เด็ก 10-15 คน เด็กอายุ 3 ปี ขึ้นไป ผู้ดูแลเด็ก 1 คน ต่อ เด็ก 20-25 คน 			
6. ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง			
☐ 27. มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของศูนย์เด็กเล็ก <ol style="list-style-type: none"> มีส่วนร่วมในกิจกรรมของศูนย์ เช่น ช่วยดูแลเด็ก ทำอาหารให้เด็ก เล่านิทาน ผิดของเล่น ร้องเพลงกล่อมเด็ก ช่วยแรงงานในการพัฒนาศูนย์ ฯ หรือ สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ หรือ งบประมาณ หรือ ร่วมเป็นคณะกรรมการของศูนย์ โดยพิจารณาจากรายชื่อคณะกรรมการของศูนย์ หรือ แผนการจัดกิจกรรมของศูนย์ หรือจากการถามผู้ดูแลเด็ก 			

ข้อสังเกต และข้อเสนอแนะ อื่น ๆ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ผู้ประเมิน.....ตำแหน่ง.....หน่วยงาน.....

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนกวรรณ มุกดาสนิท (2541) "ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะส่วนบุคคล แรงจูงใจ การรับรู้ บทบาทกับการปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐานในเขตเมืองของบุคลากรสาธารณสุขเทศบาล" วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาธารณสุขศาสตร์ สาขาวิชาเอกพยาบาลสาธารณสุข บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
- กนกวรรณ พรหมศิริ (2543) "ความรู้และพฤติกรรมการอนุรักษ์ต้นไม้ของเยาวชนไทย ศึกษาเฉพาะเขตบางกะปิ" วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขา นโยบายและการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกริก
- กศมา เหล่าเมือง (2543) "ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับผลการปฏิบัติงานอนามัยแม่และเด็กของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขระดับตำบลในเขต 8" วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาธารณสุขศาสตร์ สาขาวิชาเอกบริหารสาธารณสุข บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
- กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข (2544ก) *แนวทางการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กนอกระบบ* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์
- _____ (2544ข) *ศูนย์เด็กเล็กนอกระบบ* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์
- _____ (2546) *คู่มือการปฏิบัติงานโครงการศูนย์เด็กเล็กนอกระบบ พิมพ์ครั้งที่ 2* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์
- _____ (2547) *คู่มือการปฏิบัติงานโครงการศูนย์เด็กเล็กนอกระบบ พิมพ์ครั้งที่ 2* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์
- _____ (2548ก) *คู่มือการปฏิบัติงานโครงการศูนย์เด็กเล็กนอกระบบ พิมพ์ครั้งที่ 5* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์
- _____ (2548ข) *คู่มือการประเมินเพื่อรับรองมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กนอกระบบ พิมพ์ครั้งที่ 3* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์
- _____ (2548ค) *การศึกษาเส้นทางสู่ความสำเร็จของศูนย์เด็กเล็กนอกระบบ* นนทบุรี กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข
- _____ (2549) "รายงานสถานการณ์การพัฒนาเด็กไทย" กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกในพระบรมราชูปถัมภ์

- เกสร วงศ์วัฒนากิจ (2542) “ความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมของกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการพัฒนาสาธารณสุขในระดับท้องถิ่น” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาประชากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
- กุศล สุนทรธาดา และคณะ (2542) *สถานการณ์และองค์ความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กในประเทศไทย* นครปฐม สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล
- กุศล สุนทรธาดา และจิตตินันท์ เคชะอุบต์ (2542) *รูปแบบและระบบการจัดบริการสถานเลี้ยงดูเด็กที่มีคุณภาพในประเทศไทย: กรณีพินิจศึกษา* นครปฐม สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล
- จันทร์เพ็ญ ชูประภาวรรณ (2543) *สุขภาพคนไทยปี 2543 : สถานะสุขภาพคนไทย* กรุงเทพมหานคร หมอชาวบ้าน
- จิตติมา พานิชกิจ (2540) “ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรคหัดของเจ้าหน้าที่สถานีอนามัยนครสวรรค์” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิตสาธารณสุขศาสตร์ สาขาวิชาเอกบริหารสาธารณสุข บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
- จิตวดี บันเทิง และชูชัย ทรงพูน (2545) *สัมฤทธิ์ผลของโครงการศูนย์เด็กเล็กก่อนอายุในชุมชนในเขต 3 (ภาคตะวันออก) ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพเขต 3 ชลบุรี กระทรวงสาธารณสุข*
- ครุณี อ้นขวัญเมือง (2544) “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของผู้ประกอบการร้านค้าในเขตเทศบาลนครนนทบุรี” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสุขศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
- ครรรชนี มหาชานิกะ (2547) “การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเด็กในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กก่อนอายุดีเด่นระดับเขตปี 2547” การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารสาธารณสุข มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ทองชุบ บุญเสื่อ (2543) “ปัจจัยที่มีผลต่อส่วนร่วมบริหารจัดการของหน่วยราชการตามแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมระดับจังหวัด: กรณีศึกษาจังหวัดพิษณุโลก” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการบริหารสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
- ทศดาว ลออโรจน์วงศ์ (2532) *ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก*. กลุ่มงานวิจัย กองวิจัยประเมินผล กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย

- ทัศนีย์ ศรีจันทร์ (2538) “อิทธิพลและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของหัวหน้าสถานีนามัย ต่อผลงานโภชนาการของสถานีนามัยใน จังหวัดลำปาง” วิทยานิพนธ์ปริญญา วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาพยาบาลสาธารณสุข บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
- ธงชัย สันติวงษ์ และ ชัยยศ สันติวงษ์ (2542) พฤติกรรมบุคคลในองค์การ พิมพ์ครั้งที่ 5 กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช
- ธงชัย สันติวงษ์ (2546) การบริหารทรัพยากรมนุษย์ พิมพ์ครั้งที่ 11 กรุงเทพมหานคร ประชุมช่าง
- ธนชัย ยมจินดา (2543) “การวางแผน” ใน เอกสารการสอนชุดวิชาองค์การและการจัดการ หน่วยที่ 1 หน้า 129 – 130 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาวิทยาการ บัญชอบ เกษโกวิท และคณะ (2547) ประสิทธิภาพของการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กนอกระบบมีส่วนร่วม ของชุมชน ในพื้นที่เขต 2 ศูนย์อนามัยที่ 2 กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข
- บุญนาค ภัทรจินดา และคนอื่นๆ (2542) “ผลตอบแทนในการทำงานและทัศนคติของบุคลากร พยาบาลต่อการบริการพยาบาลด้านส่งเสริมสุขภาพใน โรงพยาบาลศูนย์เขต 4” วารสาร สภากาชาด 14, 4 (ตุลาคม-ธันวาคม): 54-63
- บุญมา สุนทรวิรัตน์ (2545) “สถานการณ์การบริหารจัดการงบประมาณดำเนินการขององค์การ บริหารส่วนตำบลในกิจการด้านสุขภาพจังหวัดเลยในปีงบประมาณ 2544” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารสาธารณสุข มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- บุญเทียม อังสวัสดิ์ (2542) “ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็ก ก่อนเกณฑ์ในวัดจังหวัดประจวบคีรีขันธ์” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตร มหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- บุญเลิศ เดียวสุวรรณ (2543) “ศรีลังกา : ประสบการณ์ที่ประทับใจไม่รู้ลืม” วารสารสาธารณสุข มวลฐาน 1 (ตุลาคม – ธันวาคม) : 81 – 83
- ปานอัปสร เศรษฐพานิช (2538) “ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการพัฒนาเด็กเล็ก ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดอุทัยธานี” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหา บัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ปริดา ทิพย์มณี (2548) “การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านพอด ตำบลชลคราม อำเภอคอนสาร จังหวัด สุราษฎร์ธานี” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ สุราษฎร์ธานี

- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2542) *แรงจูงใจในการทำงาน จิตวิทยาการอุตสาหกรรม*
กรุงเทพมหานคร กรุงเทพมหานคร ศูนย์สื่อเสริม
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2544) *จิตวิทยาการบริหารบุคคล กรุงเทพมหานคร พิมพ์ดี*
- ปิยรัตน์ ชูมี (2549) “การรับรู้บทบาทและบทบาทที่ปฏิบัติจริงของพยาบาลในการดำเนินงานศูนย์
เด็กเล็กนอกระบบในภาคใต้” *วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ*
พยาบาลครอบครัวและชุมชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- พจนา ดวงขาทม (2547) “ประสิทธิผลการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพของสถานีอนามัยในจังหวัด
สราคาราม” *วิทยานิพนธ์ปริญญาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร*
สาธารณสุข บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- พรพิมล พุฒซ้อน และประทวน ชื้อสัดย์ (2548) “ความสามารถในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่
สาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในศูนย์สุขภาพชุมชนตามมาตรฐานศูนย์สุขภาพชุมชน
จังหวัดกาญจนบุรี” *วารสารสุขภาพภาคประชาชน ภาคกลาง 20, 2: 43-53*
- พิทยา ภาโนมัย (2550) “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กนอกระบบตำบลโพธิ์ศรี
ตำราญ อำเภอโนนสะอาด จังหวัดอุดรธานี” *วิทยานิพนธ์ปริญญาสาธารณสุขศาสตร*
มหาบัณฑิต สาขาวิชาอนามัยสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- พิมพ์พา พัทธพรณสกุลและอรนุช กุลบุญ (2547) *ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กนอกระบบใน*
เขต 11 ศูนย์อนามัยที่ 11 นครศรีธรรมราช กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข
- เพ็ญศรี ปรางสุวรรณ (2541) “ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความสามารถในการ
ปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดภาคใต้ ประเทศไทย”
วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สาธารณสุขศาสตร์) สาขาวิชาเอกพยาบาล
สาธารณสุข บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
- ไพเราะ ไตรดิถานนท์ (2534) “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานสุขภาพภิบาลสิ่งแวดล้อมของ
เจ้าหน้าที่สถานีอนามัย จังหวัดฉะเชิงเทรา” *วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตร*
มหาบัณฑิตสาธารณสุขศาสตร์ สาขาวิชาเอกบริหารสาธารณสุข บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหิดล
- ภาวิณี ศรีสุขวัฒนานันท์และคณะ (2533) *การประเมินผลสัมฤทธิ์ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คณะ*
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- มนัส ศรีรักษา (2544) “การดำเนินงานศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดของอำเภอบ้านคาง จังหวัด
อุดรธานี” *วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา*
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ราชบัณฑิตยสถาน (2542) *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ นานมีบุ๊คส์
พับลิเคชั่นส์

ลัดดา เหมาะสุวรรณ และคณะ (2547) *สภาวะสุขภาพและสังคมของเด็กไทย รายงานวิจัยฉบับ
สมบูรณ์ โครงการวิจัยพัฒนาการแบบองค์รวมของเด็กไทย : ปัจจัยคัดสรรด้าน
ครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดู กรุงเทพมหานคร สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย*

วราพร เกิดผล (2550) “ปัจจัยและกระบวนการบริหารที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการเป็น
ศูนย์เด็กเล็กนอกระบบที่มีคุณภาพระดับดีมากจังหวัดขอนแก่น” รายงานการศึกษาอิสระ
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพัฒนา คณะมนุษยศาสตร์
และสังคมศาสตร์ วิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น

วิรัตน์ จำปาวัน (2549) “การประยุกต์ใช้วัฏจักรเคมมิ่งและการวางแผนแบบมีส่วนร่วมในการ
พัฒนาศูนย์เด็กเล็กสู่มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กนอกระบบ อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร”
วิทยานิพนธ์ปริญญาสาธาณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการระบบสุขภาพ
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

วีระ ศรีสำราญ (2542) “ปัญหาการดำเนินงานศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดสกลนคร”
วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ศจี อนันต์นพคุณ (2542) *กลวิธีการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ* กรุงเทพฯ ชลบุตรกราฟฟิค

ศุภราภรณ์ ธรรมชาติ (2541) “การมีส่วนร่วมของประชากรท้องถิ่นในการอนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่ง:
กรณีศึกษาอำเภอระงู จังหวัดสตูล” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
สิ่งแวดล้อมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

สมยศ นาวิการ (2536) *การบริหาร* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์ดอกหญ้า

_____ (2540) *แรงจูงใจ การบริหารพฤติกรรมองค์กร กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ตะวันออก*

_____ (2544) *การบริหาร พิมพ์ครั้งที่ 5 กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิชย์*

สมาน รังสิโยกฤษณ์ และสุธี สุทธิสมบูรณ์ (2542) *หลักการบริหารเบื้องต้น พิมพ์ครั้งที่ 18*

กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์สวัสดิการสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน

สมานมิตร จิตหนักแน่น (2547) “ปัญหาการปฏิบัติงานศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด อำเภอชุม
พลบุรี จังหวัดสุรินทร์” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหาร
ศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

- สุชาดา สมสวนจิต (2547) “ปัญหา อุปสรรค และปัจจัยการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา” วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขานโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- สุพัศรา พรหมมินทร์ (2542) “ความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขระดับอำเภอ จังหวัดนครนายก” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
- สัมเริง โภชนาธาร (2548) “ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก: กรณีศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลนครแห่งหนึ่งในจังหวัดภาคใต้” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
- โสภิตา สุขจรง และถนอมจิตร พัฒนศิลป์ (2547) *การประเมินผลการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กน่ายุ่ ศูนย์อนามัยที่ 11 นครศรีธรรมราช กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข*
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2550 *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554)* <http://www.nesdb.go.th> access 1/7/2008
6:10:58 PM
- อดิศร วงศ์คงเดช (2545) “การสนับสนุนการพัฒนาด้านสาธารณสุขขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น” วิทยานิพนธ์ปริญญาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- อดิศักดิ์ สัตย์ธรรมและสมโภช รติโอราพ (2548) *แนวคิดเกี่ยวกับหลักการบริหารจัดการในงานด้านสุขภาพ นนทบุรี (อัคราณา)*
- อดิศักดิ์ สัตย์ธรรม (2544) “ความหมาย ความสำคัญ และภารกิจการบริหารจัดการ” ใน เอกสารการ สอน *ประมวลสาระชุดวิชาการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนางานสาธารณสุข หน่วยที่ 1-5* นนทบุรี สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- อนันต์ สุขเจริญ (2540) “ความรู้เกี่ยวกับมลพิษทางอากาศและพฤติกรรมกำป้องกันตนเองจากมลพิษทางอากาศของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สังกัดกองบังคับการตำรวจจราจร” วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
- อภิญา อีสโม (2547) “ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติบทบาทงานของพยาบาลวิชาชีพ ศูนย์สุขภาพชุมชนในจังหวัดพัทลุง” วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลชุมชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น

อาภัสรา วงศ์สัมพันธ์ชัย (2538) “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับผลการปฏิบัติงานของแม่และเด็ก
 ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขจังหวัดบุรีรัมย์” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ
 พันธุ์และการวางแผนประชากร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
 เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2538) *การบริหารทักษะและการปฏิบัติ* พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร
 สำนักพิมพ์สุขภาพใจ

Abraham H.Maslow (1954) *Motivation Productivity and Personality* New York Harpers and
 Row Publisher Incorporated.

Best, John W. (1977). *Research in Education*. 3rd ed. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-
 Hall.

Herberg, Frederiek (1959) *The Motivation to Work* New York John Wiley and Sons.

Wehrich, Heinz and Koontz, Harold. (1993). *Management A Global Perspective*. 10th ed. North
 America : McGraw-Hall.

Yamane, Taro. (1973). *Statistics : an introductory Analysis*. Tokyo: Harper international Edition.

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวนิพรรณพร วรมงคล
วัน เดือน ปีเกิด	28 กรกฎาคม 2496
สถานที่เกิด	ยานนาวา กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	แพทยศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล 2521
สถานที่ทำงาน	กระทรวงสาธารณสุข อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี
ตำแหน่ง	นายแพทย์ 9